

ΦΙΛΕΡΓΟΣ

Σύγγραμμα Περιοδικόν

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ, ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ.

ΕΤΟΣ Α΄.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1877.

ΤΕΥΧΟΣ Η΄.

ΤΕΛΕΙΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ.

(Συνέχεια ἴδε τεύχος Ζ. σελ. 292.)

Εἶδομεν ὅτι ἡ ψυχὴ κάτοχος ἐστὶ τῆς ἐξώχως εὐχρήστου δυνάμεως ἐκείνης τοῦ γινώσκειν ἑαυτὴν, τοῦ σπουδάζειν ἑαυτὴν ἐν ταῖς τὰ μάλιστα μυστικαῖς αὐτῆς ἐκδηλώσεσι, τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἐλαχίστων αὐτῆς κλίσεων καὶ τοῦ κατανοεῖν τὰς ἑαυτῆς ἐφέσεις· δυνάμις αὕτη ἰσχυρά, ὠθοῦσα τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν τελειότητα, ποιοῦσα αὐτὸν βαδίζειν πάντοτε πρὸς τὰ πρόσω, διότι ἕκαστον ἄτομον ἐξασκοῦν τὸ Γνωθῆσαι τὸν, αἰσθάνεται, ἅτε παροτρυνόμενον ὑπὸ τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν τῶν σφαλμάτων αὐτοῦ καὶ καταβεβλημένον ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν ἐπιληψίμων ἢ ἐγκληματικῶν αὐτοῦ πράξεων, τὴν ἀνάγκην τοῦ μεταβαλεῖν τρόπον ὑπάρξεως.

Ἐὰν προσπαθῶμεν καταπνίξει τὴν δυνάμιν ταύτην, ἐὰν ἀφώμεν αὐτὴν καθυδεῖν, ἐὰν ἀρεσκώμεθα ἐν ὑπόλελογισμένῃ ἀδιαφορίᾳ ἢ ἐν ἐγκληματικῇ ἀμεριμνίᾳ τῶν πραγμάτων τοῦ μέλλοντος, τῶν ζητημάτων τῶν ἐνδιαφερόντων τῶ ἀθανάτῳ ἡμῶν ὄντι, συχναίς ἀνακαλούμεθα εἰς τὸ αἰσθημα τοῦ καθήκοντος διὰ τῶν ὑπομνήσεων ὡπερ οὐδὲλως ἀπαλλαγῆναι δυνάμεθα. Αἱ ὑπομνήσεις αὗται φαίνονται ἡμῖν τρομεραὶ, ἐὰν θεωρῶμεν αὐτὰς ὡς ἄνθρωποι ἀμαθεῖς ἢ ἐπιπόλαιοι, ἀλλὰ γίνονται δίκαιαι, ἄξια καὶ εὐμενεῖς, ἐὰν διὰ

τῆς μελέτης εἰς ἑαυτοὺς συνερχόμεθα, ἐὰν ἀκούωμεν τοῦ Θεοῦ λαλοῦντος ἡμῖν διὰ τῆς φωνῆς τῆς συνειδήσεως.

Ὅποιαί τινές εἰσιν αἱ ὑπομνήσεις αὗται καὶ ὑφ' ὁποῖον σχῆμα δίδονται ἡμῖν; Διανοίξωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ποιησώμεθα χρῆσιν τοῦ λογικοῦ ἡμῶν καὶ μελετήσωμεν ἐφ' ὅλων τῶν γεγονότων ἅτινα ἐπιτελοῦνται εἴτε εἰς τὰ περὶ ἡμῶν εἴτε εἰς τὰ περὶ τῶν γνωστῶν ἡμῖν ἀνθρώπων· τότε εὐρήσομεν ἀποκρίσιν, καὶ ἀπόκρισιν μηδὲλως ἀνασκευαζομένην.

Μέλλομεν ἐκτελέσαι κακὴν τινα πράξιν; Τί ποιεῖ ἡ συνείδησις αὕτη ἐπαναλαμβάνουσα· κακὸν μέλλεις ποιῆσαι, μὴ οὕτως ἐνέργει; Εἶδοποιεῖ ἡμῖν. Τί ἐστὶν ἡ τύψις; εἰμὴ εἰδοποιήσις τοῦ μὴ περιπίπτειν εἰς τὸ αὐτὸ σφάλμα καὶ ἀρχὴ ποινῆς ἄγουσα ἡμᾶς εἰς τὴν μετάνοιαν, εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν, εἰς τὴν ἀθώωσιν;

Τί εἰσι τὰ κακὰ τῆς γῆς ταύτης; τί εἰσιν αἱ ὀδύνηαι; τί εἰσιν αἱ δοκιμασίαι; Εἶδοποιήσεις. Διὰ τὸν ἀργόν, τὸν ὀκνήρον, ἢ ἀνία, ἢ ἀπάθεια, ἢ ἀδιαφορίαν πρὸς πᾶν τὸ περιστοιχοῦν αὐτὸν, ἢ ἔλλειψιν πρωτοβουλίας καὶ θελήσεως, αὕτη αὕτη ἢ ἀργία εἶδοποιεῖ αὐτῷ κατὰ τοῦ ἀργοῦ στρεφομένη! διὰ τὸν ἄσωτον ἢ νοσηρὰ ἀποχαύνωσις καὶ ὁ σωματικὸς θάνατος, ἐὰν κωφεύῃ εἰς τὴν φωνὴν ἥτις κραυγάζει αὐτῷ, Στῆθι! διὰ τὸν μὴ προνοοῦντα καὶ τὸν ἀφειδῶς δαπανῶντα, ἢ καταστροφῆ, ἢ ἀθλιότητος ἐπερχομένη διδάξουσα αὐτὸν τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν τάξιν, διὰ τὸν ὀξύθυμον, τὸν παραφερόμενον, τὸν ἀλκίζονα, αἱ κακαὶ ἔριδες καὶ αἱ συχναὶ ἐπικίνδυναι αὐτῶν συνέπειαι, διὰ τὸν ματαιόφρονα

καὶ ὑπερήφανον ἢ ἐπάξιον ταπεινώσει, διὰ τὸν ἐγωϊστὴν ἢ στέρησις πάσης μὴ ἐκ τῆς ὕλης παραμυθίας, διὰ τὸν πατέρα, τὸν μὴ ἐκπληρώσαντα τὰ τῆς πατρότητος ἱερὰ καθήκοντα ἢ ὑπεβάλλουσα θλίψις ὅτι βλέπει τὰ τέκνα αὐτοῦ ἄνευ στοργῆς υἱικῆς, ἐκδοτὰ εἰς τὰ κακίστα ὀρμήματα.

Ἡ θλίψις, ἡ κατεπίγουσα αὐτὴ ἐτέρα φωνὴ ἧτις ἔρχεται ἐπίσης προειδοποιήσουσα ἡμῖν ἐπικείμενόν τινα κίνδυνον καὶ ἀνακαλέσουσα ἡμᾶς εἰς τὴν σέψιν, εἰς τὴν μετάνοιαν, οἱ κάστες ἡμέρας ἀγῶνες κατὰ τύχης δυσμενοῦς, αἱ συνθλίψεις τῆς ἠθικῆς ἢ φυσικῆς δυστυχίας, αἱ τύψεις, αἱ καθ' ἡμῶν ἐπιπίπτουσαι δοκιμασίαι ἐν ὁρμῇ συχνάκις καταπληκτικῆ ἐξουδένωσις, ἡ στιγμιαία καταστροφή τῶν προσφιλεστάτων ἡμῶν ἐλπίδων, τῶν σκοπῶν οὗς πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐθωπεύσαμεν, ἡ συντριβὴ τῆς παρουσίας ἡμῶν καθ' οὗς καιρὸς φαίνεται ἀππλλαγμένη πάσης προσβολῆς εἰς τόσους τύπους περιβεβλημένοι ὑπὸ τῶν εἰδοποιήσεων τούτων, ἵνα πρὸς ἑαυτοῦς οἱ ἄνθρωποι ἐπιστρέψωσιν.

Εἰσὶν ἐκτὸς τούτου τόσαι φάσεις τῆς θείας δικαιοσύνης, τῆς εὐθείας, τῆς ἀμερολήπτου, ἐπιβαλλούσης ἐκάστω, συνωδὰ πρὸς πάντοτε ἄξιος ἐγένετο καὶ καθ' ἡ δύναται ὑποστῆναι, τοὺς μεγάλους νόμους τῆς εὐθύνης καὶ τῆς ἀλληλεγγύης.

Ἡ δικαιοσύνη αὐτὴ, ἣν οἱ ἐγωῖσται, δυσσηραστημένοι ἐκ τῆς ἀδυναμίας τοῦ κάμψαι τὰ πάντα ὑπὸ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν, εὐρίσκουσι μεροληπτικὴν, ἰδιότροπον, σκληρὰν ἢ βάρβαρον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῆς, ἡ εὐθύνη αὐτὴ, ἣν πολλοὶ ἄνθρωποι, ἄπιστοι ἢ φανατικοὶ ἐπιθυμοῦσι καταργῆσαι ἢ ἀποφυγεῖν, εἰσὶν ἐξ ἐναντίας ἢ ἀσφάλεια τῆς προόδου κατὰ τῶν προσβολῶν τῶν ἱερατικῶν ταξέων καὶ ἐτέρων. Οὕτω δὲ ὁ βαθέως σκεπτόμενος, ὁ ἄνθρωπος τοῦ μέλλοντος θαυμάζει ἐκζητῶν πάντοτε ἐμβαθύνειν εἰς τοὺς ἀναλλοιώτους θείους νόμους ἵνα κάλλιον αὐτοὺς γνωρίσῃ.

Σπουδαίως ἄνευ τῆς θλίψεως ἐμελλομένον ποτε ἐξελεῖν ἐκ τοῦ βορβόρου τῆς κακίας καὶ τῆς ἀμαθείας ἐν ἣ ἐμβυθίζομεθα ἢ ἀφίεμεν ἵνα ἐμβυθισθῶσι κατ' ἀρέσκειαν; Ἄνευ

τῆς ἱερᾶς ταύτης λύπης, συνεπείας ἀναγκίας τῶν ἀτελειῶν ἡμῶν καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου καταστάσεως ἡμῶν ἐμελλομένον μαθεῖν γινώσκων ἡμᾶς αὐτοὺς, ἡδυνάμεθα ποτε φθάσαι εἰς κόσμους βελτίους, ἐμελλομένον ἔχειν δύναμιν τοῦ συντρίβειν τὰς ἀλύτους δι' ὧν θέλουσι δεσμεῦσαι ἡμᾶς, τοῦ ἀνατρέπειν τὰς ἐγκληματικὰς δεσποτείας καὶ τὰς αἰσχρὰς ἐκμεταλλεύσεις ἐν τῇ πολιτικῇ οἰκονομίᾳ, τῇ κοινωνικῇ, τῇ ἠθικῇ, τῇ ἐπιστημονικῇ; Ἄνευ τῆς θλίψεως, ἡ προόδος εἴη ἂν χίμαιρα ἀπραγματοποιήτος ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης.

Ἄντὶ τοῦ εἶναι ἀδίκημα, τὸ στοιχεῖον θλίψις εὐεργέτημά ἐστι καὶ λαμπρὰ ἀπόδειξις τῆς ἀπειροῦ καὶ δικαίας τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀγαθότητος. Καθ' ἕτερον δὲ λόγον ὅποιος αἰτιάσεις δυνάμεθα ἔχειν κατὰ τῆς ὀδύνης ταύτης; Οὐχὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐσμεν οἱ αὐτουργοὶ τῆς εὐτυχίας ἡμῶν ὥσπερ καὶ τῆς δυστυχίας; Οὐχὶ δὴ οἱ αἰτίοι ἐσμεν τῆς θλίψεως ταύτης; Οὐχὶ ἐφ' ἡμᾶς αὐτὴν ἐπεσύραμεν; Ἴτι λοιπὸν ἠθελομεν εἶναι κάτοχοι τοῦ αὐτεξουσίου καὶ μὴ ὑπεύθυνοι εἰμὴ τῶν ἀγαθῶν πράξεων, καὶ μὴ συγκομιζέσθαι εἰμὴ τὴν ἀνταμοιβήν!

Ἡθέλομεν ἐξαλείψαι πάντα τὰ παραπτώματα ἡμῶν, τὰ ἐγκλήματα, καὶ ἀπορυγεῖν τὴν κατὰ θλίψιν, τὴν ποινήν ἃς συνεπάγονται. Ποιησάμεθα ἄρα κάλλιονα χρῆσιν τοῦ αὐτεξουσίου ἡμῶν, ἐὰν μὴ θέλωμεν πάσχειν ἐκ τούτου. Τί ἡμελλομένον εἰπεῖν περὶ ἀλέπτου τολμηρᾶς διαρπαγῆς ἐνόχου, ἐρχομένου εἰπεῖν τοῖς δικασταῖς αὐτοῦ, οὐ δύνασθε καταδικάσαι με, πρὸ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν εὐρηκα χρηματοφυλάκιον καὶ ἀπέδωκα αὐτὸ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ. Ἄδύνατόν ἐστιν ἵνα στερηθῶ τῆς ἐλευθερίας μου καὶ τιμωρηθῶ, διότι ἐποίησα ἀγαθὴν πράξιν, καὶ ὀφείλετε τῆς κακῆς ἐπιλαθῆσθαι.

Τί εὐγενέστερον, τί μεῖζον τοῦ ἀναλλοιώτου τούτου νομοῦ τοῦ μόνου δικαίου καὶ ἀναμαρτήτου νομοθέτου, τοῦ εἶναι ὑπεύθυνον τὸν ἄνθρωπον κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα τῆς ἐλαχίστης τῶν ἑαυτοῦ πράξεων; Ἐπειτα δὲ, ὡς ἵνα μετριάσῃ τὴν αὐστηρότητα τῆς

ἀναποφεύκτου ταύτης δικαιοσύνης, ἡ προσωπικὴ ἀγαθότης τοῦ Δημιουργοῦ παρεντίθησι τὴν θλίψιν ἐτοίμην πάντοτε ἵνα ἐπιπέσῃ ἐπὶ τοῦ ἐνόχου, τὴν εἰδοποίησιν δηλονότι τοῦ μὴ προῆναι περαιτέρω ἐν τῇ ὀλεθρίᾳ ὀδῷ τοῦ κακοῦ; Καὶ, ἂν ἡ ὀδὸν αὐξήται, τοῦτό ἐστι σφάλμα ἡμέτερον ἡμεῖναιμεν κωφοὶ καὶ ἀδιάφοροι πρὸς τὴν πρώτην εἰδοποίησιν. Πόσον ἀγνοοῦμεν ἐπωφελεῖσθαι πάντοτε ἐκ τῶν μεγάλων μαθημάτων τοῦ βίου!

Ἡ σπουδὴ τῶν ἐκδηλώσεων τούτων, τῶν γεγονότων τῆς ὑπάρξεως, ἡ ἐριυνα τῆς λύσεως τῶν μεγάλων τῆς ζωῆς προβλημάτων διανοίγουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πνεύματος, καὶ κάλλιον ἀμείλει τίνος θεολογίας τῶν σεβασμίων πατέρων τῶν μᾶλλον καὶ ἥττον ἰησοῦιτων διδοῦσιν ἡμῖν ἰδεῖν σαφῆ καὶ ἀκριβῆ τοῦ μεγαλείου τῆς θεότητος.

Οὕτω δὲ τάχιον διὰ τοὺς μὲν, βράδιον διὰ τοὺς δὲ, ἡ ἐξάσκησις τοῦ Γνωθὶ σαυτὸν ἀναγκάτως λαμβάνει χώραν. Ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆ τοῦ ἀρχαίου ἀξιώματος ἀναπτύσσει τὴν δύναμιν ἧς κάτοχος ἐστὶν ἡ ψυχὴ τοῦ σπουδαζέειν ἑαυτὴν, ἔπειτα, ὡς ἀποτελεσματῆς γνώσεως αὐτῆς, ἐπάγει τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀτόμου, τῆς οικογενείας, τοῦ ἔθνους, τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐλθόμεν ἤδη εἰς τὴν δευτέραν δύναμιν, τὴν οὐχ ἥττον μεγάλην, οὐχ ἥττον εὐγενῆ, εἰμὴ ὑπερτέραν τῆς πρώτης, τὴν δύναμιν, λέγω, ἣν ἔχει ἡ ψυχὴ τοῦ μεταρρυθμίζεσθαι ἠθικῶς, ἐὰν ἐπιτρέπεται ἡμῖν ἵνα αὕτως ἐκφρασάμεθα, τοῦ μερικεύσθαι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ τοῦ διασκελίζεσθαι τοὺς ἀναριθμήτους βαθμοὺς τῆς τελειοποιήσεως ἵνα πρὸς τὸν Θεὸν πλησιάσῃ. Ἡ εὐθύνη ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ ἢ ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ ἐπὶ ταύτης τῆς δυνάμεως βασιζέται.

Ἐπιτραπέιτω ἡμῖν ἐνταῦθα μικρὰ τι παρέκβασις ἢ μᾶλλον ἀνασκευὴ ἐκ τοῦ προτέρου. Τοῦτό ἐστιν ἐπάναγκες, ἵνα ἀποφύγωμεν ἐν τῷ μέλλοντι ἐριδὰ τινα ἐπὶ τῶν λέξεων ἢ σειρᾶν ματαιοσκόλων συζητήσεων. Μηδεὶς ἐλθέτω ποιῆσων ἡμῖν τὴν ἐνστασιν ὅτι διὰ τοῦ ὀρισμοῦ ἡμῶν τοῦδε ἀδύναμις ἦν ἔχει ἡ ψυχὴ τοῦ ἠθικοποιεῖσθαι, τοῦ μεταρ-

ρυθμίζεσθαι, τοῦ ὀδηγεῖσθαι, ἀνακρούμεν τὴν θεῖαν πρόνοιαν. Ὁ Θεὸς φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ παρομοίου σκέψεως!

Ἐξ ἐναντίας, ἐπικυροῦμεν τὴν πρόνοιαν ταύτην, διότι δύναται τις φαντασθῆναι ὅτι ὄν τι διανοητικόν, τελειοποιούμενον συγχρόνως καὶ ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς οὐχὶ μετὰ τοῦ Θεοῦ βαδίζει; Τίς ἐστὶν ὁ ποιητὴς τοῦ νόμου εἰς ὃν ὑποτάσσεται τὸ ὄν τούτου; Ὁ Θεός. Ἡ ψυχὴ ἄρα εὐρίσκουσα τὸν θεῖον νόμον μόνον ἱκανὸν τοῦ χορηγῆσαι τὴν εὐτυχίαν τῇ ὑποταγῇ αὐτῆς, μετὰ τοῦ Θεοῦ τυγχάνει, ἐμπνέεται ὑπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, συμφωνεῖ τὴν διαγωγὴν αὐτῆς πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ. Οὕτω δὲ ἐνεργοῦσα, ὑποτάσσεται τῷ Θεῷ, διότι τὸ ποιεῖν ὅ, τι τρίτος τις ἀπαιτεῖ, ἐν ᾧ ἔχει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀποποιεῖσθαι, ἴσον ἐστὶ τῷ ὑποτάσσασθαι τῷ τρίτῳ τούτῳ. Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου οὐδεμία δυνατὴ ἀμφιβολία.

Ἐπὶ τῇ προφάσει ὁμως τοῦ ποιῆσαι ἐνστάσεις εἰς τὰς θεωρίας αἰτινες ἀποθῶσι τὴν θεῖαν πρόνοιαν, μὴ μεταδῶμεν εἰς ἐτέραν ὑπερβολὴν ἐπίσης ὀλεθρίαν, τὸν μυστικισμόν τὸν καταλήγοντα σχεδὸν πάντοτε εἰς ἐξουδένωσιν τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς κρίσεως ἢ εἰς ἀπορρόφησιν ἐν τῷ Θεῷ, ἀληθινὸν πανθεισμὸν καταστροφῆς τῆς ἀτομικότητος. Γινώσκουμεν τί προήγαγεν ἐν τισὶν ἐποχαῖς ὁ μυστικισμὸς οὗτος μεταστραφείς εἰς τὴν πλάνην τῶν φρονούντων ὅτι τελειότης ἐστὶν ἡ ἐντελής τῆς ψυχῆς ἡρεμία τοῦτο ἀρκεῖ ἡμῖν.

Τούτων ρηθέντων, ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ αὐτεξουσίον, εἰς τὴν δύναμιν ταύτην τῆς ψυχῆς, περὶ ἣς μένει ἡμῖν ἐπασχολήσασθαι ἵνα ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ προσωπικὴ ἀνατροφή ἐστὶ δυνατὴ, ἀναγκάσια, κατεπίγουσα καὶ ὑποχρεωτικὴ. Ἄνευ τῆς δυνάμεως ταύτης τὸ Γνωθὶ σαυτὸν εἴη ἂν περιττολογία. Εἰς τί καταλήγει ἂν ἡ γνώσις αὐτῆς, εἴπερ οὐδὲως ἡδυνάμεθα μεταρρυθμίσει τὸ ὄν ἐν τοῖς ἀτελείαις αὐτοῦ μέρεσι, μετασχηματίσαι αὐτό; Πρόσθετε δὲ ὅτι ἐν τῇ εὐρείᾳ αὐτῆς ἐκδοχῇ ἢ σπουδῇ αὐτῆ τοῦ ΕΓΩ συμπεριλαμβάνεται τὸς τὸ ὑλικὸν στοιχεῖον ὅσον καὶ τὸ πνευματικὸν στοιχεῖον. Ὄφειλομεν σπου-

δάσαι τὸν ὀργανισμόν ἡμῶν ὑπ' ἐποψίν μηχανικὴν, φυσικὴν, χημικὴν καὶ φυσιολογικὴν, ὡς καὶ ὑπ' ἐποψίν ψυχολογικὴν. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον καταλήγομεν εἰς τὸ κτῆσασθαι γνώσεις ἀληθῶς ὠφελίμους, οὐ μόνον τῷ ατόμῳ καὶ τῇ προόδῳ αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ τῇ εὐτυχίᾳ καὶ τῇ προαγωγῇ πάσης τῆς ἀνθρωπότητος.

Αἱ ἐπίσημοι ἐπιστήμαι πάντοτε σχεδόν, ἵνα μὴ εἰπωμεν σταθερῶς, ὑπῆρξαν πρόσκομα εἰς τὴν σπουδὴν ταύτην τῆς ἀναγκαιοτάτης παντὶ ἀνθρώπῳ ἐπιστήμης, τῆς ψυχολογίας, διότι ἐστὶν ἡ βῆσις πασῶν τῶν ἄλλων. Τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς μεθόδου ἐκείνης τῆς εὐκόλου καὶ ἐναντίας πάσης προόδου, ἐχθρᾶς λυσσαλέας παντὸς νεωτερισμοῦ, τῆς κερδοσκοπικῆς μεθόδου ἧπερ ἔπονται οἱ ἐπίσημοι ἐπιστήμονες, καὶ ἦν ἡ σχολὴ τοῦ Βάκονος, καίτοι γενναίως προσπαθήσασα οὐχὶ παντελῶς ἠδυνήθη ἐξαφανίσει. Πότε ἄρα γε ἐπανελευσόμεθα εἰς τὴν πειραματικὴν ἀποδείξιν, ἀλλ' εἰλικρινῶς, ἄνευ προλήψεων, ἄνευ θεωριῶν ἐκ τοῦ προτέρου πεπλοσμένων καὶ ἄνευ τῶν ἀμοιρουσῶν ἀξίας ἐκείνων κρίσεων, ἄνευ τῶν ἐκ τῶν προτέρων ἐκείνων ἀποδείξεων τῶν βασιζομένων ἐπὶ πιθανότητων, ἐπὶ γεγονότων κακῶς ἐρμηνευομένων ἢ ἐπὶ σκοπῷ μεταμορφουμένων, ἢ ἐπὶ ψευδοφιλοτιμίας παρεμβολομένου ἐγωισμοῦ. Ἡ Ἀμερικὴ δίδωσιν ἡμῖν τὸ παράδειγμα, καὶ κατὰ τοῦτο ὡς καὶ κατὰ πολλὰ ἕτερα πράγματα ἠδυνάμεθα μιμηταὶ αὐτῆς εἶναι. Ἐάν τὰ μυστήρια, ἅτινα φαίνονται περιβάλλοντα τὴν γέννησιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οἱ τελικοὶ σκοποὶ οἵτινες περιμένουσιν αὐτὸν, οὐχὶ τοῖς πᾶσιν ἀπεκαλύφθησαν, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐπίμονοι ἀρνηταὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, ἐὰν ὑπάρχη ὁ καθολικὸς κληρὸς ὁ ἔχων τὴν ἐπιφύρτισιν τοῦ ἀποκτηνώσας καὶ τοῦ δεσπόσας τῶν ἀνθρώπων, μόνην τὴν ἀδιοφορίαν ἡμῶν ὀφείλομεν αἰτιάσθαι, τὴν κερδοσκοπικὴν ἡμῶν ἀμέλειαν. Βεβαιωσώμεθα διὰ τῶν πειραμάτων, ἐρευνήσωμεν, σπουδάσωμεν, διδάχθωμεν, καὶ αἱ καταχρήσεις αὐταὶ ἀπολοῦνται.

Τότε δὲ μυριάκις εὐλογητὴ ἔσται ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἕκαστος δυνήθηται εἰπεῖν ἐν

νεποιθῆσαι καὶ βεβαιότῃ αἰεὶ ἀθάνατος! Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μόνον πάντες οἱ ἄνθρωποι ἔσονται ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἐν ἰσχύει τῆς δυνάμεως ταύτης τῆς ψυχῆς, τῆς δυνάμεως τοῦ μεταρρυθμιζέσθαι καὶ τοῦ βαδίζειν στερρῶ τῷ ποδὶ πρὸς τὴν τελειοποίησιν πάντες ἀναγνωρίσουσι τὰς μεγάλας ἀληθείας αἱ κηρύττομεν καὶ ὑπερασπιζόμεν ἐν ταῦθα.

Ἡ δημιουργοῦσα αὕτη δύναμις, ἐπειδὴ σχηματίζει ἐν νέον καὶ ὅλως διάφορον τοῦ προηγουμένου ὡς πρὸς τὰς ἠθικὰς ιδιότητες, ποιεῖ ἡμᾶς διευθύνειν τὰς ψυχικὰς ἡμῶν δυνάμεις, ἀκολουθοῦντας αὐτὰς βῆμα πρὸς βῆμα διὰ μέσου τῶν μυρίων περιστροφῶν τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν. Βοηθοῦμεν διὰ τῆς δυνάμεως ταύτης τῇ ἀναπτύξει τῶν ψυχικῶν ἡμῶν δυνάμεων, ἀναπτύσσωμεν αὐτάς, καίτοι βλέποντες αὐτάς μεγεθυνομένας καὶ λαμβανούσας ἰσχύον, ἀποκτώσας ἐνέργειαν. Ἐξελέχθημεν τὴν ἐλαχίστην τῶν πράξεων ἡμῶν, ὑπολογίζομεν τὰς ὑποτεθειμένας αὐτῶν συνεπίαι, δίδομεν τὸ δίκαιον μέτρον ταῖς ἐρέσεσιν ἡμῶν· αἱ κακαὶ τάσεις τῶν παθῶν ἡμῶν μεταβάλλονται εἰς αἰσθήματα γενναῖα καὶ φιλόανθρωπα.

ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν, ὑπὸ τὰς προσπαθείας τῆς δυνάμεως ταύτης, τῆς μεταρρυθμιζούσης ταύτης ἰσχύος, δυνάμεως τῆς ψυχῆς ἡμῶν, τὰ στοιχεῖα, ἅτινα ἐκ πρώτης ὄψεως ἐφαίνοντο ἐναντία εἰς τὴν εὐδαιμονίαν ἡμῶν, εἰς τὴν πρόοδον ἡμῶν, καὶ μέλλοντα εἶναι ἡ πηγὴ τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τρομερῶν δεινῶν ἡμῶν, μετασχηματίζονται εἰς βοηθητικὰ ἰσχυρὰ καὶ γενναῖα· ἡ δουλεία ὑπὸ ὅλας αὐτῆς τὰς μορφὰς ἀποδιώκεται καὶ καταστρέφεται ἵνα χώραν τῇ ἀληθείᾳ παράσχῃ, τῇ ἐλευθερίᾳ, τῇ ἠθικῇ, τῇ ἐπιστήμῃ, αἵτινες πᾶσαι ὀφείλουσι διαφωτίσαι τοὺς λαοὺς! Τὴν ἄνοιαν διδέχεται τότε ἡ γνώσις! Ἐνεκα δὲ τῆς δυνάμεως ταύτης τοῦ αὐτεξουσίου, θεοῦ δώρου, ἢ θρησκευτικῆς ἐνότης κατεργάζεται τὴν ἐαυτῆς σύνθεσιν καὶ ἀνοικδομεὶ κατὰ μικρὸν τὸν ναὸν αὐτῆς ἐπὶ τῶν κεκοινωνημένων ἐρεπίων παστῶν τῶν θρησκευμάτων τοῦ παρελθόντος· ὡς ἀποδείξιν δὲ θαυμασίαν καὶ ἰσχυρὰν τῆς δυνάμεως ταύτης, οὐχὶ

δὴ κατὰ θέλησιν δυνάμεθα μετατρέψαι τὸν βρῶν τῶν σκέψεων ἡμῶν, καὶ ἐπιβαλεῖν αὐταῖς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν; Ναὶ βεβαίως· ἀλλὰ, ποιήσει τις ἡμῖν τὴν ἔνστασιν, οὐχὶ καὶ πάντες τοῦτο ποιῆσαι δύνανται. Οὐδὲν θαυμαστὸν ὡς πρὸς τοῦτο. Ἐὰν μὴ πάντες ἔχωσι τὴν δύναμιν τοῦ καταστellai κακὴν τινα σκέψιν, τοῦ ἀποθῆσαι αὐτὴν, ἐὰν μὴ πάντες ἐξ ἴσου ἐπιδικώσωσι τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἠθικὴν, σημείων ὅτι οὐχὶ καὶ πάντες ποιοῦνται χρῆσιν ἐξ ἴσου τῆς μεγάλης τῆς αὐτῆς πρὸς τὰς κακὰς πράξεις, οἱ δὲ παρορῶσιν αὐτὴν ἐν τῇ πολυτελεῖ ἀδρανεῖᾳ ἐν ᾧ ἕτεροι συζητοῦσιν ἐξ ἐναντίας τὴν ἐνέργειαν ἐν τῷ ἀγαθῷ, ἐν τῇ ἠθικῇ, καὶ διὰ τῆς ψυχικῆς ταύτης δυνάμεως ἐξανγκάζουσι τὸν ἐγκέφαλον αὐτῶν ἵνα μὴ παράγῃ εἰμὴ τὰς ἀγαθὰς σκέψεις! Ἐπειδὴ ἄνθρωπος τις ἐστὶν ἐμβεβημισμένος ἐν ὑπνω βαθεῖ καὶ βαρεῖ, δύναται τις ἐπαγαγεῖν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ δόλως ὑπάρχει, ὅτι τὸ σῶμα αὐτοῦ στερεῖται ζωῆς; Τὰ στοιχεῖα τῆς εὐγενεὸς ταύτης δυνάμεως εὐρίσκονται παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρωπίνοισι οὔσι, παρὰ πᾶσιν ἀδιακρίτως· ἀλλ' οἱ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐκκαλιέργηται αὐτὰ, συνέστησαν τὸ πραγματικὸν αὐτῶν ΕΓΩ διὰ τῶν στοιχείων τούτων, καὶ οἱ δὲ παρεγνώρισαν αὐτὰ εἴτε ἐξ ἀμαθείας εἴτε ἐκ κακῆς θελήσεως, εἴτε ἐξ ὑπολογισμοῦ! Πάντες, τάχιον ἢ βράδιον, ὀφείλουσι φθάσαι ἐκόντες ἀέκοντες εἰς τὴν πλήρη ἐξάσκησιν τοῦ αὐτεξουσίου καὶ ἐκτὸς τούτου, διὰ τὸ ἀγαθόν, τὴν πρόοδον πάντων, τὴν ἠθικὴν προαγωγὴν ἐκάστου. Αἱ μυρία ὄσαι ἀτραποὶ, αἱ ἀκολουθοῦμεν ἐν τοῖς διαφόροις ἡμῶν ἐνάρκεις σταθμοῖς, λήγουσιν ὅλοι εἰς τὴν εὐρείαν καὶ ἀπέραντον ὁδὸν τῆς Προόδου. Ἐν τῷ συμφέροντι ἡμῶν ὀφείλομεν προσπαθεῖν ἵνα ὡς οἷον τε ἐλάχιστα ἀπομακρυνώμεθα τοῦ σκοποῦ, ὅπως μὴ ἐκτιθώμεθα εἰς τὸ ἐπανερχεσθαι ἐπὶ τῶν βημάτων ἡμῶν καὶ ὑρίστασθαι τὰς συνθλίψεις ἐπαξίως λύπης διὰ τῆς ὑπερηφανίας ἡμῶν ἢ τῆς ἀποτυφλώσεως.

Ἡ ἐλευθερία αὕτη ἐνέργεια τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἐπιτρέπει ἡμῖν ἐπίσης ἵνα προσπελάζω-

μεν πρὸς τὸν δημιουργόν, διὰ τῆς βαθείας μελέτης, διὰ τῆς διδασκαλικῆς σκέψεως καὶ διὰ τῆς ἠθικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ὄντος ἡμῶν. Συγκοινωνοῦμεν μετὰ τῶν ἀγῶν καὶ ὑψηλῶν ψυχῶν, προσηλοῦντες τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τῶν γεγονότων ἅτινα ἐπιθυμοῦμεν γινώσκειν, ἐξερευνᾶν, ἵνα ἐκ τούτων συναγῶμεν πορίσματα καὶ εἰτηγήτες ὠφελίμους εἰς τὴν τελειοποίησιν ἡμῶν ὡς καὶ εἰς τὴν τελειοποίησιν πάντων τῶν ἡμῖν ὁμοίων. Ἐπιθυμοῦντες τοῦ Θεοῦ πρὸ πάντων τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ δημιουργήματος αὐτοῦ, εὐρεστοῦμεν αὐτῷ καὶ λαμπρὰν καὶ εἰλικρινῆ αὐτῷ λατρείαν προσφέρομεν, δίδόμενοι τῇ σπουδῇ τῶν νόμων οἵτινες διέπουσι τοὺς κόσμους καὶ πρὸ πάντων ἐκείνων οἵτινες ἐρημώθησαν εἰς τὸν πλανήτην ἐφ' οὗ κατοικοῦμεν. Ὀφείλομεν τὰ πάντα σπουδάσειν, διότι τὰ πάντα συνέχονται· οἱ ἠθικοὶ νόμοι πρὸ πάντων ὀφείλουσιν εὐρίσκειν ἡμᾶς θερμοὺς εἰς τὴν σπουδὴν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτῶν· ἐκ τούτων ἐξήρτηται πᾶσα ἡ εὐδαιμονία ἡμῶν καὶ ἀπάντων ἐν γενεῖ. Καὶ πῶς δυνάμεθα ταῦτα πάντα συντελέσαι; πάντοτε δυνάμει τοῦ αὐτεξουσίου ἡμῶν. Οὐδεὶς δυνατὸς ἀρνηθῆναι ὅτι τοῦτο ἐστὶ τῶν εὐγενεστάτων προνομίων τῆς φύσεως ἡμῶν.

Πᾶσιν τῶν ἀνακαλύψεων, αὕτη ἐστὶ, καθ' ἡμᾶς, ἡ ὠρελιμωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ, ἡ ἀναγκαιοτάτη, ἐὰν τις θέλῃ τὴν πρόοδον, τὴν σταθερὰν τελειοποίησιν καὶ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ὡς ὁδόν. Τίτι ὀφείλεται ἐσμεν τῶν μεγάλων ἀποσιώσεων, τῶν μεγάλων ἀποστολῶν, τῶν μεγάλων προσώπων τῆς ἱστορίας καὶ πάντων ἐκείνων τῶν ἀναμορφωτῶν τῶν ἀξίων τοῦ ὀνόματος τοῦ χριστιανοῦ πολὺ πρὶν ἢ ἐπιφανῆ ὁ Χριστός; Τίτι ἐσμεν ὀφείλεται τῆς ὑψηλῆς ἐκείνης μεταρρυθμίσεως τῆς ἐνεργηθείσης ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, οὔτινος τὸ εὐγενὲς πρόσωπον ἀνυψούτκι ἀκτινοβόλον ὑπεράνω τοῦ τῶν προηγηθέντων αὐτοῦ, διότι ἤλθεν συντάξων αὐτοὺς καὶ πικύτων ἵνα μὴ τὸ ἔργον αἰτίων ἀνωρελὲς ἀποβῇ; Τίτι ὀφείλομεν τὸν Γολγοθᾶν, σύμβολον ἀμίμητον τῆς ἀδελφικῆς ἀφοσιώσεως, τοῦ ἐλπίου καὶ τῆς ἀγάπης; Ἐρωτῶμεν τοὺς ἀρνημένους τὸ δῶρομα τοῦτο, πῶθεν προέρχονται αἱ γενναῖαι ἐκείναι

δρμαί τῶν ἀνθρώπων τῶν μὴ θελόντων ταπεινωθῆναι ἠθικῶς ἀνευ ὑψηλῆς διαμαρτυρήσεως καὶ ὑπερασπιζόντων τὴν ἀλήθειαν τῷ κινδύνῳ τῆς ἑαυτῶν ζωῆς καὶ ποτιζόντων διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν τὸ εὐφορον αὐτῆς δένδρον; (Ἀκολουθεῖ.)

ΑΙ ΕΝ ΟΥΡΑΝῶ ΓΑΙΑΙ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΗ, ΦΥΣΙΚΗ, ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ,

Τῶν Πλανητῶν κτλ.

ΥΠΟ

CAMILLE FLAMMARION

(Συνέχεια, ἴδε τεύχος Ζ'. σελ. 288.)

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Τὰ ὄργανα τῆς νεωτέρας ὀπτικής (δίοπτρα ἀστρονομικὰ καὶ τηλεσκόπια)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἡ κλίσις τῶν Οὐρανῶν

Ἡ

ἡ ἀνύψωσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς ἄλλους κόσμους.

Αἱ ὑπὸ τῆς φυσικῆς ἀστρονομίας πρό τινας πραγματοποιηθεῖσαι θαυμάσιαι πρόοδοι ἐν μέρει μὲν ταῖς ἀπαύστοις τελειοποιήσεσι ταῖς ἐπενεχθείσαις εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ὀργάνων τῆς ὀπτικῆς ὀφείλονται, ἐν μέρει δὲ εἰς τὸν νέον ζῆλον, ὑφ' οὗ οἱ ἀστρονόμοι

ἐμψυχούνται εἰς τὴν τῶν ἄλλων κόσμων σπουδὴν ποροτρυνόμενοι.

Ὡς ἤδη ἀπεδείξαμεν διὰ τοῦ ἐν τῇ προηγουμένῃ εἰσαγωγῇ γενικοῦ σχεδίου, ἡ ἰδιαιτέρα τάσις τῶν παρατηρητῶν, αἱ νέαι τοῦ σπουδάζειν μέθοδοι, ἡ ἐπαύξησης τῶν ὀπτικῶν δυνάμεων συνεφώνησαν ἵνα συνδιευθύνωσι τὴν γενικὴν προσοχὴν πρὸς τὴν λεπτομερῆ τῶν πλανητῶν τῆς οἰκογενείας ἡμῶν ἐξετασιν' συγχρόνως δὲ, σαφεστέρα ἀντίληψις τῶν νόμων καὶ τῶν δυνάμεων οἵτινες τὸ σύμπαν διέπουσι ἐπέτρεπεν ἵνα συμπεριλάβωμεν ἐν τῷ αὐτῷ βλέμματι τὸ σύνολον τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου καὶ τῶν κινήσεων αὐτοῦ.

Ἡ μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς ἐν τῷ διαστήματι ἀναλογία, ἡ μεταξὺ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ὁμοίων αὐτῷ ἐν τῷ ἀπείρῳ, πληρέστατα ἀπερασίση' ἐναυθῆα μὲν ἡ γεωγραφία τοῦ πλανήτου Ἄρως δαίκνυσιν ἡμῖν παράδοξον ἐκτύπωσιν τῆς γλίνης γεωγραφίας· ἐκεῖ δὲ διακρίνομεν ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τῆς Ἀφροδίτης τὰ αὐτὰ φαινόμενα οἷα περ ἐκτελούνται καὶ ἐν τῷ ἀέρι ὃν ἀναπνέομεν, περαιτέρω δὲ ἡ τηλεσκοπικὴ ἀνάλυσις δηλοποιεῖ ἐν ταῖς ἀποστάσι ἀστράσι κρᾶσιν τῆς ἀτμοσφαιρᾶς καὶ ἀτμοῦ μεταλλικῆς ἀναλόγου πρὸς τοὺς χαρακτηρίζοντας τὸν ἴδιον ἡμῶν ἥλιον· καὶ οὕτω τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα φθάνει εἰς τὸ λαβεῖν ἀνεπαίσθητως κατοχὴν τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ οὐ πρὸ πολλοῦ μυστηριώδους εἰσέτι καὶ κεκλεισμένου.

Βλέπομεν σήμερον τὸ σύμπαν ἄλλως ἢ ὡς ἐβλεπον αὐτὸ οἱ πατέρες ἡμῶν. Ἐκαστος ἀστὴρ κολοσσαῖός ἐστιν ἥλιος, βαρῦς, μεμονωμένος ἐν τοῖς αἰθερίοις βάθεσι, τῷ ἰδίῳ φωτὶ λάμπων, καὶ κέντρον συστήματος ἀγνώστου. Ἐκαστος πλανήτης τοῦ ἡλιακοῦ ἡμῶν συστήματος γῆ ἐστίν (ἐπαναλαμβάνομεν) ὡς ἡ ἐφ' ἧς κατοικοῦμεν, καὶ ἡ Γῆ ἐφ' ἧς ἔσμεν φαίνεται, ἐξ ἀποστάσεως ὀρωμένη, σημεῖον φωτεινόν, ἀκριβῶς ὡς ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ζεὺς φαίνονται ἡμῖν, διότι ἀντανάκλας ὡς οἱ ἐν τῷ διαστήματι πλανῆται οὗτοι τὸ φῶς ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἡλίου δέχεται. Παρουσιάζει φάσεις ἀναλόγους πρὸς ἐκείνας ἃς δεῖ-

κνυσιν ἡμῖν ἡ Σελήνη γυμνῷ τῷ ὀφθαλμῷ καὶ ἡ Ἀφροδίτη διὰ τηλεσκοπίου· ἕκαστος πλανήτης ἔχει φάσεις ὁμοίας· τὸ μέγεθος καὶ ἡ λάμψις τῆς Γῆς καὶ παντὸς πλανήτου ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἀποστάσεως ἐν ἣ παρατηροῦνται.

Ἡ γῆ ἡμῶν ἀστὴρ ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ, καθάπερ ὁ Ἑρμῆς καὶ ὁ Κρόνος. Τὸ κυανοῦν στερέωμα ὅπερ φαίνεται ἐκτεινόμενον ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν ἡμῶν καὶ σχηματίζον καμάραν περὶ τὴν σφαιρὰν οὐδόως ὑπάρχει· τὸ χροῖμα αὐτοῦ ὡς καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ προέρχονται ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρᾶς ἡμῶν (1), τὸ κυανέον προέρχεται ἐκ τῆς ἀντανάκλασεως τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἐπὶ τῶν μορίων τοῦ ἀτμοῦ τοῦ ὕδατος δι' οὗ σταθερῶς ποτίζεται, καὶ τὸ σφαιρικόν σχῆμα προξενεῖται ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἡμῶν ὅστις σχεδιογραφεῖ, εἰς τὰ πέρατα τῆς διακρινόμενης θέας, σφαιρὰν ἀχανῆ περὶ ἑαυτόν. Ἄνευ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀέρος καὶ ἀνευ τοῦ φωτός ὅπερ φωτίζει αὐτόν, οὐδόως ἂν στερέωμα φαίνοντο. Ἐκ τοῦ σεληνιακοῦ κόσμου, π. γ., οὐδόως βλέπει τις τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ διάστημα τι μέλαν ἀνεξιχνίαστον ἐν ᾧ οἱ ἀστέρες λάμπουσιν νυκτός καὶ ἡμέρας, μὴ ἐξαλειφόμενα ὑπὸ τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου, μὴ ὑπὸ τῆς λάμψεως τῆς Παγγείου (*).

Μηδὲ ἄνω μηδὲ κάτω ὑπάρχει ἐν τῷ σύμπαντι, μήτε δεξιὰ μήτε ἀριστερά, μήτε οὐδενὸς εἶδους διεύθυνσις. Ἡ ὑδρόγειος σφαιρὰ ἔρριπται ἐν τῷ κενῷ καὶ πλανᾶται ἐπὶ τῆς ἰδανικῆς αὐτῆς τροχῆς ἐν ταχύτητι 650,000 λευγῶν τὴν ἡμέραν (1100 φορὰς ταχίονι τῆς πορείας ἀμαξοστοιχίας ἐξ ἐπίτηδες, καὶ 73 φορὰς ἀνωτέρα τῆς ὀρμῆς σφαιρᾶς τηλε-

(1) Σημ. Συγγρ. Ἴδε σύγγραμμα ἡμῶν **Ἡ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ**, περιγραφή τῶν μεγάλων καινομένων τῆς φύσεως, Βιβ. Β'. κεφ. Α'.

(*) Σημ. Μεταφρ. Καθὼς οἱ ἐπίγειοι ἄνθρωποι βλέπουσι τὴν Σελήνην ἐν διαφόροις φάσεσι τε καὶ Πανσέληνον, οὕτω καὶ οἱ Σεληνῖται βλέπουσι τὴν Γῆν ἐν φάσεσι τε καὶ Πάγγειον, ἥτοι ὀλόκληρον τὴν Γῆν, ὡς καὶ ἡμεῖς πλήρη τὴν Σελήνην.

βόλου), καὶ στρεφομένη συγχρόνως ταχέως περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς. Τὸ κατὰ τινα στιγμήν δι' ἡμᾶς ἄνω γίνεται κάτω καὶ τ' ἀνάπαλιν διαδοχικῶς καὶ ἀμοιβαίως. Οὐκ ἔστιν οὐρανός, ἀλλὰ μόνον ἀχανὲς ἄπειρον ἐν τοῖς κόλποις οὐτινος κυκλοφοροῦσιν οἱ κόσμοι.

Ἡ καταμέτρησις τῶν ἀποστάσεων, τῶν μεγεθῶν καὶ τῶν κινήσεων ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὴν κεφαλαιώδη ταύτην ἀλήθειαν ὅτι ἡ γῆ ἐστὶν ἀστὴρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὅτι πράγματι, ἐνεργεία, ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσμεν τὸ τηλεσκοπίον φέρον ἐγγὺς ἡμῶν τοὺς ἄλλους πλανήτας, ἐμγεθῶν τὸν φαινομενικόν αὐτῶν ὄγκον, καὶ ἀντὶ ἀπλῶν φωτεινῶν σημείων περιπλανωμένων ὑπὸ τὴν οὐρανίαν καμάραν δαίκνυσιν ἡμῖν σήμερον κόσμους γιγαντιαίους ἐπίσης μεγάλους καὶ μείζους τοῦ ἐρ οὐ κατοικοῦμεν.

Κατανοήσωμεν ἐν πρώτοις τὰς στοιχειώδεις ἀρχὰς τῆς γεωμετρίας καὶ τῆς ὀπτικῆς, πρὶν ἢ ῥηθᾶσωμεν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα, διότι ἄλλως, ἐνδέχεται, ἵνα μὴ ἐνοήσωμεν ἀκριβῶς, ἵνα μὴ ἐκτιμήσωμεν κατὰ τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν ἀξίαν τὰ τόσον ἐνδιαφέροντα ταῦτα ἀποτελέσματα. Ἄλλως τε μηδὲ τόσῳ δύσκολόν ἐστι, μηδὲ τόσῳ κοπιώδες, μηδὲ τόσῳ ἐκτεταμένον τὸ ἐκμαθεῖν ἅπασι διὰ παντός τὰς ἀρχὰς ταύτας οὐχὶ δυσκολώτερόν ἐστι τὸ ἀναγνῶναι μυθιστόρημα, καὶ ἀληθέστερον, τυγχάνει λυσιτελέστερον, καὶ πολλακίς μάλιστα τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρον.

Ἡ τελειοποίησις τῶν ὀργάνων τῆς ὀπτικῆς κατὰ γράμμα κατεβίβασεν τὸ ὕψος τῶν οὐρανῶν εἰς τὴν ὄρασιν τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἵνα κάλλιον εἴπωμεν, ἐπειδὴ οἱ οὐρανοὶ οὐκ εἰσὶν εἰμῆ φαινόμενόν τι, ἡ τελειοποίησις αὕτη πλησιάζει τοὺς ἄλλους κόσμους εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, τόσον ἀκριβῶς, ὡς εἴπερ πράγματι ἠδυναμέθα ἐγκαταλιπεῖν τὴν Γῆν καὶ σωματικῶς μετενεχθῆναι εἰς τοὺς κόσμους τούτους. Γυμνῷ τῷ ὀφθαλμῷ βλέπομεν τοὺς πλανήτας ὡς ἀστέρας, ὡς ἀπλᾶ δηλονότι σημεῖα φωτεινὰ, ἀνευ φαινομενικοῦ δίσκου. Αὐξήσις δὲ ἐπαρκούσα μεγαθυίνει τὸ φωτεινὸν τοῦτο σημεῖον καὶ ποιεῖ αὐτὸ δίσκον. Ἄλλὰ μὴν αὐξάνειν διὰ τηλεσκοπίου ἀντι-

κείμενον τι ἢ προσεγγίζειν πρὸς αὐτὸ τὸ αὐτὸ ἐστὶ γεωμετρικῶς πρᾶγμα. Οὕτω δὲ ἀνθρώπος τις ἴσταται ὀρθὸς μακρὰν ἐν τῇ κοιλιάδι γυμνῶ τῷ ὀφθαλμῷ οὐδὲν ἕτερον διακρίνομεν εἰμὴ σημείον τι, κινούμενον ὅταν ὁ ὀδοιπόρος περιπατῇ· διόπτρα δὲ πρὸς τὸ σημείον τοῦτο διευθυνομένη αὐξάνουσιν αὐτὸ δεκάκις, τοῦθ' ὅπερ ἀρκεῖ ἵνα διακρίνομεν σχῆμα ἀνθρώπινον· τοῦτο δὲ ἀκριβῶς συμβαίνει ὡσεὶ περ μετεφερόμεθα πρὸς τὸν ὀδοιποροῦντα κατὰ ἑννέα δέκατα τῆς ἀποστάσεως ἧτις ἀπ' αὐτοῦ ἡμᾶς ἀποχωρίζει. Ἐπερ εὐρίσκειτο εἰς ἀπόστασιν 4 χιλιομέτρων ἐστὶν ἡδὲ εἰς 400 μέτρων. Αὐξήσις δὲ εἰκοσάκις μείζων διπλασίως αὐτὸν προσεγγίσει, δηλ. εἰς ἀπόστασιν 200 μέτρων· αὐξήσις τεσσαρακοντάκις μείζων ἀποδείξει ἡμῖν τὸν ὀδοιπόρον ὡσεὶ περ εὐρίσκειτο εἰς ἀπόστασιν 100 μέτρων ἀπ' ἡμῶν. Ἡ ὄρασις ἐστὶ μάλιστα τότε σαφέστερα εἰς τοὺς μύωπαξ ὀφθαλμοὺς οἵτινες ἀρίστως πως διακρίνουσιν ἀπὸ τίνος ἀποστάσεως.

Σχηματίζει τις ἰδέαν ἀκριβῆ καὶ ἐπαρκούσαν τῶν πρώτων τούτων ἀρχῶν τῆς ὀπτικής, ἐὰν σκέψηται ὅτι τὸ φαινόμενικὸν μέγεθος τῶν ἀντικειμένων ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἀποστάσεως ἐν ἣ αὐτὸ βλέπομεν. Κανὼν τις ἐνὸς μέτρου θεθεμένος καθέτως ἐνώπιον ἡμῶν φανήσεται ἡμῖν τὸσον μικρὸς ὅσον καὶ μακρὰν εὐρήσεται καὶ ἡ φαινόμενικὴ αὐτοῦ διάστασις ἐλαττωθήσεται κατ' εὐθὺν λόγον τῆς ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ· εἰς ἀπόστασιν 100 μέτρων ἐστὶ δις μικρότερος ἢ εἰς ἀπόστασιν 50 μέτρων· εἰς 200 δὲ μέτρων φανήσεται δις ἐλάσσων ἢ εἰς 100 μέτρων, καὶ τετράκις μείων ἢ ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει. Ἐὰν ἄρα τῇ βοήθειᾳ οἰουδήτινος μέσου δείξῃ τις αὐτὸν διπλασίως μείζονα, συμβήσεται ὡσεὶ περ ἐξ ἡμισείας πρὸς αὐτὸν ἐπληθαίνει. Ἡ μέση ἀπόστασις τῆς Σελήνης ἐστὶ 96,000 μέτρων (ποικίλλεται ὀλίγον, διότι ὁ δορυφόρος ἡμῶν οὐχὶ ἐντελῆ περιφέρειαν διαγράφει περὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ἐλλειψίν). Ἀλλὰ μὲν, ἂν τῇ βοήθειᾳ ὀργάνου τίνος τῆς ὀπτικῆς αὐξήσωμεν τὸν δίσκον τῆς Σελήνης εἰς τρόπον ἵνα φαίνεται ἡμῖν δις πλατύτερος κατὰ

τὴν διάμετρον ἢ ὅσον οὐδόλως φαίνεται τῷ γυμνῷ ὀφθαλμῷ, τοῦ αὐτοῦ ἀποτελέσματος ἐπιτυγχάνομεν, διὰ τὴν σπουδὴν τῆς σφαίρας ταύτης, οἷον καὶ εἴπερ ἡδυνάμεθα ἐλαττωσάμεν τὴν ἀπόστασιν αὐτῆς ἐξ ἡμισείας, δηλονότι βλέπομεν τότε τὴν Σελήνην ὡσεὶ περ εὐρίσκειτο εἰς ἀπόστασιν 48000 λευγῶν ἐντεῦθεν.

Αὐξήσις ἑκατονταπλάσιος δείκνυσι κατὰ συνέπειαν τὴν Σελήνην ὡσεὶ περ ἦν ἐγγύς κατὰ 960 λεύγας· αὐξήσις δὲ χιλιαπλάσιος ὡσεὶ περ εὐρίσκειτο εἰς ἀπόστασιν 96 λευγῶν καὶ αὐξήσις δις χιλιαπλάσιος, ὡσεὶ περ οὐκέτι ἀπέειχεν ἀπ' ἡμῶν εἰμὴ κατὰ 48 λεύγας. Αὐξήσις δὲ δεκάκις χιλιαπλάσιος δεικνύει ἂν αὐτὴν εἰς ἀπόστασιν 9 1/2 λευγῶν 38 μόνον χιλιομέτρων.

Δυστυχῶς ἡ αὐξήσις τῶν ὀργάνων τῆς ὀπτικῆς ἔχει τὰ ἑαυτῆς ὅρια, στενωδὴ συνδεδεμένη πρὸς τὴν διάστασιν καὶ τὴν τελειοποίησιν αὐτῶν τούτων τῶν ὀργάνων.

Ἐν τῇ ἐξετάσει παντὸς διόπτρου δύο σημεῖα κεφαλαιώδη ὀφειλομένη διακρίνειν. Ὁ μέγας ὕελινος φακὸς ὁ κείμενος ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ διόπτρου ὀνομάζεται ἀντικειμενικὸς ἡδὲ ὅτι, ἐπὶ τὴν παρατήρησιν, εὐρίσκειται πρὸς τὸ μέρος τῶν ἀντικειμένων ἄτινα παρατηρεῖ τις· Ἐν τῷ ἀντιθέτῳ δὲ ὁ μικρὸς φακὸς ὁ ἐπιρροσμένος εἰς τὸ τέλος τοῦ πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν σωλήνος ὀνομάζεται «ὀπτικὸς», ἀκριβῶς διότι ἐκεῖ τίθεται ὁ ὀφθαλμὸς πρὸς παρατήρησιν. Ὁ μέλλομεν ἰδεῖν παρακατιόντες, οἱ εἰκόνες τῶν ἀντικειμένων ἄτινα παρατηρεῖ τις διαπερῶσι τὸν ἀντικειμενικὸν καὶ ἔρχονται ζωγραφούμεναι ἐν τῇ ἐστία πλησίον τοῦ ὀπτικοῦ, οὗτος δὲ ἐμπεριέχει ὕελου αὐξάνοντα ὀρισμένους εἰς τὸ μεγαλοποιεῖν τὰς εἰκόνας ταύτας.

Ἡ αὐξήσις δύναται φθάσαι τὸσον ἀποτέρω, ὅσον ὁ ἀντικειμενικὸς μείζων τυγχάνει. Πρακτικῶς δὲ, διπλασιάζεται κατὰ χιλιοστόμετρον τῆς διαμέτρον τοῦ ἀντικειμένου. Οὕτω δὲ, διόπτρον οὗτινος ὁ ἀντικειμενικὸς φακὸς ἔχει διάμετρον 80 χιλιοστομέτρων, ἀντέχει αὐξήσιν κανονικὴν ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν φορές μείζονα· διόπτρον δὲ, οὗτινος ὁ ἀντικειμενικὸς ἔχει διάμετρον 16 ἑκατο-

στομόριον τοῦ μέτρου· ἀντέχει αὐξήσιν κατὰ εἴκοσι καὶ τριακοσίας φορές καὶ οὕτω κατ' ἐξῆς.

Τοιαύτη ἐστὶν ἡ κανονικὴ αὐξήσις. Δύναται τις ὑπερβῆναι αὐτὴν ὅταν ἡ ἀτιμωσικὰ καθαρωτάτη τυγχάνῃ, καὶ ὁ ἀστὴρ καλῶς πεφωτισμένος· ἀλλὰ ἀδύνατον ἵνα αὐξήσῃ τις αὐτὴν εἰμὴ μέχρι ὀρίων τινῶν, καὶ ὅταν ἐξέλθῃ τις τῶν ὀρίων τούτων αἱ εἰκόνες ἀποβαίνουσι συγκεχυμένα, ἀόριστοι, καὶ ἀδύνατον πᾶσαν σπουδὴν ἀκριβῆ καθιστῶσιν.

Ὁ ἀντικειμενικὸς φακὸς διόπτρου τίνος ἐστὶν ὡς νέος ἀμφιβληστροειδὴς χιτῶν, δι' οὗ δύναται τις τὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἡμῶν ἀντικαταστήσασιν. Φακὸς ἔχων διάμετρον εἴκοσιν ἑκατοστομόριον τοῦ μέτρου βλέπει ὡς ὀφθαλμὸς ἔχων χιτῶνα ἀμφιβληστροειδῆ τοῦ αὐτοῦ μεγέθους. Χιτῶν δὲ τις βλέπει τὸσον καλλιὸν ὅσον μείζονα εὐαίσθητον ἐπιφάνειαν ἔχει. Δύναται τις ποιῆσαι ἀπ' ἐκτουτοῦ τὸ πείραμα τούτου συγκρίνων τὸ πλάτος αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ καὶ ἐν τῇ σκιᾷ. Τὸ ἀστρονομικὸν διόπτρον ἐστὶν ἄρα κατὰ γράμμα ὁ φθ α λ μ ὸ ς γ ἱ γ α ς.

Ἐν παντὶ διόπτρῳ ὁ ἀντικειμενικὸς φακὸς ἐστὶ καθλιωμένος, ἐνῶ ὁ ὀπτικὸς ἐστὶν κινητός. Κατασκευάζουσι διὰ τὰ κατὰ τι σπουδαῖα ὄργανα σειρὰν πολλῶν ὀπτικῶν φακῶν διαφόρων αὐξήσεων οὓς ἐφαρμόζουσι κατὰ θέλησιν κατὰ τὴν παρατήρησιν ἢ μέλλουσι ποιῆσαι. Ἐὰν τις θέλῃ, π. χ. ἰδεῖν τὴν Σελήνην ὀλοκλήρον ἐν τῷ στενωπῷ τοῦ διόπτρου, οὐδόλως ὀφείλει λαθεῖν ὀπτικὸν φακὸν τὰ μέγιστα αὐτὴν αὐξάνοντα· διότι ὑπερβῆναι τὸ στενὸν, καὶ τότε μέρος μόνον αὐτῆς βλέπει. Ἐὰν ἐξ ἐναντίας προτιθῆται ἐξετάσαι λεπτομερῶς εἰδικὴν τινα χώραν τοῦ δίσκου τῆς Σελήνης, ἐκλέγει τότε τὴν ἰσχυροτάτην αὐξήσιν ἢ δύναται ἂν τιγαεῖν τὸ διόπτρον. Τὸ στενὸν τοῦ διόπτρου ἐστὶ τὸσον ἐλάσσων καὶ τὸ φῶς τὸσον ἀσθενέστερον, ὅσον ἡ αὐξήσις ἰσχυροτέρα τυγχάνει.

Φυσικὸν ἐστὶν, ἵνα ἀρξώμεθα τῆς περιγραφῆς τῶν θαυμασιῶν ἀνακαλύψεων τῆς

συγγρόνου ἀστρονομίας ἀπὸ τῆς τῶν ὀργάνων οἷς περ ὀφείλονται αἱ ἀναλύσεις αὐταί. Οὕτω δὲ, πρὶν ἢ διεισδύσωμεν ἐντοῖς βάθεσι τῶν οὐρανῶν, ἐξετάσωμεν διὰ βραχείων τὰς ἰσχυροτάτας μηχανὰς τῆς ὀπτικῆς τὰς κατασκευασθείσας μέχρι τῆς σήμερον (1).

Παραδοξὸν ἐστὶν ὅτι τὸσον βραδέως ἀνεκαλύφθη τὸ τηλεσκόπιον, διότι ὁ ὕελος ἦν γνωστὸς ἀπὸ ἀποστάτης τίνος ἀρχαιοτάτου. Ἀναμνησκόμαι ὅτι παρατήρησα ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου τῶν Ἀρμενίων ἐν τῇ ὁμωνύμῳ νήσῳ πλησίον τῆς Ἐνετίας σῶμα τεταριχευμένον τῆς Αἰγύπτου (μούμιαν) χρονολογούμενον ἀπὸ τριῶν χιλιάδων τοῦλάχιστον ἐτῶν, ἐξ ὀλοκλήρου περιεκαλυμμένον ἐκ κυανοῦ ὕελου. Ἀνάλογος παρατήρησις μ' ἐξέπληξεν ἐν τοῖς λειψάνοις τῶν ἐρειπίων τῆς Πομπηίας, ἡ ὑπαρξίς ὕελινῶν σκευῶν χρονολογούμενη ἀπὸ ὀκτωκαίδεκα περίπου αἰῶνων. Εὐρέθη ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς Νινευθῆς κρύσταλλον ἐκ πυριτοειδοῦς σκληροτάτου λίθου ἐξάγωνον ἀνάκοιλον, οὗτινος ἡ κυρτότης ἐσχηματίσθη ὑπὸ τροχοῦ λιθογνώμονος, ἡ ὑπὸ οἰουδήτινος ἑτέρου μέσου ἀναλόγου ἦν δὲ τοῦτο κόσμημα ἐν εἴδει φακοῦ Ἰδοῦ ὅτι ὁ ὕελος χρονολογεῖται ἀπὸ τεσσαρῶν χιλιάδων περίπου ἐτῶν. Ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ Πλίνιος, ὁ Σενέκας, ὁ Πλούταρχος ἠμιλοῦσι περὶ ὕελου οὗτινος χρῆσις ἐγένετο παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις. Ἀστειότης μάλιστα τις τοῦ Ἀριστοφάνους προτείνει ἐν τῇ κωμῳδίᾳ τῶν Νεφέλων μέσον ἐπιστημονικὸν τοῦ ἐξαλειψαί τὰ ἴχνη τῶν χρεῶν διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων δύναμει σφαίρας ὕελινῆς ἐπὶ τῶν πρὸς πληρωμὴν γραμματίων, ἄτινα ἡδυνάτο τις ἐξαλειψαί οὕτως ἐξ ἀποστάσεως, πρὸς μεγάλ-

(1). ΣΗΜΒΙΩΣΙΣ «ΦΙΛΕΡΓΟΥ». Ἐλήφθη φροντίς ἵνα δώμεν διὰ τοῦ ἀνά χειρῆς συγγράμματος τὰ εἰκονογραφήματα τῶν διόπτρων, τῶν τηλεσκοπίων, τῶν πλανητῶν τῶν δορυφόρων καὶ λοιπῶν πάντων ὅσα καὶ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἀπαντῶσιν.

λιν τῶν πιστῶν ἐκπληξιν, ἀναλύων τὸν κηρὸν τῶν πινακίδων. Τέσσαρας αἰῶνας πρὶν Χριστοῦ ἐπώλουν ἄρα οἱ φαρμακοπῶλαι τῶν Ἀθηνῶν λίθους διαφανεῖς δυναμένους χρησιμεύειν εἰς τὸ ἀνάπτειν πῦρ διὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τὸ ἱερὸν πῦρ ὅπερ αἱ Ἑστιάδες ἀφῆκαν ἵνα σθεσθῆ ἀνάπτειτο ἐκ νέου οὕτως ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ τῇ βοήθειᾳ τῶν μεταλλικῶν κατόπτρων ἀναλόγων πρὸς τὰ τοῦ Ἀρχιμήδου, ἀνασταθέντων βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Βυρρῶνος. Πλίνιος ὁ Πρεσβύτερος ὁμιλῶν περὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ ὕλου καὶ ἰδίως περὶ τῶν τεχνιτῶν μελανολίθων καὶ τῆς χρήσεώς αὐτῶν εἰς κατασκευὴν ποτηρίων, λέγει ὅτι δύναται τις ἀναδοῦναι πῦρ τῇ βοήθειᾳ σφαιρας ποτηρίου πεπληρωμένου ὕδατος. Ὁ Σενέκας, περὶ τῶν αὐτῶν σφαιρῶν προκειμένου, παρατηρεῖ ὅτι χρησιμεύουσιν εἰς τὸ ἀεζάνειν τὰ ἀντικείμενα καὶ ἐπιτρέπουσιν ἵνα ἀναγινώσκῃς γράμματα λεπτότατα. Ὁ Πλίνιος περιγράφει σμαρμάγδους χρησιμεύοντας ὡς μικρὰ εὐμετακόμιστα κατόπτρα, καὶ μεταξὺ ἄλλων, τὸν ἀνήκοντα τῷ Νέρωνι, χρησιμεύοντα αὐτῷ ὡς μονοματουάλιον, ἀντιθέτως τῶν προηγουμένων, ἵνα παρατηρῆ τοὺς μονομάχους ἐν τῇ πάλῃ. Ὁ Νέρων ἦν μύωψ· ὁ φακὸς οὗτος ἦν ἄρα γε κοίλος; Ὁ συγγραφεὺς οὐδόλως ἐξηγεῖ ἡμῖν τούτο. Οὕτω δὲ ὁ ὕλος ἦν γνωστὸς τοῖς Αἰγυπτίοις, τοῖς Ἀσσυρίοις, τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ ἴσως ὡσαύτως πολλοῖς λαοῖς ἀρχαίοις, καὶ τινες ιδιότητες τῆς ὀπτικῆς καὶ τοῦ κατοπτρισμοῦ παρατηρημέναι ἐτύγχανον· καὶ ὅμως οἱ ἀρχαῖοι μὴδὲ τὸ τηλεσκόπιον ἐφεύρον, μὴδὲ τὸ μικροσκόπιον, μὴδὲ τὸ δίοπτρον, μὴδὲ τοὺς φακοὺς μὴδ' αὐτὰ μάλιστα τὰ ὀμματουάλια· πᾶσαι αἱ μαρτυρίαι ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐπιστημῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἔξεων τῆς κοινωνίας συμφωνοῦσιν εἰς τὴν ἀπόδειξιν τούτου. Ἐν τούτοις οἱ ἀρχαῖοι ἐποιοῦντο χρῆσιν σωλῆνων ἵνα παρατηρήσωσι, σωλῆνων κενῶν, ἀλλ' οὐχ' ἕτον ὠφελίμων, οὓς ἀπεκάλουν δίοπτρα.

Τὰ ὀμματουάλια (μονὰ ἢ διπλά), φακοὶ ὀλίγον κυρτοὶ ὠρισμένα εἰς τὸ τελειοποιῆσαι τὴν ὄρασιν τῶν μυῶπων ἢ τῶν πρεσβυτῶν, μόνον κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἐφευρέθησαν. Τὰ προγενέστερα τοῦ αἰῶνος τούτου ἱατρικὰ συγγράμματα διακηρύττουσι τὴν μυωπικὴν ἀνίατον, ἐνῶ τὰ μεταγενέστερα συγγράμματα προτείνουσι τὰ ὀμματουάλια πρὸς ἐπανάρθωσιν αὐτῆς. Ἡ ὠφελίμος αὕτη ἐφεύρεσις ἐγένετο ἐν ἔτει 1280· ἡ ἀνθρωπότης, ἥτις διαφυλάττει πολυτίμως τὰ ὀνόματα τῶν σωλῶνων αὐτῆν, ἐπελάθετο τοῦ εὐεργέτου αὐτῆς ὅστις ἔδωκε τῇ ἀνθρωπίνῃ ὄρασει τὴν φυσικὴν αὐτῆς συμπλήρωσιν. (1).

Τὸ πρῶτον τηλεσκόπιον φαίνεται ἐφευρεθῆν, ἐκ τύχης, ὑπὸ παιδιᾶς παιδὸς παρατηρούντος τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Middelbourg ἐν Ὀλλανδίᾳ διὰ μέσου δύο φακῶν (2).

Τούτο ἐγένετο ἐν ἔτει 1606, καὶ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ πατὴρ αὐτοῦ Jean Lippershey, κατασκευαστὴς ὀμματουάλιων, ἀπηύθυνεν ἀναφορὰν εἰς τὰς γενικὰς Ἐπικρατείας τῆς Ὀλλανδίας αἰτῶν προνόμιον ἐφευρέσεως. Οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι γερουσιασταὶ ἐποίησαν βεβαίως παρατηρήσεις τινὰς ἀσυγγνώστους καὶ μεταξὺ ἄλλων τὴν παρατήρησιν ὅτι ἦν δυσάρεστον τὸ κλείειν ἕνα ὀφθαλμὸν ἐνῶ ἔβλεπέ τις διὰ τοῦ ἑτέρου· ἐπὶ τέλος ὅμως ἐχορήγησαν 900 φλωρίνια τῷ Lippershey ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ κατασκευάσαι τὰ δίο-

(1). Σημ. Συγγραφ. Μέννηται ὅτι εἶδον ἐν Ῥώμῃ, ἐν τῷ Μουσεῖῳ τοῦ Βατικανοῦ, εἰκόνα τοῦ Nicolo Alunno παριστῶσαν τοὺς δώδεκα ἀποστόλους, ἐν ἧ ὁ ἅγιος Φίλιππος φέρι ὀμματουάλια. Οὗτος ἐστὶν ἀναχρονισμὸς, οἷος ἀπαντᾷ συχνάκις παρὰ τοῖς καλλίστοις ζωγράφοις, ἰδίως ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Ὁ Nicolo Alunno ὑπῆρξεν εἰς τῶν διδασκάλων τοῦ Perubin 1458—1492. Ἐπὶ Χριστοῦ οὕτω οἱ ἄνθρωποι ἔφερον ὀμματουάλια.

(2). Ἴδε Histoire du Ciel ἐσπέραν ἐννάτην σελ 273 ὑπὸ Flammarion.

πτρα διὰ τοὺς δύο ὀφθαλμοὺς· εἰπετα δὲ ἠρνήσαντο αὐτῷ τὸ αἰτηθῆν πρόνομιον, διότι ἦν πασίγνωστον ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι εἶχον ἤδη γινῶσιν τῆς ἐφευρέσεως. Ἄλλος Ὀλλανδὸς Jacques metius φαίνεται πραγματικῶς κατασκευάσας τὸ πρῶτον τηλεσκόπιον συγχρόνως μετὰ τοῦ Sipperehey Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι ἕνα αἰῶνα προαίτερα ὁ Bracastor εἶχε γεγραμμένους τοὺς ἀκολουθοῦς λόγους ἐν συγγράμματι δημοσιευθέντι ἐν Ἑνετίᾳ ἐν ἔτει 1538. «Ἐὰν παρατηρήσῃ τις διὰ μέσου δύο ὕλων ὀπτικῶν, τεθειμένων ἐπαλλήλως, βλέπει πάντα τὰ πράγματα μείζονα καὶ πλησιέστερα... Πλησιάζει τις τὴν Σελήνην εἰς τὴν ἀπόστασιν τῶν κωδωνοστασίων.»—Καὶ μόνον ἐν ἔτει 1606 τὸ πρῶτον τηλεσκόπιον κατασκευάσθη.

Πόσον βραδέειά ἐστὶν ἡ πρόοδος ἐν τῇ ἀνθρωπότητι!

Ἡ ἐποχὴ τῆς ὀπτικῆς ἀστρονομίας ἀρχεῖται μόνον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1609, ἐνῶ ὁ Γαλιλαῖος ἀκούσας τινῶν λεγόντων περὶ τῆς ὀλλανδικῆς ἐφευρέσεως, κατασκευάσεν ἐν Ἰταλίᾳ τὸ πρῶτον τηλεσκόπιον ὅπερ πρὸς τὸν οὐρανὸν διευθύνθη. Ἀνακαλύψαι ἀνήκουστοι οὐδόλως ἐβράδυναν ἀνταμείψαι τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ φιλοδοξίαν· τὰ ὄρη τῆς Σελήνης, αἱ κηλίδες τοῦ ἡλίου, οἱ δορυφόροι τοῦ Διὸς, αἱ φάσεις τῆς Ἀφροδίτης οἱ ἀστέρες τοῦ Γαλαξίου, ἀπεκαλύφθησαν εἰς τὰ ἑκθαμβὰ αὐτοῦ βλέμματα. Τὸ τηλεσκόπιον τούτο θρησκευτικῶς διετηρήθη καὶ εὐρηται σήμερον ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Φλωρεντίας. Λαμβάνων αὐτὸ πρό τινων ἐτῶν εἰς τὰς συγκεκριμένους χειρὰς μου, ἐνόμιζον ὅτι διετήρησέ τι τῆς δόξης τῶν παρελθόντων αἰῶνων καὶ ἀνέβλεπον νοερῶς τὸν διάσημον καὶ σεβασμιὸν ἀστρονόμον, ὄρθιον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἐπὶ τινος τῶν ὠραίων ἐκείνων ἰταλικῶν δωμάτων, καθ' ἣν ὥραν ἀκτινοβολοῦσιν οἱ ἀστέρες, διευθύνοντα ἐν πυρεσσούσῃ ἀνυπομονησίᾳ τὸν θυμὸν ἐκεῖνον σωλῆνα πρὸς τοὺς νεύους ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀνακεκαλυμμένους κύσμοις καὶ δεχόμενον τὰς ὑψηλὰς ἐξαγο-

ρεύσεις ἐκεῖνας ἄσπερ οὐδεὶς θνητὸς ἀκούσας εἰσέτι εἶχεν... Δυστυχῆ Γαλιλαῖε! ὤφειλε θλιβερῶς ἐξιλεῶσαι τὴν δόξαν ὅτι σχίσας εἶχε τὸν πέπλον ὅστις μέχρι τότε ἐκάλυπτε τὴν λαμπρότητα τῆς δημιουργίας καὶ τὴν τιμὴν ὅτι ἀνυψώσας οὕτως εἶχε τὴν ἀνθρωπότητα εἰς εὐγενεστέρως καὶ ἀγνωτέρας ἐρέσεις.

Οὐχὶ τόπον βαθεῖαν ἴσως εὐγνωμοσύνην αἰθανόμεθα ὅσην ὀρέλομεν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐργασίας οἵτινες διὰ τῶν διαδοχικῶν προσπαθειῶν αὐτῶν ἤγαγον τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τέχνην τῆς ὀπτικῆς εἰς τὰς ἐνεστάσας τελειοποιήσεις παρὰ τὰς ἀντενεργείας πάσης φύσεως ἃς ἡ πρόοδος ἔχει πάντοτε ὑποστῆναι καὶ κατανικῆσαι ἴσως ὡσαύτως οὐχὶ ἐν ὄλω τῷ ἀπαιτούμενῳ θαυμασμῷ θεωροῦμεν τὴν μεταλλικὴν ἐκείνην οὐσίαν ἥτις ὀνομάζεται ὕελος. Ἀλλὰ πολυτιμότερός ἐστι οὗτος τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀδάμαντος, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος μόλις δύναται ἐκτιμηθῆναι ἐντῇ ἀληθινῇ αὐτοῦ ἀξίᾳ. Ἄνευ τοῦ ὕλου ὁ πολιτισμὸς ἐν πρώτοις οὐδόλως ἂν δύναίτο προχωρῆσαι μέχρι τῶν ἀρκτικῶν ἡμῶν κλιμάτων, διότι οὗτος μόνος ἐπιτρέπει ἡμῖν ζῆν μετὰ προφυλάξεως ἀπὸ τοῦ ψύχους τοῦ ἀέμου καὶ τῶν δυσκρασιῶν, εἰ καὶ δεχόμεθα τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου καὶ βλέπομεν τὴν ἐξωτερικὴν φύσιν. Ὁ ὕελος ἴδρυσε τὴν πειραματικὴν καὶ φυσικὴν διὰ τοῦ βαρομέτρου καὶ τοῦ θερμομέτρου. Οὗτος ἔδωκε τὴν ἀρχὴν δυτὶ νέοις ὀργάνοις ὀπτικοῖς τῆς μεταγενεστέρως ἀνθρωπότητος, τῷ μικροσκοπίῳ ὅπερ ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τὸ ἀπείρως μικρὸν καὶ τῷ τηλεσκοπίῳ ὅπερ μεταφέρει ἡμᾶς εἰς τὸ ἀπείρως μέγα.

Ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ ἐπιστήμη ὀφείλεται ταῖς ὑπηρεσίαις ταῖς δοθείσαις ὑπὸ τῆς ἀναλελυμένης ταύτης ἄμμου, ὑπὸ τῆς ὑλοποιημένης ταύτης οὐσίας... Καθαρὰ καὶ διαυγῆς οὐσία! τὸ πνεῦμα τοῦ βαθέως σκεπτομένου θεωρεῖ σε μετὰ συμπαθείας, διότι ὑπῆρξας εὐεργετικώτερα πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ λυσιτελεστότερα εἰς τὰς προόδους τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων ἢ πάντες οἱ κατα-

κτηται και οι μονάρχαι συνηνωμένοι, από του Σεσούτριδος μέχρι Γουλλώμου της Πρωσίας. (Έπεται συνέχεια).

ΑΙ ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΔΡΑΠΕΤΕΥΣΕΙΣ.

— — —

Μετάφρασις εκ του Γαλλικού του ΦΙΛΕΡΙΚΟΥ ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ

υπό Κ. Α. Ξ.

(Συνέχεια 'Ιδε Τεύχος Δ'. Σελίς 146).

VII.

Λουδοβίκος Βος, Κόμης Φλανδρίας (1347).

Έκκαιδεκτης ο Λουδοβίκος Βος, Κόμης της Φλανδρίας, διεδέχθη τῷ 1346 τὸν πατέρα του Λουδοβίκου Αον. Φλαμανδοὶ οἱ ὑπῆκοὶ του, συμφωνήσαντες μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, ἠθέλησαν νὰ τῷ ἐπιβάλλωσι νὰ συνάψῃ γάμον μετὰ τῆς Ἰσαβέλλας, θυγατρὸς τοῦ αἰω ἡγεμόνος ἐνῷ ταυτοχρόνως Ἰωάννης ὁ δούξ τῆς Βραβάντης ἐπιθυμῶν τὴν συγγένειαν τοῦ νέου κόμητος, συνενόηθη μετὰ τοῦ Φιλίππου Δ' τῆς Βελγίας, βασιλέως τῆς Γαλλίας, ὅπως νυμφεύσῃ αὐτὸν μετὰ τῆς θυγατρὸς του. Ὁ Λουδοβίκος ἠρνεῖτο νὰ συνάψῃ τὸν γάμον ὃν ἐπέβαλον οἱ ὑπῆκοὶ του, μὴ θέλων, λέγει ὁ Φροασσάρ, νὰ νυμφεῖται τὴν κόρην τοῦ ἐχθροῦ τοῦ πατρὸς του, ἔστω καὶ ἐὰν ἐλάβανεν ὡς προῖκα τὸ ἥμισυ τοῦ βασιλείου τῆς Ἀγγλίας ὅταν οἱ Φλαμανδοὶ ἤκουσαν τοῦτο συνέλαβον αὐτὸν καὶ τὸν ἔβασαν ἐν τῇ φυλακῇ πύργου, ἀπειλήσαντες αὐτὸν ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ἐξήρχετο ἂν δὲν ἐνέδιδεν εἰς τὰς συμβουλάς των.

α' Ἐπὶ πολὺ ὁ νέος κόμης ἦτο ἐν τῇ φυλακῇ ἐπὶ τέλους συνέλαβε σχέδιον ὅπερ καὶ ἐξετέλεσεν. Ὑπεκρίθη ὅτι ἐνέδιδεν εἰς τὰς εὐχὰς τῶν ὑπῆκόων του, προσθεὶς ὅτι θὰ ἐνυμφεῖτο τὴν κόρην τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας ἐὰν ἐξήρχετο τοῦ πύργου εἰς ὃν ἦτο κλεισμένος ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτῳ με-

γάλως χαροποιηθέντες οἱ ὑπῆκοὶ του ὁμοφώνως ἀπλευθήρουν αὐτὸν, ἐπιβάλλοντες ἐν τούτοις εἰς τοὺς ἀπαρτίζοντας τὴν συνοδείαν του ἵνα τὸν ἐπιτηρώσῃ μέχρι ὅτου τελεσθῇ ὁ γάμος του μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας. Εὐθὺς δὲ μετέπειτα οἱ Φλαμανδοὶ μεταπέμφαντες πρεσβευτὴν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας δι' αὐτὴν ἀνήγειλαν αὐτῷ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ ἡγεμόνος των εἰς τὸν γάμον του τὸν παρακάλουν νὰ ἔλθῃ εἰς Βέργην μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἵνα τελεσθῶσιν οἱ ἀραβῶνες.

Ἄλλ' ἄλλο τί διανοεῖτο ὁ νέος Λουδοβίκος ἢ νὰ νυμφεῖται μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας. Μετὰ τὴν τέλεσιν τῶν ἀραβῶνων ἐπιτυχῶν πλειότερας ἐλευθερίας, ἐξῆλθεν ἡμέραν τινὰ ἐπὶ θήραν μετὰ τοῦ ἀρχικυαναγωγῶ του καὶ ἀπάσης τῆς συνοδείας του. Ἐκεῖ προσποιούμενος ὅτι κυνηγᾷ ἀπεπλανήθη τῶν συνοδῶν του καὶ ἔλαβε τὴν εἰς Περμίου ἀγούσαν, ἔνθα φθάσας μετὰ εὐτυχῆ τριήμερον πορεῖν παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων Φιλίππου καὶ ἐδιπλήθη αὐτῷ τὰς τύχας του καὶ πῶς διὰ τῆς πανουργίας του διεξέφυγε τὰς χεῖρας τῶν Ἀγγλῶν. Δεχθεὶς δὲ τὰ συγχαρητήρια αὐτοῦ τε τοῦ βασιλέως Φιλίππου καὶ ἀπάντων τῶν Γάλλων ἐμνηστεύατο ἀμέσως τὴν κόρην τοῦ δουκὸς Ἰωάννου τῆς Βραβάντης, τοῦ ὅπερ ἐχαρακτήρισθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ὡς προδοσία. (Φροασσάρ Χρονικὰ, βιβλ. Α'. Κεφ. ΛΑ').

VIII

Ὁ Δούξ δ' Ἀλβάνου

(16'. Αἰώ.)

Ἰακώβος ὁ Γ', βασιλεὺς τῆς Σκωτίας, ἐβλεπε μετὰ δυσπιστίας τὴν ὀσμῆρα ἀξαναμένην δημορίαν τῶν ἀδελφῶν του, δουκὸς δ' Ἀλβάνου καὶ κόμης δὲ Μάρ. Τὴν δυσπιστίαν δὲ ταύτην μετέτρεψαν μετ' οὐ πολὺ αἱ εἰρηγήσεις τῶν περιστοιχιούντων αὐτὸν εἰς μίσην θανάσιμον καὶ ἀδυσώπητον οἱ

παρ' ἀξίαν οὗτοι ἀπολαμβάνοντες τῆς βασιλικῆς εὐνοίας κατώρθωσαν νὰ ἐμβάλλωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως τοσοῦτον τρόμον καὶ φόβον ἐπὶ τῶν κινδύνων οἵτινες ἠπείλουν αὐτὸν δῆθεν ἐκ μέρους τῶν ἀδελφῶν του ὥστε οὐδὲ μίαν ἡμέραν ἐγεύετο ἡρέμου ἀναπαύσεως. Πρὸς τοὺς ἄλλοις τῷ ἐδιηγήθησαν ὅτι ὁ κόμης Μάρ συνεβουλεύθη γόησάν τινα πότε καὶ πῶς θὰ ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς ἠτις ἀπήντησεν αὐτῷ ὅτι τάχιστα θὰ θανατωθῇ διὰ τῆς γεμῆς τῶν πλησιεστέρων αὐτοῦ συγγενῶν. Ἴνα δὲ περισσότερον ἐκφοβίσωσι τὸν βασιλέα προσέφερον ἐνώπιόν του ἀπτρολόγον τινὰ ὅστις τῷ εἶπεν ὅτι ὑπῆρχεν ἐν Σκωτικῶν τις μέλλον νὰ πνιγῇ ὑπὸ τῶν σκύμων του. Τὸ ἄκουσμα τοῦτο τοσοῦτον ἐπηρεύσεν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ βασιλέως ὥστε ἀμέσως διέταξε τὴν σύλληψιν τῶν ἀδελφῶν του.

Ὁ δ' Ἀλβάνου ἐγκαθειρθῆν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἐδιμβούργου ἄλλ' ἢ τύχη τοῦ Μάρ ἀπερασίθη ἀμέσως ὁ βασιλεὺς διέταξε καὶ τὸν ἐπνίξαν ἐν τινι λουτρῷ, ἢ κατ' ἄλλους ἱστοριογράφους, ἠνοιξαν τὰς φλέβας του καὶ ἔρρευσεν ὅλον τὸ αἷμα του μέχρι τῆς τελευταίας ρανίδος ὁ δ' Ἀλβάνου ὀλίγου δεῖν νὰ ὑποστῇ καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν τύχην ἐὰν τινὲς τῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Σκωτίᾳ φίλων του δὲν ἐλάβανον τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἀπελευθερώσεώς του. Μικρὰ τις ἐφορλίς, πλήρης οἴνου τῆς Γασκωνίας, καὶ ἐφ' ἧς ἐπέβαινον ἅπαντες οἱ φίλοι του, προσωρμίσθη εἰς τὸν ὄρμον τῆς Λοίθης (Leith) λαβόντες δὲ οἱ φίλοι του τὴν ἀδειαν τοῦ φρουράρχου ἀπέστειλαν αὐτῷ ὡς δῶρον δύο βαγίνια οἴνων. Ἐξετάζων αὐτὰ ἐντὸς τοῦ δωματίου του ὁ δούξ εὖ.ε. συμπαγῆ τινα σφαιρὰν κερου περικλείουσαν ἐπιστολὴν ἠτις τὸν πρόετρεπε νὰ δραπετεύσῃ ἐπὶ τῇ υποσχέσει ὅτι ἡ ἐφορλίς ἠτις ἔφερε τὸν οἶνον θὰ ἐδέχετο αὐτὸν ἐὰν ἠδύνατο νὰ φύσῃ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Εἶδοποιεὶ δὲ συνάμα αὐτὸν νὰ σπεύσῃ διότι τὴν ἐπιούσαν ἦτο ἡ ταχθεῖσα ἡμέρα τῆς κατατομίας του. Οἰκῶδες δὲ τι δεμα σχοινίων περικλείετο ἐν τῷ αὐτῷ βαρελίῳ, ὅπως δυνήθη νὰ καταβῇ δι' αὐ-

τῶν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου μέχρι τῆς ὑπώρειας τοῦ βράχου ἐφ' οὗ ὠκοδόμητο τὸ φρούριον. Ὁ θαλαμηπόλος του ὑπηρετικὸς πιστὸς, ὅστις συνεμερίζετο τὴν φυλακὴν τοῦ κυρίου του, ὑπεσχέθη νὰ τὸν βυθίσῃ εἰς τὴν ἐπιχειρησὶν του.

Πρὸ πάντων ὄφειλον νὰ ἐπιτύχῃσι τὴν σύμπραξιν τοῦ λοχαγοῦ τῶν φυλάκων. Ἐπὶ τούτῳ ὁ δ' Ἀλβάνου τὸν προσεκάλεσε νὰ γευματίσῃ μετ' αὐτοῦ ὅπως δοκιμάσωσι τὸν δωρηθέντα αὐτῷ οἶνον ὁ λοχαγὸς ἀποῦ ἔταξε φύλακας εἰς ὅσα μέρη ὑπῆρχε κίνδυνος ἐπορεύθη εἰς τὸ δωματίον τοῦ δουκὸς, συνοδευόμενος ὑπὸ τριῶν στρατιωτῶν καὶ συνεμερίσθη τὸ προσφερθὲν αὐτῷ γεῦμα. Μετὰ τὸ γεῦμα, τοῦ δουκὸς προτεινόντος αὐτῷ ὅπως παίξωσι τοὺς πεσσούς ὁ λοχαγὸς καθήσας πλησίον τοῦ πυρὸς καὶ ἐπηρεαζόμενος ὑπὸ τοῦ ἀδιακόπως προσφερομένου αὐτῷ οἴνου, ἤρξατο μετ' ὀλίγον ἀποναρκοῦμενος ἐπίτης δὲ καὶ οἱ στρατιῶται εἰς οὓς ὁ οἶνος προσεφέρετο δαψιλῶς ὑπὸ τοῦ θαλαμηπόλου τοῦ δουκὸς τότε ὁ δούξ δ' Ἀλβάνου, ἀνὴρ εὐρωστος καὶ οὐτὰς δυνάμεις ἐδιπλασίαζεν ἢ ἀπελιπία, ἐσπάσατο τοῦ ἐγχειριδίου του, ἐπέπεσεν ἐπὶ τοῦ λοχαγοῦ καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἄπνον πρὸ τῶν ποδῶν του.

Τοιοῦτοτρόπος ἀπῆλλάγη καὶ δύο τῶν στρατιωτῶν ἐνῷ ὁ θαλαμηπόλος ἐθανάτου τὸν τρίτον ἢ μὲθ καὶ ἡ ἐκπληξίς ἦν ἐπροξένησεν αὐτοῖς ἡ ταχύτης τῆς πράξεως ἐβοήθησαν αὐτοὺς μεγάλως ἔλαβον τότε τὰς κλειδας ἐκ τῶν φυλάκων τοῦ λοχαγοῦ, καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἐξελεξάντο γωνίαν τινὰ ἀπομεμακρυσμένην ἐκτὸς τῆς ὀψεως τῶν φυλάκων ὅπως ἐπιτελέσωσι τὴν κινδυνώδη αὐτῶν κατάβασιν.

Ὁ θαλαμηπόλος ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὸ σχοινίον καταβαίνων πρῶτος, ἀλλὰ τὸ σχοινίον εὐρέθη λίαν βραχὺ ἔπεσεν ὅθεν καὶ ἔθραυσε τὸν μηρὸν του ἔφώνησε τότε εἰς τὸν κύριόν του νὰ ἐκτείνῃ τὸ σχοινίον. Ὁ δ' Ἀλβάνου ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δωματίον του ἔλαβε τὰς σινδῶνας τῆς κλίνης του, προσέθεσεν αὐτὰς εἰς τὸ σχοινίον, καὶ εὐρέθη ἀμέσως σῶος καὶ ἀβλαβὴς εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ βρά-

γου. Τότε ἔλαβε τὸν θαλαμηπόλον του ἐπ' ὤμων, ἔφερον αὐτὸν εἰς μέρος ἀσφαλές ὅπου ἠδύνατο νὰ μείνῃ κεκρυμμένος μέχρι τῆς θεραπεύσεως τῆς πληγῆς του, καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης ἐνθὲν τῶν συμπεφωνημένων σημείων ἀνταλλαγέντων, ὠδηγήθη ὑπὸ λέμβου καταφθασάσης εἰς τὴν ἐφορκίδα ἧτις ἀπῆρεν ἀμέσως διὰ Γαλλίαν.

Καθ' ὅλην τὴν νύκτα οἱ φύλακες εἰδότες ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς τῶν ἦτο μετὰ τριῶν ἀνδρῶν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ δουκὸς οὐδόλως συνέλαβον ὑπονοίας περὶ τῶν τελεσθέντων· ἀλλ' ὅτε περὶ τὸ λυκαυγὲς παρετηρήθη ὑπὸ τῶν σκοπῶν τὸ σχοινίον ὅπερ ἐκρέματο κατὰ μῆκος τῶν τειχῶν ἀμέσως ἐθροισθήθησαν καὶ ἔτρεξαν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ δουκὸς ἐνθα εὗρον τὰ τέσσαρα πτώματα ἐκτάδην καίμενα ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης. Ὁ βασιλεὺς ἐξεπλάγη λίαν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ παραδόξῳ δραπέτευσί καὶ τότε μόνον ἐπίστευσεν εἰς τὰς ἀποικταλείσας αὐτῷ ἐκθέσεις ὅταν εἶδεν ἰδίους ὄμμασι τὸ φρούριον κενὸν τοῦ αἰχμαλώτου ὅνπερ ἐνέκλειε. (Οὐάλτερ Σκώτ, «Ἱστορία τῆς Σκωτίας» Μέρος Α' Κεφ. ΙΘ'.)

IX.

Ἰάκωβος Ε'. βασιλεὺς
τῆς Σκωτίας.

(ΙΣΤ'. Αἰῶν)

Ὁ σὺρ Γεώργιος Δουγλὸς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ κόμης δ' Ἀγγού, σύζυγος τῆς βασιλίσσης Μαργαρίτας, ἠχμαλώτισαν τὸν βασιλέα Ἰάκωβον Ε', ἐπὶ παιδίον ὄντα· ὁ κόμης δ' Ἀγγού, διόκει τὸ βασίλειον καὶ ἐξετέλει ἅπαντα τὰ καθήκοντα τοῦ ἀντιβασιλέως χωρὶς νὰ λάβῃ τὸν τίτλον τοῦτον· ἐν ἐνὶ λόγῳ οἱ δύο οὗτοι ἄρχοντες ἐνήργουν ὅπως ἀντικαταστήσωσιν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Σκωτίας τὴν βασιλεύουσαν οἰκογένειαν διὰ

τῆς ἐαυτῶν. Πολλοὶ δὲ ἀπόπειραι ἀπελευθερώσεως τοῦ βασιλέως ἐγένοντο ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν του ἀλλὰ πᾶσαι ἀνευ τινος ἐπιτυχίας· καὶ δύο ἔτι μάχαι αἱματηραὶ ἐγένοντο μεταξὺ τῶν δύο κομμάτων χωρὶς τὸ δίκαιον νὰ ὑπερισχύσῃ. Ἴνα ἀποδείξωμεν δὲ τὴν σπουδαιότητα ἣν ἀπέδιδον οἱ Δουγλάσει τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ βασιλέως λέγωμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ Γεώργιος Δουγλὰς βλέπων ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς δευτέρας μάχης τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐλευθερίας ἀναπτυσσομένην ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Ἰακώβου, εἶπεν αὐτῷ. «Εἶναι ἀνωφελὲς νὰ ζητῇ ἡ Μεγαλειότης Σου νὰ μᾶς διαρύγῃ· ἐὰν οἱ ἐχθροὶ μας Σὲ ἐκράτουν ἐκ τῆς μιᾶς χειρὸς καὶ ἡμεῖς ἐκ τῆς ἄλλης θὰ Σὲ ἐκαρτομούσαμεν πλείοτερον ἢ νὰ γέ ἀφήσωμεν». Ἐπιφύρτισαν διὰ φύλαξιν αὐτοῦ ἑκατὸν ἄνδρας ἐκλεκτοὺς διοικουμένους ὑφ' ἐνὸς τῶν οἰκείων τῶν Δουγλὰς δὲ Παρχήδ.

Ὅλων τῶν ἀποπειρῶν διὰ τῆς βίας ἀποτυχουσῶν ὁ Ἰάκωβος ἀπεφάσισε νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν πανουργίαν. Ἐπέτυχε παρὰ τῆς μητρὸς του, τῆς βασιλίσσης Μαργαρίτας νὰ παραχωρήσῃ αὐτῷ τὸν πύργον Στίρλιγγ, ὅστις παρεχωρήθη αὐτῷ πρὸς, καὶ νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν φύλαξιν αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα εἰς ὃν εἶχεν ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐτελέσθη μετὰ μεγάλης μυστικότητος. Προπαρασκευάσας οὕτως ἐκ τῶν προτέρων ἄσυλον, ὁ Ἰάκωβος ἐκαίροφυλάκτει τὴν εὐκαιρίαν ὅπως καταρύγῃ ἐκεῖ, καὶ ἵνα ἀποκοιμίσῃ ἔτι μᾶλλον τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν Δουγλὰς ἐπεδείξατο τοσοῦτον σεβας πρὸς τὸν κομητὰ δ' Ἀγγού, ὥστε πάντες ἐπίστησαν ὅτι ἀπελπισθεὶς περὶ τῆς ἀπελευθερώσεώς του, ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ ὑπομείνῃ ἀγογγύστως τὴν δουλείαν του.

Ὁ Ἰάκωβος κατῴκει τότε τὸν πύργον Φακκλάνδ, κατοικίαν βασιλικὴν, κειμένην εἰς μέρος πλῆρες κυνηγίου, τῆς προσφιλοῦς ταύτης διασκευάσεως ἀπάντων τῶν βασιλέων τοῦ ὀμιγλώδους ἐκείνου μέρους ὅπερ καλεῖται Σκωτία.

Τοῦ κόμης δ' Ἀγγού, τοῦ Ἀρχιεπίσκοπου καὶ τοῦ Γεώργιος Δουγλὰς ἀπουσιασάντων

ἡμέραν τινὰ ὁμοῦ εἰς διάφορα μέρη τοῦ βασιλείου εἴτε ἔνεκεν ὑποθέσεων εἴτε ἔνεκεν ἡδονῶν, ἔμεινε πλησίον τοῦ βασιλέως μόνον ὁ Δουγλὰς δὲ Παρχήδ μετὰ τῶν ἑκατῶν ἀνδρῶν ἐφ' ὧν τὴν συνδρομὴν ἠδύνατο νὰ βροῖζωνται. Ὁ Ἰάκωβος ἐνόμισε τότε τὴν στιγμὴν κατάλληλον. Ἴνα ἀποτρέψῃ τὰς ὑποψίας ἀνήγγειλεν ὅτι θὰ ἀνγκίστριτο τὴν ἐπαύριον λίαν πρὸς ἵνα κυνηγήσῃ. Ὁ Δουγλὰς δὲ Παρχήδ μὴ ὑποπτευόμενος τίποτε ἀπεσύρθη εἰς τὰ δωμάτια του ἀφοῦ ἔταξε σκοποὺς εἰς ὅσα μέρη ὑποπτεύετο ὡς ἐπικίνδυνα· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς μόλις εἶδεν ἑαυτὸν μόνον καὶ ἐκώλεσε τὸν Ἰωάννην Χάρτ, τὸν τῆς ἐμπιστοσύνης του ἀκόλουθον Ἀϊωάννη τῷ εἶπε, με ἀγαπᾷς; — Πλείοτερον τοῦ ἑαυτοῦ μου, ἀπεκρίθη ὁ νέος. Διακινδυνεύεις λοιπὸν ὅλα ὑπὲρ ἐμοῦ; — Καὶ τὴν ζωὴν μου ἐὰν πρέπη, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης Χάρτ. Τότε ὁ βασιλεὺς τῷ ἐξήγησε τὸ σχέδιόν του καὶ ὑπὸ τὴν οἰκοστολίην ἀπλοῦ ὑπηρετοῦ ἐπορεύθη εἰς τὸν σταῦλον μετὰ τοῦ ἀκολούθου του ἵνα προπαρασκευάσῃ δῆθεν τὰ τοῦ κυνηγίου τῆς ἐπαύριον. Οἱ σκοποὶ ἀπατηθέντες ὑπὸ τῆς μετεμφιέσεώς του τὸν ἄρπασαν νὰ διέλθῃ ἀνευ τινὸς ἐμποδίου. Ἐκεῖ τρεῖς καλοὶ ἵπποι ἔτοιμοι καὶ σφιγγόντες τοὺς περιέμεναν, τοῦ βασιλέως προσλαβόντος ἐν τῇ ἐμπιστοσύνῃ του καὶ ἕνα τῶν ὑπηρετῶν του δελεασθέντα ὑπὸ τῶν ὑποσχέσεων.

Ὁ βασιλεὺς ἵππευσε μετὰ τῶν δύο πιστῶν του ὑπηρετῶν καὶ ἔβη κάλπην καθ' ὅλην τὴν νύκτα, ἐλαφρὸς ὡς τι πτηνὸν διαφυγόν τοῦ κλωβίου του. Περὶ δὲ τὸ λυκαυγὲς ἔφθασεν εἰς τὴν γέφυραν τοῦ Στίρλιγγ. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατό τις νὰ διέλθῃ τὸν Φόρθ ἢ διὰ τῆς γεφύρας ἢ ἐν πλοιαρίῳ ὁ Ἰάκωβος διέταξε νὰ κλειώσῃ τὰς θύρας αἰτινες ὑπερήσπιζον αὐτὴν καὶ νὰ μὴν ἀφήσωσιν οὐδένα νὰ διέλθῃ. Κεκοπιακῶς ἔβρασε τέλος εἰς τὸν πύργον τοῦ Στίρλιγγ ὅπου ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ χαρᾶς ὁ ὑπ' αὐτοῦ διορισθεὶς διοικητής. Ἀνήγειρον τότε τὰς κινητὰς γεφύρας, κατέρριψαν τὰ σιδηρὰ δρύρακτα, ἔθεσαν σκοποὺς παντοῦ, ἔλαβον τέλος ὅλα τὰ μέτρα ἅτινα ὑπηγόρευεν ἡ

φρόνησις. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς τόσον ἐφοβείτο νὰ μὴ πέσῃ ἐκ νέου εἰς τὰς χεῖρας τῶν Δουγλὰς, ὥστε, μεθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν κόματον δὲν ἠθέλητε νὰ κοιμηθῇ ἢ μόνον ὅταν ἔλαβε τὰς κλειδας τοῦ πύργου ἄς καὶ ἔθεσεν ὑπὸ τὸ προσκέφαλόν του.

Τὴν ἐπαύριον ἡ ταραχὴ καὶ ὁ θόρυβος ἦσαν μεγάλοι ἐν Φακκλάνδ· ὁ Γεώργιος Δουγλὰς ἐπανῆλθε τὴν ἰδίαν νύκτα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ βασιλέως περὶ τὸ μεσονύκτιον· φθάσας ἠρώτησε τοῦ εὐρίσκειτο ὁ Ἰάκωβος ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει δὲ ὅτι ἐκοιμᾶτο ὡς προτιθέμενος νὰ κυνηγήσῃ τὴν ἐπαύριον ἀπεσύρθη καὶ αὐτὸς ἀσφαλῆς ὢν περὶ τοῦ Ἰακώβου. Ἀλλὰ τὴν πρωτὰν ἔμαθεν εἰδήσεις πολὺ διαφόρους. Πέτρος τις Καρμικαέλ, ἀρχῶν τοῦ Ἀβερνεθ, ἐλθὼν ἐν σπουδῇ εἰς τὸν πύργον του τὸν ἐπληροφόρησεν ὅτι εἶδε τὸν Ἰάκωβον διαβαίνοντα τὴν γέφυραν τοῦ Στίρλιγγ κατὰ τὴν παρελθούσαν νύκτα.

Ὁ Δουγλὰς ἐξορμῶν τότε τῆς κλίνης του ἔτρεξεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ βασιλέως, ἐκτύπησεν ἐπανειλημμένως καὶ μὴ λαμβάνων ἀπόκρισιν, συνέτριψε τὴν θύραν. Εὐρὸν δὲ τὸ δωμάτιον κενὸν ἀνέκραξε. «Προδοσία! ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν!» Ἀπέστειλε τότε ταχυδρόμους εἰς τοὺς ἀδελφούς του καὶ εἰς ὅλας τὰς διευθύνσεις τοῦ βασιλείου ἵνα συναθροίσῃ τοὺς ὀπαδοὺς του καὶ προσπαθῆσῃ νὰ ἀναλάβῃ τὸν βασιλέα. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἐδημοσίευσεν καὶ ἐκήρυξε πανδήμως ὅτι θὰ διεκήρυττεν ὡς προδότην πάντα ὅστις ἐν ὀνόματι τοῦ Δουγλὰς, θὰ ἐπληροῖεν αὐτὸν μέχρι ἀποστάσεως 12 μιλίων ἢ θὰ ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ βασιλείου· οἱ Δουγλὰς ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσι καὶ ἔκτοτε ἤρξατο ἡ παρακμὴ τοῦ οἴκου τῶν Ἰακώβου ὁ Ε'. δὲν συνεχώρησε ποτὲ εἰς αὐτοὺς τὰς ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἀξιώσεις τῶν. (Οὐάλτερ Σκώτ «Ἱστορία τῆς Σκωτίας» Α'. Σειρὰ, Κεφ. ΚΓ'.)

X

Σεκουῦνδος Κυρίων

(ΙΣΤ. Λιῶν)

Ὁ Κοίλιος Σεκουῦνδος Κυρίων, λουθηρανός διάπυρος, τολμήσας νὰ κατηγορήσῃ ἐν πλήρει ἐκκλησίᾳ, εἰς Καζάλην (Casale), ὡς ψεύστην Ἰακωβινόν τινα ἐκτοξεύσαν ἅ ἐπ' ἄμωμον τὰς μυσσρωτέρας συκοφαντίας κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Μεταρρυθμίσεως συνελήθη ἀμέσως διαταγῆ τοῦ ἱεροῦξισταστοῦ τοῦ Τουρίνου. Μεταρρυθμίσεις ἀλληλοδιαδόχως εἰς πολὺν εἰρήκτας κατώρθωσε νὰ δραπέτευσῃ διὰ τρόπου τοσοῦτο παραδόξου ὥστε οἱ ἐχθροὶ τοῦ τὸν κατηγορήσαν ὅτι προσέδραμεν εἰς τὴν μαγειάν. Ἴνα δὲ ἀποφύγῃ τὴν κατηγορίαν ταύτην, τὴν λιάν ἐπικίνδυνον διὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους, ἐδημοσίευσεν ἐν μικρῷ τιτυχεῖ ἐπιγραφωμένῳ Χρηστοῦς (Probus) τὴν ἀφήγησιν τῆς δραπέτευσέως του, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὴν παρὰ πόδας περικοπήν.

« Ἦμην, λέγει, κεκλεισμένος ἀπὸ ὀκτώ ἡμερῶν ἐν τῇ νῆα μου εἰρήκτῃ, ἔνθα μοὶ ἔθεσαν εἰς τοὺς πόδας μου πόδας ὀγκώδεις, ὅταν αἴφνης ἐνεπνεύσθην ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ὅταν εἰσῆλθεν ἐν τῷ δωματίῳ μου ὁ ἐπιστατῶν ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου νέος ἡρξάμην νὰ τὸν παρακαλῶ ὥπως ἀπαλλάξῃ τὸν ἕνα τῶν ποδῶν μου, τῆς κατακρατούσης αὐτὸν πέδας. « Σὺς ἀρκεῖ βεβαίως, τῷ εἶπον με δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, νὰ ἦμαι προσδεμένος δι' ἑνὸς τῶν ποδῶν μου εἰς τόσον ὀγκώδες βῆρος. » Ἀφέθη δὲ νὰ πεισθῇ, τῆς ὑπεροθυλίας οὐδαμῶς εἰσδυούσης εἰς τὸ πνεῦμά του καὶ ἀπηλευθέρωσε τὸν ἕνα τῶν ποδῶν μου. Παρήλθον οὕτω δύο ἡμέρας τὴν τρίτην ἡρξάμην τοῦ ἔργου.

Ἦμην ἐνδεδυμένος ἐξ ἑνὸς ὑποκαμίσου λινοῦ ἀπέβαλον αὐτὸ καὶ ἐκβάλλων ταυτοχρόνως τὴν περιβάλλουσαν τὴν ἐλευθέρην κνήμην μου περικνημίδα ἐποίησα ἐξ αὐτῶν δέμα τι ὅπερ, ἐτχηματοποίησα ἐν εἶδει κνή-

μης, εἰς ἣν προσέδεσα καὶ ἐν πέδιλον ἄλλα μοὶ ἔλειπε ἐτι τί ὅπερ νὰ δώσῃ αὐτῇ ὄγκον. Ἦμην λιαν ἀνήσυχος καὶ ἐζήτουν μετ' ἀγωνίας εἰς ὅλα τὰ μέρη ὅτε παρετήρησα ράβδον τινα ἐκ καλῶν κειμένην ὑπὸ σειραν ἑδρῶν. Ἐδραξάμην αὐτῆς μετὰ σπουδῆς, τὴν ἔθεσα εἰς τὴν ψευδῆ κνήμην μου, καὶ κρύπτων τὴν ἀληθῆ μου ὑπὸ τὸν μανδύαν περιέμενον τὴν ἐπιτυχίαν τῆς πανουργίας μου. Ὁ καλὸς ἄνθρωπος ἐπανήλθε τὴν ἐπαύριον, κατὰ τὴν 20ην ὥραν (2 ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον περίπου) ἐρωτῶν με πῶς εὕρισκόμεν. « Θὰ ἦμην καλλίτερον, ἀπεκρίθην, ἐὰν θελήσητε νὰ προσδέσῃτε τὰς πέδας εἰς τὴν αἰλη κνήμην μου, ὅπως ἐκάστη αὐτῶν δυνηθῇ ἀλληλοδιαδόχως νὰ ἐλευθερωθῇ. » Συνήνεσε καὶ προσέδεσε τὴν ψευδῆ κνήμην μου.

Ὁ δεσμώτης τὴν ἄλλην νύκτα περιμείνας τοὺς φυλακῆς του νὰ ἀποκοιμηθῶσι καὶ ἀκούσας αὐτοὺς βέγγοντας, ἐξέβαλλε τὴν ψευδῆ κνήμην του, ἐπανελάβε τὴν περικνημίδα καὶ τὸ ὑποκαμίσον του, εἴτα ἤνοιξεν ἀθροῦτως τὴν θύραν τῆς εἰρήκτῆς του, ἧτις ἐκλείετο ἐσῶθεν ὑπ' ἀπλοῦ τινος σύρτου. Ἄλλα κατόπιν ἦτο τὸ δυσκολώτερον μέρος τῆς ἀποδράσεως διότι εἶχε νὰ ὑπερβῇ ἀναρριχώμενος τὰ ὑψηλὰ τεῖχη τῆς φυλακῆς του, τοῦθ' ὅπερ κατώρθωσεν ἄνευ τινὸς δυσκολίας. (Ἐκ τῶν τοῦ Λουδοβίκου Λαλάν « Βιογραφικῶν Περιεργων »).

(ἔπεται συνέχεια).

ΓΕΩΠΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΑἰΜΟΣΦΑΙΡΑΣ.

ΥΠΟ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ

Ἄφ' οὗ σοὶ ἔδωκα ἀναγνωστά μου, συνοπτικὴν τινα ἰδέαν περὶ τοῦ κλίματος ἐν γένει, καὶ ἀφ' οὗ ἤρχισα ἀπὸ τῶν ζωνῶν τῆς γῆς καὶ ἐτελείωσα εἰς τὰς τέσσαρας πλευρὰς

τοῦ κτήματός σου, τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν ἀνατολὴν, τὴν δύσιν, τὴν ἀρκτον καὶ τὴν μεσημβρίαν ἐπιχειρῶ σήμερον νὰ συμπληρώσω τὸ μάθημα ἐκεῖνο, διότι ὅσα ἐκεῖ εἶπα δὲν ἀρκούσιν. (*.)

Διὰ νὰ ἐνοήσῃς καλῶς τί ἐστὶ κλίμα, πρέπει πολλὰ ἀλόγη νὰ προσθέσω, πρέπει ἰδίως νὰ σοὶ εἶπω τιὰ διὰ τὴν ἀτμοσφαιραν τοὺς ἀνέμους, τὴν ὑγρασίαν ἢ τὴν ξηρασίαν, τὰς βροχὰς, τὸν βαθμὸν τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ψυγους, καὶ ἄλλα φυσικὰ φαινόμενα, μεγάλην ἔχοντα πρὸς τὸ κλίμα σχέσιν, καὶ μεγαλτέραν ἐπιρροὴν εἰς τὴν ζωὴν τῶν καλλιεργουμένων ὑπὸ σοῦ φυτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται τὸ κέρδος ἢ ἡ ζημία σου, ὅποια δὴ ποτε φύσεως καὶ ἂν ἦναι ταῦτα.

Πάντες γνωρίζομεν καὶ λέγομεν καθ' ἐκάστην, ὅτι ἡ γῆ μας καλύπτεται ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιρας ἐντὸς τῆς ὁποίας ζῶσι καὶ ἄνθρωποι καὶ ζῶα καὶ φυτὰ, ὡς οἱ ἰχθύς εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ ἀτμοσφαῖρα αὕτη περιβάλλει τὴν σφαιροειδῆ γῆν τὴν ὁποίαν κατοικοῦμεν ὡς τὸ λεῦκωμα (ἀσπράδι) τοῦ ὠυπέριξ τοῦ κρόκου, καὶ σύγκειται μὲν κυρίως ἐκ τοῦ ἀέρος, περιέχει ὅμως καὶ μεγάλην ποσότητα ὕδατος, καὶ ἐνεργεῖ ἐπ' αὐτῆς ἡ θερμότης καὶ ὁ ἠλεκτρισμός. Ἄνθρωποι σοφοὶ ἐμέτρησαν τὸ πάχος τῆς ἀτμοσφαιρας ταύτης, καὶ εὗρον ὅτι ἀπὸ τὴν γῆν ἐπὶ τῆς ὁποίας πατοῦμεν μέχρι τοῦ τελευταίου καὶ ἀποτάτου ὁρίου αὐτῆς εἶναι ἐν διάστημα ἐξήκοντα χιλιάδων μέτρων ἔξω δ' αὐτῆς εἶναι βεβιότατον ὅτι οὔτε φυτὸν οὔτε ζῶον δύναται νὰ ζῆσῃ.

Ἐπίστευον τὸν παλαιὸν καιρὸν ὅτι ὁ ἀήρ τῆς ἀτμοσφαιρας ἦτον ἀπλοῦν σώμα, δηλαδὴ δὲν ἦτο σύνθετος ἀπὸ ἄλλα σώματα καὶ τὸν ὀνόμαζον στοιχείον ἄλλα πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὅλος ὁ κόσμος ἐπληροφόρηθη, καὶ ἔμαθεν, ὅτι ὁ ἀήρ σύγκειται ἐξ ἄλλων ἀεροειδῶν σωμάτων, ἐλαφρῶν, ἀοράτων ἀνεπαίσθητων εἰς τὴν ἀφῆν μας. Γὰ σώματα ταῦτα οἱ ἐπιστήμονες σήμερον τὰ ὀνομάζουσιν ἀέρια. ἐκ δὲ διαφόρων ἐξιστάσεων ἐπληροφόρηθησαν ὅτι τὰ ἀέρια τὰ ὅποια μεμιγμένα ὁμοῦ σχηματίζουν τὸν ἀήρα, εἶναι τρία (*.) Ἴδε Τεύχος Β'. Σελ. 83.

διαφόρου φύσεως καὶ διαφόρων χαρακτήρων. Ἐκ τούτων δὲ τὸ μὲν λέγεται ὀξυγόνον καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἐν πέμπτον περίπου μέρος τοῦ ὄγκου τοῦ ἀέρος, τὸ δὲ δευτερον ὀνομάζεται ἄζωτον, καὶ τοῦτο εἶναι εἰς πολὺ μεγαλτέραν ὀσιν, διότι ἀποτελεῖ τὰ τέσσαρα πέμπτα αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν περισσότερον μάλιστα, τὸ δὲ τρίτον καλεῖται ἀνθρακικὸν ὀξυ, καὶ εὕρεται εἰς ἐλαχίστην ποσότητα, ὅση ἀρκεῖ διὰ νὰ συμπληρωσῇ τὰ πέντε μερίδια. Λοιπὸν ἐκ τριῶν εἰδῶν ἀερίων συντίθεται ὁ ἀήρ τὸν ὁποῖον ἀναπνεύομεν, ἦτοι ἐξ ἀζώτου ἀπαντωμένου κατὰ τέσσαρα πέμπτα καὶ κατὰ τὴν περισσότερον, ἐκ ποσότητος ὀξυγόνου ὀλιγωτέρας τοῦ ἐνὸς πέμπτου καὶ ἐξ ἐλαχίστου τινὸς μέρους ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

Ἄν καὶ τὰ τρία ταῦτα σώματα εἶναι ἐντελῶς μεμιγμένα μεταξὺ τῶν, χωρίζονται ὅμως εὐκόλως, διότι ἔχουσι σχέσιν μετὰ τὰ ἐν τῇ γῆ ὑπάρχοντα ὄντα ἐμφυχὰ τε καὶ ἄφυχα, δηλαδὴ ζῶα, φυτὰ καὶ ὄρυκτα καὶ ἐνεργούσιν ἐπ' αὐτῶν.

Καὶ τὸ μὲν ὀξυγόνον ἐνοῦται μετὰ πολλῶν καὶ διαφόρων μετάλλων καὶ ὄρυκτῶν, καὶ σχηματίζει διάφορα ὀξείδια καὶ γαίας ἐκ τῶν ὁποίων σύγκειται μέγα μέρος τῶν καλλιεργουμένων ἀγρῶν. Τὸ ὀξυγόνον τοῦτο ὅταν ἐνωθῇ κατὰ ποσότητα ὠρισμένην μετ' αἰλου τινὸς ἀερίου ὀνομαζομένου ὕδρογόνου, παράγει τὸ ὕδωρ ἀπορροφώμενον δὲ διὰ τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων παρὰ τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν ἄνευ τοῦ ὀξυγόνου τὰ ζῶα δὲν ἤθελον ἀναπνεῦσαι, καὶ ἄνευ αὐτοῦ τὰ σπέρματα τῶν φυτῶν ποτὲ δὲν ἤθελον βλαστήσει. Τὸ ὀξυγόνον εἶναι ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ δραστηριώτερος ἐνεργὸς πάσης ζωῆς ἐν τῷ κόσμῳ.

Τὸ δὲ ἄζωτον δὲν ἐνεργεῖ μετὰ τῶν δραστηριότητος ἐπὶ τῆς ζωῆς, καὶ φαίνεται ὅτι ὑπάρχει τρόπον τινα διὰ νὰ μετριάσῃ τὴν μεγίστην τοῦ ὀξυγόνου ἐνεργεσίαν ἀπαντᾶται δὲ τὸ ἄζωτον ἀρθῶνως εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν ζῶων, καὶ εἰς μέγαν ἀριθμὸν φυτικῶν οὐσιῶν.

Τὸ δὲ ἀνθρακικὸν ὄξυ δὲν εἶναι στοιχεῖον τουτέστιν ἀπλοῦν σώμα, ὡς τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ἄζωτον, ἀλλ' εἶναι ἀέριον συνθετον ἐξ ἀνθρακος καὶ ὀξυγόνου· γεννᾶται δὲ καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν οὐχὶ μόνον συνειπεία τῆς σήφως διαφόρων οὐσιῶν προερχομένων ἐκ ζώων καὶ φυτῶν, ἀλλὰ παράγεται καὶ διὰ τῆς ἀναπνοῆς τῶν ζώων, καὶ διὰ τεχνιτῆς ἢ φυσικῆς ἀποσυνθέσεως διαφόρων ὀρυκτολογικῶν σωμάτων. Παραδείγματος χάριν, τὰ μαρμαρα καὶ οἱ περισσότεροὶ λίθοι σύγχε νται ἐξ ἀσβεστοῦ καὶ ἀνθρακικοῦ ὄξυος, ὅταν λοιπὸν καίωμεν τοὺς λίθους εἰς τὰς καμίνας διὰ τὰ κατασκευάσωμεν ἀσβεστον, φεύγει τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ καὶ μένει ἡ ἀσβεστος. Ἄλλο παράδειγμα σοὶ φέρω, τὸ ἀκόλουθον· λάβε δριμύ ὄξος καὶ χύσον αὐτὸ ἐπὶ τινος λίθου, ἀμέσως θέλεις ἰδεῖν ἄν γίνῃ βράσις· ἡ βράσις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς γεννήσεως τοῦ ἀνθρακικοῦ ὄξυος κατὰ τρόπον, τὸν ὁποῖον ἴσως ἄλλοτε θέλω λάβει ἀφορμὴν νὰ σοὶ ἐξηγήσω.

Τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ εἶναι λίαν βλαπτικὸν εἰς τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζώων, διὰ τοῦτο καὶ ὅπου ὑπάρχει μεγάλη ποσότης ἐξ αὐτοῦ, ἐπέρχεται ἀμέσως ὁ θάνατός των. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ ἀέριον τοῦτο, τὸ ὁποῖον μόνον του εἰς μεγαλύτεραν δόσιν εἶναι βλαπτικώτατον ὠφελεῖ πολὺ τὴν ἀναπτύξιν τῶν φυτῶν· διότι τὰ φυτὰ, ὡς θέλομεν εἰπεῖ ἄλλοτε, ἀναπνεύουσι διὰ τῶν φύλλων των, ἀναπνέοντα δὲ κρατοῦσι τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ, τὸ ἀποσυνθέτουσι, καὶ τὸ μὲν ὀξυγόνον, τὸ τόσον χρησίμον εἰς τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζώων, τὸ ἀποβάλλουσι πρὸς ὄφελος τῶν ζώων, τὸν δὲ ἀνθρακα αὐτοῦ κρατοῦσι διὰ τὰ μεταβάλλωσιν εἰς ξύλον καὶ ἄλλας ἀνθρακούχους οὐσίας. Μὴ σὲ φανῇ λοιπὸν παραδόξον ἀναγνώστα μου, ἐάν σοὶ εἴπη τις ὅτι τὸ ξύλον τὸ ὁποῖον καίεις διὰ τὰ βράσθη τὸ φαγητόν σου, ἢ διὰ τὰ θερμανθῆ, ὑπάρχει εἰς κατὰ στασιν ἀνθρακικοῦ ὄξυος ἐν τῷ αἵρι, τὸν ὁποῖον ἀνέπνευσε τὸ δένδρον ἐξ οὗ ἐκόπη, καὶ τὸ μετέβαλεν εἰς ξύλον διὰ τῆς ἀναπνοῆς του, οὗ δὲ καίωμεν τὸ ξύλον συντελεῖς νὰ τὸ κάμῃς πάλιν ἀνθρακικὸν ὄξυ διὰ τὰ

χρησιμεύσῃ ἐκ νέου εἰς ἄλλο δένδρον χάριν τῶν ἀπογόνων σου· διότι καμμία ὕλη δὲν χάνεται εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ τῶρα λαμβάνει μίαν μορφήν καὶ τῶρα μίαν ἄλλην, ὑπαγομένη εἰς τοὺς νόμους τοὺς ὁποῖους ἄπαξ καὶ διὰ παντός ἔθεσεν ὁ Θεὸς εἰς τὰ σώματα τοῦ σύμπαντος.

Τὰ τρία ταῦτα αἶρια, τὰ ἀποτελοῦντα διὰ τῆς ἐνώσεως των τὴν κυρίως ἀτμοσφαῖραν, ἀπαντῶνται εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτῆς καὶ εἰς ὅλα τὰ κλίματα· μόνον εἰς ἐλάττω τινὰ μέρη, ἢ νοσηρὰς κοιλάδας, καὶ ἐντὸς σπηλαιῶν ὅπου δὲν γίνεται κίνησις καὶ ἀνανώσις τοῦ αἵρος, πλεονάζει πολλάκις τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ. Ἱστορικὰ δὲ καὶ πασίγνωστα κατέστησαν τὸ λεγόμενον σπήλαιον τοῦ κυνὸς παρὰ τὴν Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας, καὶ ἡ θανατηφόρος κοιλάς τῆς Ἰάβας, διὰ τὸν ἐν αὐτοῖς πλεονασμὸν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὄξυος. Εἰς τοῦ πρώτου τὸν πυθμένα μόλις κρεμάσῃ τις κυνῶριον ἢ ἄλλο τι ζῶον θέλει τὸ ἰδεῖ ἀμέσως ν' ἀποθάνῃ. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν, οὐχὶ μόνον καλύπτουσι τὸ ἔδαφος τὰ λευκαθέντα ὅσα διαφόρων ζώων ἄτινα πλανηθέντα εὖρον, μόλις εἰσελθόντα εἰς αὐτὴν, τὸν θάνατον, ἀλλὰ καὶ τὰ πτηνὰ αὐτὰ τὰ ἄνωθεν αὐτῆς τυχαίως διαβαίνοντα, πίπτουσι ἀμέσως νεκρά.

Ὁ ἀὴρ ὅστις πανταχόθεν μᾶς περικυκλῶνει ἔχει βάρους ἄλλ' ἡμεῖς δὲν αἰσθανόμεθα τὴν ἐκ τοῦ βάρους τούτου, πίεσιν, διότι αὕτη γίνεται οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν ἄνω, ἀλλὰ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ ἐκ τῶν περὶξ ἡμῶν, τὸ δὲ βάρους τοῦτο εἶναι ἴσον μεμῖαν στήλην ὕδατος ἔχουσαν ὕψος 32 ποδῶν. Ἐάν ἡ πίεσις τοῦ αἵρος δὲν ἐγένετο πανταχόθεν, ἠθέλομεν ἰδεῖ εἰς ὅλα τὰ ζῶα τὰς φλέβας καὶ τὰς ἀρτηρίας τὰς περιεχοῦσας τὸ αἶμα νὰ ἐκταθῶσι μέχρι διαρρήξεως, καὶ εἰς ὅλα τὰ φυτὰ τὰ ἀγγεῖα τὰ περιέχοντα τοὺς θρεπτικὸς χυμοὺς νὰ πάθωσι τὸ αὐτὸ. Τοῦτο κινδύνουσαν νὰ πάθωσι καὶ ὅσοι δι' ἀεροστάτων ἐτύλμησαν νὰ ὑψωθῶσιν εἰς στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας ἀραιότερα.

Ἡ πυκνότης τῆς ἀτμοσφαίρας δὲν εἶναι πάντοτε καὶ παντοῦ ἡ αὐτῆ, ἢ δὲ θερμότης

ἔχει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτῆς ἢ πυκνότης τῆς ἀτμοσφαίρας βλάπτει τὰ ζῶα, ἢ δὲ ἀραιότης αὐτῆς βλάπτει τὰ φυτὰ. Διὰ τὰ γνωρίζομεν δὲ τὴν πυκνότητα ἢ τὴν ἀραιότητα τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τὴν ποσότητα τῆς ἐν αὐτῇ θερμότητος, μεταχειρίζομεθα δύο ἀπλοῦστα ἀλλὰ χρησιμώτατα καὶ ἀκριβῆ ὄργανα· Καὶ τὸ μὲν ἐν, διὰ τοῦ ὁποῖου μαθηθάνομεν τὰς ἀτμοσφαιρικές μεταβολὰς, καλεῖται βαρόμετρον, τὸ δὲ ἄλλο τὸ ὁποῖον μᾶς δεικνύει τὴν ποσότητα τῆς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ θερμότητος λέγεται θερμόμετρον.

Τὸ βαρόμετρον εἶναι ὄργανον ἀναγκαιοτάτον εἰς πάντα ἰδιοκτίτην καὶ γεωπόνον· ἀπὸ τοῦ 1643 ὅτι ἐφημερίθη παρὰ τοῦ Ἰταλοῦ Τροβίκελλη μαθητοῦ τοῦ περιφήμου Γαλιλαίου, τὸ ὄργανον τοῦτο, ἔλαβε μέχρι σήμερον πολλὰς τροποποιήσεις ἐπὶ τὸ τελειότερον ἐνταυτῷ, καὶ διὰ τοῦτο εἰς μεγαλητέραν, χρῆσιν παρὰ τοῖς εὐπόροις γεωπόνοις εἶναι τὸ τοῦ Γαυλουσσάκου εἶναι δὲ τοῦτο σίφων ὑέλινος, δηλαδὴ σωλὴν μακρὸς κλεισμένος εἰς τὴν κορυφήν καὶ ἐκ τοῦ κάτω ἄκρου του κυρτωμένος πρὸς τὰ ἄνω· τὸ βραχύτερον, τὸ κάτω καὶ κυρτωμένον τοῦτο ἄκρον, ἢ σκέλος, ἔχει μίαν ὀπήν ἀπὸ τὰ πλάγια καὶ κάτωθεν τῆς ὀπῆς εἶναι πλήρες ὑδραργύρου, ὅστις μεταβαίνει πληρῶν ἐν μέρει καὶ τὸ ἄλλο καὶ μεγαλητέρον μέρος τὸ τοῦ σωλῆνος. Τὸ ὅλον ἐφαρμόζεται ἢ ἐπὶ σανίδος ὀρθογωνίου, ἢ ἐπὶ ξυλίνης θήκης ἢ ἐπὶ ῥάβδου, ἐφ' ἧς εἶναι χαραγμένοι διάφοροι βαθμοί· ὁ ὑδραργύρος ὁ εὐρισκόμενος εἰς τὸ βραχὺ καὶ κατώτερον σκέλος τοῦ σίφωνος συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς ἀτμοσφαίρας διὰ τῆς ὀπῆς ἢν ἔχει πλαγίως, ἢ τις, ὅταν εἶναι πυκνὴ καὶ βαρεῖα, τὸν πιεζει τὸν ὅθι ἐντὸς τοῦ μακροῦ σκέλους, εἰς τὴν κοιλότητα τοῦ ὁποῖου βαθμηδὸν τὸν βιάζει ν' ἀναβῇ. Ὅταν δὲ πάλιν ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶναι ἐλαφρὰ τότε ἐκ τοῦ μακροῦ σκέλους καταβαίνει ὁ ὑδραργύρος πρὸς τὸ βραχύτερον σκέλος. Διὰ τῆς ἀναβάσεως λοιπὸν τῆς στήλης ταύτης τοῦ ὑδραργύρου εἰς τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τοῦ βαρομέτρου δυνάμεθα νὰ προῖδωμεν τὸν καλὸν ἢ κακὸν καιρὸν, τὴν βροχὴν, τὰς καταιγίδας, καὶ νὰ μετρήσωμεν ἀκριβῶς σχεδὸν τὸ ἀπὸ τῆς θαλάσ-

σης ὕψος παντὸς τόπου, καὶ αὐτῶν τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων. Εἰς ἄλλα δὲ τροποποιηθέντα σήμερον βαρόμετρα ἐφημερίθη καὶ πλάξ μεταλλίνη, καὶ δεικτικῆς, ὅστις, περιστρεφόμενος ὡς αἱ βελόνας τοῦ ὠρολογίου, δεικνυσιν ἀκριβῶς πάντα ταῦτα.

Τὸ δὲ θερμόμετρον σύγκειται ἐξ ἐνὸς σωλῆνος στενοῦ, ὑέλινου, κλεισμένου ἄνωθεν, καὶ τελευτῶντος κάτωθεν εἰς μίαν εὐρυτέραν κοιλότητα, συνήθως σφαιροειδῆ, καὶ πλήρη ἐξ ἐνὸς ρευστοῦ τὸ ὁποῖον δυσκόλως ὑπὸ τοῦ ψύχους πήγνυται· πρὸς τοῦτο δὲ μεταχειρίζονται ἢ τὸν ὑδραργύρον ἢ τὸ χρωματισμένον οἶνόπνευμα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θερμότης ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ διαστέλλῃ καὶ νὰ πλατύνῃ ὅλα τὰ σώματα, τὸ δὲ ψύχος τὸνναντίον νὰ τὰ συστέλλῃ, ὁ ὑδραργύρος, ἢ τὸ οἶνόπνευμα ἀναβατικαταβαίνει ἐντὸς τοῦ στενοῦ αὐτοῦ σωλῆνος ἀναλόγως τοῦ ψύχους ἢ τῆς θερμότητος. Ὁ σωλὴν αὐτὸς εἶναι προσηρμοσμένος εἰς μίαν πλάκα ἐκ ξύλου ἢ μετάλλου, ἐπὶ τῆς ὁποίας παρατίθεται κλίμαξ 80 ἢ 100 βαθμῶν ἠριθμημένων, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ μηδενὸς τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ βαθμὸς τοῦ διαλυομένου πάγου, διαιρεῖται δὲ κάτωθεν αὐτοῦ πάλιν εἰς ἄλλους βαθμοὺς. Καὶ οἱ μὲν ἄνωθεν τοῦ μηδενὸς βαθμοὶ μᾶς δεικνύουσι τὴν θερμότητα μέχρι τοῦ βράζοντος ὕδατος· οἱ δὲ κάτωθεν τοῦ μηδενὸς, τὸ ψύχος ἀπὸ τῆς διαλύσεως τοῦ πάγου μέχρι τοῦ δριμυτάτου ψύχους. Ὅλα τὰ θερμόμετρα δὲν ἔχουσι τὰς αὐτὰς διαφάσεις· τὸ μὲν θερμόμετρον τοῦ Ρεωμόρου φέρει βαθμοὺς 80 ἄνω τοῦ μηδενὸς, εἰς τοὺς ὁποῖους ὅταν φθάσῃ ἡ θερμότης βράζει τὸ ὕδωρ· τὸ δὲ λεγόμενον τοῦ Κελσίου διαιρεῖται εἰς 100 βαθμοὺς, διὸ καὶ ἐκατόβαθμον ὀνομάζεται· τὸ δὲ τοῦ Φερενέτου διαιρεῖται εἰς 212 βαθμοὺς, ἐξ ὧν ὁ τριακοστὸς δεῦτερος δεικνύει τὸ σημεῖον τῆς διαλύσεως τοῦ πάγου, εἶναι δηλαδὴ ταυτόσημος τοῦ μηδενὸς τῶν δύο ἄλλων θερμομέτρων. Τὸ θερμόμετρον τοῦ Φερενέτου, χρησίμον εἰς Ἀγγλίαν ἰδίως, θεωρεῖται διὰ τὴν μικρότητα τῶν βαθμῶν του, ὡς τὸ ἀκριβέστερον καὶ ἀσφαλέστερον τῶν δύο ἄλλων.

ΦΡΑΓΚΟΙ ΚΑΙ ΜΩΡΑΙΤΑΙ.

(Συνέχεια ἴδε Τιῦχος Ζ'. Σελ. 316).

ΕΛΕΝΗ (ἀνεγειρομένη)

Ἄλλὰ, πάτερ μου, τὰ αἰσθήματα τοῦ Λέοντος εἶναι ὅλα εὐγενῆ καὶ ἀξία συμπαθείας...

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἄρχει! ἐνόησα τὰ αἰσθήματά σου, εἶσαι...

ΕΛΕΝΗ

Μὴ, πρὸς Θεοῦ! ὦ πάτερ, οὐδὲ λέξι' ἔτι, ἵνα μὴ ἴδῃς τὴν θυγατέρα σου ἐξερχομένην τῶν ὀρίων τῆς ὑπακοῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Πῶς; τί εἶπες; ὅα μοὶ ἀντισταθῆς;

ΕΛΕΝΗ

Εἶμαι Ἕλληνὶς καὶ ὡς τοιαύτη δὲν δύναμαι νὰ ὑπακούσω εἰς τὰς προσταγὰς σου. Γνωρίζω τὰ χρέη μου πλὴν ἔτι κάλλιον καὶ τὰ καθήκοντά μου. Καταπιστὴν τῆς πατρίδος μου οὐδέποτε θὰ νυμφευθῶ.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Αἰ, ἄφρον παιδάριον! μάθε λοιπὸν τὴν ἀλήθειαν ἣν σοὶ ὑπέκρυψα μέχρι τοῦδε. Εἶμαι Ἄλθανός καὶ ὁ πατήρ μου ἦτο βουκόσ. Οὐδὲν κοινὸν λοιπὸν ἔχω μετὰ τῆς χώρας ταύτης.

ΕΛΕΝΗ

Ἄλθανός! Ἄλθανή! . . . Πλὴν ὁ-

χι, εἴν' ἀδύνατον! αἰσθάνομαι ἐν τῇ καρδίᾳ μου θερμαινομένην εὐράνιον φλόγα, πῦρ θεῖον! Ἄλθανή, ὅχι δὲν εἶμαι! μήτι καὶ ἐγὼ Ἀτθίδος τὸ γάλα δὲν ἐθήλασα! Ἄλθανή! ἐρρέτω ἡ κακὸ φωνος αὐτῆ προσωνυμία. Εἶμαι Ἕλληνὶς! Τίς θὰ ἀναγκάσῃ τὴν Ἕλληνίδα νὰ ἀπαρνηθῇ τὴν πατρίδα τῆς;

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἐγὼ ὁ Ἄλθανός, ὡς πατήρ, θὰ ἀναγκάσω σὲ τὴν Ἕλληνίδα, κόρην μου νὰ μὲ ὑπακούσῃς! Ἐν ὀνόματι τῆς πατρικῆς μου ἰσχύος σὲ διατάττω ὅταν ἅμα προσεχῶς, αὐριον, σήμερον ἴσως ὁ Γοδεφρείδος ζητήσῃ τὴν χεῖρά σου, νὰ μὴ ἀρνηθῆς.

ΕΛΕΝΗ

Ὅα τὴν ἀποποιηθῶ!

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Αὕτη, φιλότατη, εἶναι ἰσχυρογνωμία παιδαριώδης ὅα δεχθῆς τὴν χεῖρά του ἀκούεις, θὴ δεχθῆς... Σοὶ διδω μιᾶς ὥρας καιρὸν ἵνα σκεφθῆς! (ἀπέρχεται δεξιόθεν ἡ Ἐλένη μετὰ μικρὸν ἀπέρχεται ἐκ τοῦ βάθους κινουσα τὴν κεφαλὴν· μικρὰ σιγῇ εἰσέρχονται ὁ Αἰμίλιος καὶ ἡ Εὐτυχία ἀριστερόθεν).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ καὶ ΕΥΤΥΧΙΑ.

ΕΥΤΥΧΙΑ

Εἶδες τὸν ἀδελφόν μου, Αἰμίλιε!

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Ὅχι κυρία.

ΕΥΤΥΧΙΑ

Δὲν εἶναι νομίζω σήμερον ἡ ταχθεῖσα ἡμέρα τῆς ἐξεγέρσεως;

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Ναί! ὁ Χαμάρετος περιμένεται ἐνταῦθα ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἵνα παραλάβῃ τὸν Σωτήριον καὶ τὸν ἀδελφόν σου μεθ' ἑαυτοῦ, συνάμα δὲ ἀσφαλίσῃ καὶ ὑμᾶς μετὰ τῆς Ἐλένης εἰς τι βέβαιον μέρος.

ΕΥΤΥΧΙΑ

Πῶς; ἡμεῖς θὰ μείνωμεν ἐνταῦθα μόναι καὶ ἀπροστάτετοι; Δὲν θὰ τοὺς συνοδεύσωμεν;

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Εἶναι ἀδύνατον κυρία. Ἄλλως τε δὲν θὰ εἴσθε μόναι.

ΕΥΤΥΧΙΑ

Τί ἐννοεῖς Αἰμίλιε; τὸ καθήκον σου εἶναι πλησίον τοῦ κυρίου σου. Σκέψθητι.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Σκέπτομαι, ἀλλ' ὁ νοῦς ἀντιπαλαίει πρὸς τὴν καρδίαν μου. Εἶναι ἀδύνατον νὰ σὰς ἐγκαταλείψω μόνην.

ΕΥΤΥΧΙΑ

Τόσον λοιπὸν μᾶ; συμπαθεῖς Αἰμίλιε!

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Σὰς συμπαθῶ! ναί, σὰς συμπαθῶ—

οἷς ἀγαπῶ. Μὴ ἐκπλήττεσθε κυρία, ἀκούσατέ μου· εἶμεθα μόνον ἐνταῦθα καὶ θὰ σὰς ἐξηγήσω ὅλα καὶ ἴσως αὐριον θὰ μὲ διώξητε τῆς παρουσίας σας. Μοὶ ἐσώσατε τὴν ζωὴν σὰς; τὴν προσέφερον μετ' αὐταπαρνήσεως. Τὴν εὐγνωμοσύνην ὁμως ὀλίγον κατ' ὀλίγον διεδέχθη ἔρωσ, ἔρωσ; εὐλαβῆς; καὶ σεμνός. Δὲν εἶναι ἐγκλημα εἴναι σὰς τὸ ἐξομολογοῦμαι μὴ εἶναι ἐγκλημα τὸ νὰ λατρεύῃ τις τὸν Θεόν καὶ νὰ λατρεύῃ αὐτὸν πανδήμως. Ἐγὼ Θεόν μου ὑμᾶς ἔχω καὶ δὲν τὸ θεωρῶ ἐγκλημα νὰ διακηρύττω τὴν λατρείαν μου. Εἰς τὰς κρίσεις ταύτας περιστάσεις δὲν σὰς προσφέρω κυρία, περγαμηνὰς εὐγενείας καὶ τίτλων μετὰ μυριάδων λογγῶν. Ὅχι! Ἀλλὰ σὰς προσφέρω καρδίαν ζωηράν, ἐνθερμον καὶ ἀφωσιωμένην εἰς ὑμᾶς, περιπαθῆ καὶ ποθοῦσαν νὰ τελειώσῃ τοὺς παλμούς τῆς δι' ὑμᾶς καὶ μόνην... Οἴμοι! πῶς παρεφέρθη! πῶς παρεγνώρισα τὴν θέσιν μου! πιτωχὲ καὶ ταπεινὲ δοῦλε, μυστικοσύμβουλε ἐξ ἀφοσιώσεως, φίλε ἐξ εὐγνωμοσύνης. Τί παροληρεῖς; Συγγνώμην κυρία, συγχωρήσατέ με...

ΕΥΤΥΧΙΑ

Αἰμίλιε, εἶσαι εὐγενῆς καρδία καὶ δὲν ἔχεις ἀνάγκην συγχωρήσεως. Τὸν ἔρωτά σου ὁμως δὲν δύναμαι νὰ συμμερισθῶ! ἡ καρδία μου ἐδόθη εἰς ἄλλον! ἀγαπῶ τὸν εὐγενῆ σου ἐκείνιον Ἕλληνα τὸν ὑπερήφανον ἐκεῖνον Λέοντα τῆς Σπάρτης, τὸν Χαμάρετον. Εἰς αὐτὸν ὁ ἔρωσ μου, εἰς σὲ ἡ στοργή μου... Δέχεσαι, Αἰμίλιε, νὰ ἦσαι ἀδελφός μου;

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Ἄδελφός σου! ἀδελφός σου... πλὴν

πόσον ἠδεῖα εἶναι αὐτὴ ἡ λέξις ! ἀδελφός ! θὰ ἔχω λοιπὸν ἀδελφὴν ! ὦ χαρά ! θὰ δύναμαι νὰ τῆ διακοινῶ τὰς θλίψεις μου, τὰς λύπας μου ! Εἶναι ἀληθὲς κυρία, θὰ ἦμαι ἀδελφός σου ;

ΕΥΤΥΧΙΑ

Ναί Αἰμίλιε, ἀδελφός ἀφωσιωμένος ! Δέχεσαι ;

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Ἐὰν δέχωμαι ! διὰ μιᾶς μόνης λέξεως ἐπούλωσες τὴν πληγὴν τῆς καρδίας μου. ὦ ἀδελφική στοργή ! ἀγιώτερα καὶ αὐτῶν τῶν ἀγνωστῶν ἐρώτων πόσον φαίνεσαι παρήγορος καὶ ἠδεῖα εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ὄρφανοῦ, πῶς παρηγορεῖς τὸν πάσχοντα !

ΕΥΤΥΧΙΑ

Ναί, Αἰμίλιε, εἶναι ἀγία ἡ ἀδελφική στοργή ! ὁ Θεὸς ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ προσαρτικότητι ἔθεσε μεταξὺ τῆς μητρικῆς στοργῆς καὶ τῆς συζυγικῆς φιλίας τὴν διάμεσον ταύτην στοργὴν ἐπίσης ἀφωσιωμένην καὶ ζωηράν ὡς αὐτάς. Ἐπιεικεστέρα τῆς μητρικῆς στοργῆς ὀλιγώτερον ἀπαιτητικὴ τῆς συζυγικῆς ἡ ἀδελφούνη εἶναι εὐγενεστέρα καὶ τῶν δύο. Ἐγὼ Αἰμίλιε ὑποσχέθητι μοι ὅτι θέλεις ἐπαγρυπνεῖς ἐπ' ἐκείνου καὶ τὸν ὑπακούεις ;

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Ἐν ὀνόματι τῆς γεννηθείσης φιλίας μας ἐπὶ τοῦ ἀμοιβαίως συνδεθέντος ἀδελφικοῦ φίλτρου σὲ ὑπόσχομαι ὅτι ἐνόσω εἶμαι πλησίον τοῦ Χαμαρέτου οὐδεὶς κίνδυνος θέλει ἀπειλήσει αὐτόν !

ΕΥΤΥΧΙΑ
Εὐχαριστῶ, Αἰμίλιε !

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Ἄλλὰ σεῖς, κυρία, ποῦ θὰ μείνητε ;

ΕΥΤΥΧΙΑ

Καὶ ἐγὼ θὰ ἐπαγρυπνῶ ἐπ' αὐτοῦ.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Πῶς ;

ΕΥΤΥΧΙΑ

Γνωρίζεις τὴν Ἑλένην τὴν κόρην τοῦ Ξενίζοντός μας ;

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Ναί !

ΕΥΤΥΧΙΑ

Καὶ αὐτὴ ἀγαπᾷ τὸν Χαμαρέτον. Ὁ ἔρωσ ὁμῶς ἀντὶ νὰ μᾶς χωρίσῃ μᾶς ἤνωσε πλείοτερον. Οὕτω διὰ τοῦ ἔρωτος τρεῖς ψυχαὶ ἐπαγρυπνοῦσιν ἐφ' ἑνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου ! Καθὼ ; συνενοήθημεν μετ' αὐτῆς θὰ ἀκολουθήσωμεν καὶ ἡμεῖς τοὺς Ἑλληνας κρυπτόμεναι εἰς τὰ βουνὰ μετ' αὐτῶν καὶ βιοῦσαι ὡς ἐκεῖνοι. Ἑλληνίδος τροφοῦ τὸ γάλα ἐθηλάσαμεν καὶ αἱ δύο καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἐπιθυμοῦμεν νὰ λάβωμεν μέρος, τὴν ἑλευθερίαν τῆς θετῆς πατρίδος μας ποθοῦσαι !

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Εὐτυχία, βλέπω ἐντευθεν ἐρχόμενον τὸν ἀδελφόν σου μετὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου. Ἀπέλωμεν. (ἀπέρχονται ἐκ τοῦ βάλθους, εἰσέρχεται ἀριστερόθεν ὡτε περισκοπῶν ὁ Ραῖμοῦνδος).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ εἶτα ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ.

— — —

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ἐλθέ, οὐδεὶς εἶναι ἐνταῦθα.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ (ἐξωθεν).

Παρατήρησον καλῶς.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ἐλθέ, ὁ Χαμαρέτος δὲν ἐφθασεν ἐτι τὸν Σωτήριον εἶδομεν κάτω εἰς τὸν κῆπον περιπατοῦντα, ἡ κόρη του εὐρίσκειται εἰς τὸ δωμάτιόν της καὶ ἡ ἀδελφή μου εἶναι βωβὴ εἰς ὅ,τι ἀκούσῃ.

Ἐλθέ λοιπόν.

(Εἰσέρχεται ὁ Βιλλαρδουίνος μετημφισμένος).

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Οὐδεὶς.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ἐνθυμεῖσαι ὅταν σοὶ ἔλεγον πρὸ τριῶν ἡμερῶν κατὰ τὴν ἑορτὴν σου ὅτι θὰ ἐξυπηρετοῦν κάλλιον τὰ σχέδιά σου ἐὰν ἐτέλουν τὸ πραξικόπημα ἐκεῖνο ;

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Ἐχεις δίκαιον, ἀναγνωρίζω τὴν ἰκανότητά σου.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Οὕτω λοιπὸν δι' ἑνὸς καὶ μόνου κτύπου θὰ ἀσφαλίσωμεν διὰ παντός τὴν ἐνταῦθα ἐξουσίαν τῶν Φράγκων. Διὰ τῆς ψευδοῦς μετὰ σοῦ δυσαρσελείας μου προσηταιρίσθη καὶ ὁ γέρον οὗτος ὁ

μωρος ὀπιθυμῶν νὰ νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα του μετὰ τοῦ υἱοῦ σου.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Πῶς ! ἐπιθυμεῖ νὰ νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα του μετὰ τοῦ Γοδεφρείδου ! χα χα χα ! εἶναι νόστιμον τοῦτο !

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ὅφειλομεν ἐν τούτοις νὰ κολακεύσωμεν τὰς ιδέας του ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν τοιοῦτον λαμπρὸν σύμμαχον ἐξυπηρετοῦντα θαυμασίως τὰ σχέδιά μας καὶ τὸ μῖσός μου.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Μῖσος ! ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι μόνον φιλόδοξα καὶ ἰδιοτελεῖ πάθη σοὶ ὑπηγόμενον τὸ αἶσθημα τοῦτο. Μισεῖς λοιπὸν τοὺς Γραικοὺς ; ἀλλὰ διατί ;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Διατί ; διότι τοὺς μισεῖς σύ !

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Ἐγὼ ὀφείλω ὡς ἄρχων νὰ μισῶ τοὺς ἀποστάτας ὑπηκόους μου. Ἄλλὰ σύ ;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Βιλλαρδουίνε, θὰ ἀνακαλέσω εἰς τὴν μνήμην σου λόγους σοῦ τινος ! Ὅταν οἱ ἀνεκοίνωσα τὴν κατὰ σοῦ τεκταομένην συνομοσίαν τοσοῦτον ἐθορυβήθης, ὥστε ὅταν σοὶ εἶπον ὅτι μόνος ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἀποσβέσω τὴν στάσιν ταύτην ἐπὶ μιᾷ ὁμῶς ἀμοιβῇ, οὐ μὲ ἀπεκοίθης χωρὶς νὰ θέλῃς νὰ γνωρίσης τὸ εἶδος αὐτῆς. Λάβε, λάβε μέχρι καὶ

αὐτοῦ τοῦ ἡμίσεως τῆς αὐθεντίας μου· Δὲν εἶναι ἀληθές; (ὁ Βιλλαρδουίνος κατανεύει)· ἐγὼ ἤρχισα νὰ ἐνεργῶ τότε ὡς ἀρχῶν χωρὶς νὰ σοὶ δίδω λόγον τῶν πράξεών μου. Δὲν ἀρνεῖσαι νομίζω ὅτι ἐβάδισα ὁδὸν καλὴν καὶ εὐθεῖαν καὶ ὅτι πλησιάζω εἰς τὸ τέρμα ταύτης Ζητεῖς τώρα νὰ μάθης τὸ αἷτιον τῆς διαγωγῆς μου;

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Ναί.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ἐὰν δικαιολογούμενος σοὶ ἔλεγον ὅτι ἡ πρὸς σὲ ἀφοσίωσίς μου μοὶ ὑπεγόρευσε τοῦτο θὰ ἐψευδόμην. Ὅχι! εἰς ἔρωσ προδοθεὶς ἐμὲ ἠνάγκασε νὰ ἐνεργήσω. Ἀνεμίχθην μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐξυπηρετῶν σε ἐξετέλεσται τὰ σχέδιά μου. Τὴν ἐξήγησιν ταύτην καὶ ἐγὼ ἐπεθύμουν διότι εἶναι καιρὸς νὰ συνεννοηθῶμεν κάλλιον· ἀπόψε θέλω σοὶ δώσει τὴν κλεῖδα τῆς συνωμοσίας ἐπὶ τῆ ὑποσχεθείσῃ ἀμοιβῇ.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Ὁμίλει.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Μοὶ ἔδωκας Βιλλαρδουίνε τὸ ἥμιου τῆς αὐθεντίας σου ἐγὼ θέλω σὲ ζητήσῃ πολὺ μικρότερον τούτου, ἢ πολὺ ποταπώτερον. Ὑποσχέθητί μοι ὅτι ἐὰν θριαμβεύσης τῶν Ἑλλήνων θὰ με ἀφήσης νὰ ἐξασκῶ ἀπόλυτον ἰσχύϊν ἐπὶ τῆς Ἑλένης τῆς θυγατρὸς τοῦ Σωτηρίου.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Αὐτὸ δὲν δύναμαι. Τὸν Μωρέαν δύναμαι νὰ διαθέσω ὅπως θέλω ὅχι ὁμοίως καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ κατοικοῦντας.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Πλὴν μικρὰ ἢ αἰτησίς μου Βιλλαρδουίνε.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Ζήτει ἄλλο τι μεγαλειότερον!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Εἶναι περιττὰ αἱ συζητήσεις καὶ αἱ αἰτιολογίαι· ἐπὶ ταύτη καὶ μόνη τῇ ἀμοιβῇ δύναμαι ἀπόψε μάλιστ' ἀνὰ σὲ θέσω εἰς τὰ ἴχνη τῶν Γραικῶν.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Δὲν δύναμαι!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Τότε καὶ ἐγὼ δὲν σὲ λέγω τὸ μυστικόν. Ἀνατραπήτω λοιπὸν ὁ θρόνος σου, ἀφοῦ θέλεις χάριν μ'· ἀ; γυναικὸς νὰ καταστραφῆς. Ἀκούεις; (ὁ Βιλλαρδουίνος κύπτει τὴν κεφαλὴν)· ἡ ἀνατροπή σου ἐπίκειται ἐὰν δὲν μοὶ παραχωρήσης ὅ,τι αἰτῶ.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Ἔστω, σοὶ παραχωρῶ ὅ,τι ἐπιθυμεῖς· λέγε τώρα.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ἀκουσον· ἀπόψε ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ Λύκου δίδεται ὑπὸ τοῦ Χαμαρέτου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν τὸ σύνθημα τῆς ἐπαναστάσεως.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Θὰ δοθῇ ὑπ' ἐμοῦ.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Μὴ σπεῦδε, ἔσο μόνον εἰσιμιος εἰς τὸ μέγαρόν σου ὅπως ὅταν σὲ εἰδοποιήσω ἐκκινήσης διὰ τὴν σύλληψιν τῶν Ἑγῶ θ' αὖ μείνω ἐνταῦθα ἵνα συνδιαλεχθῶ μετὰ τοῦ Σωτηρίου (ἀκούεται ἐξωθεν ἡ φωνὴ τοῦ Χαμαρέτου ἐνῶ ὁ Βιλλαρδουίνος κινεῖται νὰ φύγῃ δεξιόθεν).

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ (ἐξωθεν)

Ναί, ἔφθασα πάτερ μου!

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Ἄ ἡ φωνὴ τοῦ Χαμαρέτου!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Φύγε λοιπὸν.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Ἐρχεται ἐκεῖθεν.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Τότε ἐλθε ἐντεῦθεν.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Πόθεν; ἀλλὰ πόθεν λοιπὸν; εἰπέ μοι. Ἐντεῦθεν νὰ φύγω! (δεικνύει τὴν ἀριστερὴν ἐξοδον).

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ὅχι! ἀπ' ἐδῶ! (λαμβάνων αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς) Ἡ θύρα αὕτη ὁδηγεῖ εἰς τὸ προαύλιον, ἐκεῖθεν δύνασαι νὰ φύγης, χωρὶς νὰ σὲ ἴδῃ οὐδεὶς. (Ὁ Βιλλαρδουίνος ἀπέρχεται ἐκ τοῦ βάθους· εἰσέρχονται δεξιόθεν ὁ Χαμαρέτος καὶ ὁ Σωτήριος).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Καλῶς ὤρισες τέκνον μου! τί νέα φέρεις;

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ὁ λαὸς ὅλος εὐρίσκεται ἐπὶ ποδός, οἱ ἱππῶται καθ' ὁμίλους συσσωρευμένοι φαίνονται περιχαρῶς καὶ πολλαὶ ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τοῦ Βιλλαρδουίνου μετ' ἁσμάτων ἐνίοτε συνοδευόμεναι, διακόπτουσι τὸν ἀέρα· εἰπέ μοι λοιπὸν τί σημαίνουν ταῦτα;

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Πῶς! δὲν ἔμαθες τὴν εἶδησιν;

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ποῖαν εἶδησιν;

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ὅτι ὁ Βιλλαρδουίνος μένει εἰς τὴν θέσιν του.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Πῶς;

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ναί υἱέ μου, ὁ Καμπανίτης ὑπεχώρησε ἀγενῶς ἐνώπιον χαρτίων τινῶν παρυσιασθέντων ὑπὸ τοῦ Βιλλαρδουίνου.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Καὶ τί περιεῖχον τὰ χαρτῖα ἐκεῖνα;

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ὅτι ἐὰν ὁ Καμπανίτης ἐνεφανίζετο τὴν 11 Μαρτίου, ἔχανε τὴν αὐθεντίαν.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Διατί;

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Διότι ὁ Γουλιέλμος Καμπανίτης ὠρισεν εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον ὅτι μετὰ ἕν ἔτος καὶ μίαν ἡμέραν θὰ ἀπέστειλε τὸν διάδοχόν του· παρειθούσης δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης ὁ Βιλλαρδουίνος διακαίεται νὰ μένη εἰς τὴν θέσιν του. Ἐνώπιον τῆς μυστικῆς ταύτης θελήσεως τοῦ θεοῦ τοῦ ὁ Καμπανίτης ἔκρινε κάλον νὰ ἐνδώσῃ.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Καὶ ὑπεχώρησε χωρὶς καὶ νὰ μᾶς συλλογισθῇ; ... Ἄ! εἶναι πολὺ ... πολὺ! (περιπατεῖ βιαίως).

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Μὴ θορυβεῖσαι υἱέ μου. Τὰ σχέδιά σου ἀλλάζουν μὲν ...

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Πῶς! Ὅχι δὲν ἀλλάζουν! μένουν τὰ αὐτὰ· ἀπόψε θὰ ἴδῃ ὁ Βιλλαρδουίνος τοὺς ἀληθεῖς ἐχθρούς του.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἄλλὰ! ...

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Σιώπα!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ὅλα κατ'εὐχὴν· καὶ ὁ διάβολος αὐτὸς μὲ βοηθῇ).

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ἀφήσωμεν αὐτὰ· ἔχω νὰ σὲ ὁμιλήσω περὶ ἄλλων πραγμάτων. Σωτήριε, μέχρι τοῦδε ἤμην φυγᾶς καὶ ἀνεστίας. Δὲν ἐτόλμων νὰ προσβλέψω οὔτε πρὸς τὸν ἥλιον, οὔτε πρὸς ἐλευθεροῦ ἀνδρὸς πρόσωπον φοβούμενος μηδῶ τον εἶκτον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς; καὶ τὴν περιφρονῆσαι εἰς τὰ χεῖλη. Ἄλλ' ἤδη ἐλευθεροῦ μελλῶν νὰ καταστῶ καὶ ἡγεμῶν ἐλευθέρων· δὲν διστοῶ νὰ σαε τεινω τὴν χεῖρα ταυτην καὶ νὰ ἐξαιτήσω μισοπλοῖον τὸν μισθὸν τῶν ἀγῶνων μου αἰῶν τὴν χεῖρα τῆς Ἑλένης.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Τὴν χεῖρα τῆς Ἑλένης!

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Τὴν χεῖρα τῆς Ἑλένης;

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ναί! μὴ σαε φανῇ ἡ αἰτησίς μου παράκαιρο; ἢ παρολογός. Ἢ Ἑλένη εἶναι ἰσθίς, ἐνῶ ἐγὼ εἶμαι Πελοποννήσιος.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἄλλ' ἀγαπητέ Λέων, πρὶν δυνῆθωμεν νὰ σοὶ ἀποκριθῶμεν ἀνάγκη ν' ἀκούσωμεν τὴν παρούσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ἢ παρούσα κατάστασις τῶν πραγμάτων εἶναι ὅτι κρατῶ εἰς τὰς χεῖρας μου πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον, ὅτι εἰς

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Καταστρέφουσα τοὺς ἄλλους· ἐξακολουθεῖ.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Μὴ ἀπατώμεθα Λέων, ὡς πρὸς τὰς δυνάμεις μας· τὸν λόγον ἡμῶν κατέβαλεν ἡ δουλεία καὶ ἐξελεύρθη τοῦ ζυγοῦ ἡ εἴς. Τοὺς δεσπότης των θεωροῦσιν ὅτι φύσει ἀνωτέρας καὶ ἡ θεὰ μόνη τῶν οἰδηροφόρων καὶ ἀσείρων ἐκείνων ἰπέων θέλει τρέφει τὴν ἀγέλην των εἰς φυγὴν. Τὸ πρῶτον σχέδιον ἡμῶν ἦτο κολόν. Ἄλλ' ἤδη ἀφοῦ ὁ Καμπανίτης ἀγενῶς ἐνέδωκεν πρέπει νὰ περιμείνωμεν ἀφορμὴν ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ θραυρῇ ὁ λαὸς ἡμῶν ἐπὶ τῆς δυνάμειος τοῦ Βιλλαρδουίνου ὡς ἐπὶ βράχου τῆς θαλάσσης τὸ κύμα.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Τῆς θαλάσσης ὅμως τὸ κύμα ὑποσκάπτει πολλάκις τοὺς ἐδραιοτέρους σκοπέλους. Οἱ ποιμένες τῶν κοιλιάδων ἡμῶν δύνανται νὰ ἀνατρέψωσι τὸν ὑπερήφανον Γολιάθ, ἀν τοὺς ἐμπορῆ τῆς πατρίδος τὸ πνεῦμα! Ὅλοι ἐρηγοροῦντες εὐρίσκονται καὶ «Σταυροφορία κατὰ τῶν Σταυροφόρων» εἶναι τὸ σὺνθημά των· κατὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου ὡς πλιοθησα· νὰ πολεμήσωσι μετὰ τοῦ Καμπανίτου, κατὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου θὰ πολεμήσωσι καὶ ἀνευ τοῦ Καμπανίτου.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

(ὦ διάβουλε! πῶς δὲν το ἐσκέφθην! αὐτὸ ἐξυπηρετεῖ θαυμάσια τὰ σχέδιά μου. (Τῷ Σωτηρίῳ). Δέξου ἵνα κερδίσης κερδὸν καὶ ἀφες εἰς ἐμὲ τὰ κατόπιν). (ἀκολουθεῖ).

τὴν φωνὴν μου συνεδέθησαν ὡς εἰς ἱερὸν σύνδεσμον πᾶσαι αἱ ἐπαρχίαι αὐτῆς· πάντες οἱ αἰσθανόμενοι εἰς τὸ στήθος των πᾶλλουσαν καρδίαν ἀνδρός. Τετρακσμίρια δὲ εἶφη Σωτήριε, εἰσὶν ἔτοιμα νὰ ὑψωθῶσιν εἰς τὴν φωνὴν μου ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πελοποννήσου.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἄλλ' υἱέ μου, δὲν σὲ φαίνεται ὅτι μετεβλήθησαν αἱ περιστάσεις.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ (τῷ Σωτηρίῳ).

Ἄντιστάσου ὅσον τὸ δυνατόν.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ (τῷ Ραϊμούνδῳ).

Ἠσύχει.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Μετεβλήθησαν! καὶ πῶς; ὁ τόπος ἡμῶν δὲ εἶναι ἔρμαιον πάντοτε τῶν ξένων ἀρπάγων; ὁ λαὸς ἡμῶν δὲν εἶναι εὐτελής δοῦλος ἀν καὶ καὶ ἦτο ὁ εὐκλεέστερος τῶν ἐπὶ γῆς; Αἱ περιστάσεις λοιπὸν δὲν μετεβλήθησαν, οὐδὲ τὸ καθήκον τεῦ νὰ σωσωμεν τὴν πατρίδα μας ἢ ἀ τοῦτο δὲν δυνῆθωμεν, νὰ σωσωμεν τοῦλάχιστον τὸ μέγα ὄνομά της νὰ τῆ ἀφήσωμεν κληρονομίαν αἱματηρὰν διαμαρτύρησιν ὥστε καὶ νεκρὰν νὰ τὴν σεβῶνται οἱ δυνάσται της καὶ ἀνεγερθεῖσαν πάλιν πατὴ τὴν ἰδῶσι φέρουσαν κεφαλὴν ὑψαύχυνα καὶ ἀτακείνωτον

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Υἱέ μου τὰ αἰσθήματά σου εἶναι γενναῖα· ἡ γενναίότης ὅμως μὴ ὑπακούουσα εἰς τὴν φρόνησιν καταστρέφεται μὲν λαμπρῶς ἀλλὰ καταστρέφεται

τὰς μυρίας καμπὰς τοῦ ζοφεροῦ λαβυρίνθου, κυνήγιον νέον, κυνήγιον μὲ λαμπάδας, εἰς ὃ δὲν ἔλειψαν οὔτε τὰ κέρατα, οὔτε αἱ φωναὶ οὔτε ἡ πρόθυμος συνδρομὴ πολυαριθμίων Ζεντιλμάνων τῶν περίξ ιδιοκτοπῶν ἢ τρωφείων τοῦ ζῶντος τούτου ποιμνίου. Ἡ λυσσώδης αὕτη καταδίωξις διήρκεσεν ὀλόκληρον τὴν ἡμέραν· τέλος οἱ δύο φυγάδες συναθρομένοι ἀπὸ διαδρόμου εἰς διάδρομον ἀπὸ κρύπτῃς εἰς κρύπτῃν κατέφυγον εἰς τὴν στοάν ἧτις ἀπολήγει εἰς τὴν ἀνευ πυθμένος ἄβυσσον. Τότε ἔχοντες ὀπισθεν αὐτῶν τὰ δεσμά καὶ τὰς βρασάνους καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν τὸν θάνατον, δὲν ἐδίστασαν· εἰς τὰς ὄρυγας τῶν ἔμμανῶν καταστάτων κυνῶν εἰς τὸ ἐλελεῦ τῶν προμηθευτῶν τῆς ἀνθρωπίνου σαρκὸς ἀπεκρίθησαν διὰ κραυγῆς προκλητικῆς. Εἰς τὴν λάμψιν τῶν λαμπάδων τὴν ἐκτεινομένην πρὸς τὸ μέρος των οἱ διώκται αὐτῶν τοὺς παρετήρησαν ἰσταμένους ὀρθίους κρατουμένους διὰ τῆς χειρὸς εἰς τὸ χαινον ἀνοιγμα τῆς τοῦ Βοτομλες Ἄβυσσου, εἶτα αἶφνης ἀμέσως τοὺς εἶδον ριπτομένους εἰς τὴν ἄβυσσον τόσῳ βαθεῖαν ὥστε ἡ πτώσις τῶν δυστυχῶν τούτων δὲν ἀντήχησε κἄν.—

Κύριε, προσέθετεν ὁ Μὰτ τελειῶν τὴν ἀφήγησίν σου, ἐβύθισα ἡμέραν τινα σχοινίον ἐκ 300 ἰαροδῶν (270 μέτρων) καὶ δὲν εὔρον ἢ μόνον τὸ κενόν!

Ἀναδύνοντες καὶ καταβαίνοντες ἀλλήλο- διεδόχως φθάνομεν ὑπὸ τὸν γίγαντα θόλον τοῦ Μαιμοῦθ ἐπικαλούμενον, ἔχοντα ὕψος 130 μέτρων καὶ καλύπτοντα εὐρυχωρότατον διάστημα διὰ τοῦ ἀπειρομεγέθους αὐτοῦ θόλου. Μεθ' ὅλα τὰ πυρὰ τῶν ἀναπτομένων χαρτῶν ἀδύνατον ἡμῖν ἐστὶν ὅπως παρατηρήσωμεν τὸ ὕψωμα τοῦ θόλου τούτου ὅπερ χάνεται εἰς ζοφερά σκοτία. Ἀνθρώπος τις εἶναι λίαν μικρὸς ἐνώπιον τῶν μεγαλοπρεπῶν τούτων θαυμάτων τῆς φύσεως. Ἡ ἐλαχίστη πέτρα ἀποσπασμένη τοῦ θόλου καὶ πίπτουσα ἐπὶ περιγητοῦ τινος καθ' ὃν καιρὸν ἐξεστῆ κίως παρατηρεῖ τὰ μυστηριώδη ταῦτα καὶ συναμα μεγαλοπρεπῆ ἀπόκρυφα τῆς φύσεως δύναται νὰ δώσῃ πέρασ εἰς τὴν περιέργειαν αὐτοῦ. Ἡ σκέψις αὕτη μὲ ἀαγκάζει νὰ δι-

έλθω ταχέως τὴν ὀλισθηρὰν κλιτῖν, ἧτις ἄγει εἰς τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ θόλου.

Εἰς ὀλίγον ἀποστάσεως διάστημα παρετήρησα θόλον τινὰ ἐκλίθου μελανόρου κατεσπαρμένου ὑπὸ λαμποκοπούτων λίθων.

Ἐὐρετικόμεθα ἐν τῇ Διαστέρω αἰθούσῃ, παρετήρησεν ὁ ὁδηγός μου, περιμείνατε μίαν στιγμὴν καὶ θὰ παρατηρήσητε θέαμα εἰς ὃ, μεθ' ὅλα τὰ ταξιδιὰ σας, οὐδέποτε παρευρήθητε. Εἰπὼν τοῦτο ὁ ὁδηγός ἀμέσως ὑπερέδου ὀπισθεν εὐρέος τινος κίονος ἐκ βράχου, καὶ τότε ἐπὶ ζοφεροῦ βάθους ἤρξαντο λάμπουσαι μυριάδες ἀδαμάντων. Τοὺς ὀφθαλμούς ἔχων προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ θόλου τούτου, ἐνόμισα ὅτι διείδον πρὸς στιγμὴν τὸ στερέωμα μετὰ τῶν μυριάδων τῶν λαμποκοπούτων ἀστέρων του. Ἄλλ' αἶφνης τὸ φῶς ἐχάθη καὶ ἤρξατο τὸ βαθὺ σκότος. Ἐνῶ δὲ ἐξέφραζον τῶν θαυμασίων μου ὁ Μὰτ μοι ἐπρότεινε ὅπως παρακαθῆσω εἰς τὴν ἔγερσιν τῆς ἡοῦς καὶ εἰς τὸ λυκόφως. Ἦδύ τι φῶς ἐπιξέταθη κατὰ μῆκος τοῦ σπηλαίου, νύξυνθη καὶ δι' αὐτοῦ ἀλληλοδιαδόχως εἶδομεν τοὺς ἀστέρας· εἶτα ἀπεσύρθη βραδέως καὶ μυρία φῶτα λάμπουσιν εἰς τὸν οὐράνιον θόλον. Τὸ φυσικὸν τοῦτο διόραμα ἀθαμίλλεται ἐπὶ τῷ ἀποτελέσματι καὶ τῇ πιστότητι μὲ πᾶν ὅτι ἡ τέχνη παρῆξεν ἀξιοθαυμαστότερον εἰς τὸ εἶδος τοῦτο.

Ἐκεῖθεν διηυθύνθημεν πρὸς τὰς ἡϊόνας τῆς Νεκρᾶς λεγομένης θαλάσσης καὶ πρὸ μικρᾶς τινος δεξαμενῆς εὐρέως μόλις 8 ἢ 10 μέτρων ἠναγκάσθημεν νὰ ὁμολογήσω ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ χρῶνται λίαν συνεχῶς τῶν ποιπιδῶν ὀνομάτων. Ἀμέσως κατόπιον εὐρίσκομεν εὐρύν τινα ρύακα ἐμπροσθοῦντα πρὸ τῆς διόδου ἡμῶν. Ὁ ὑπόγειος οὗτος ποταμὸς ἔχει τὸ ὄνομα τῆς Στυγός. Ἐπιβιβάσομαι ἐπὶ τῆς βρεξίας λέμβου τοῦ Χάρωνος ὁ μαυρὸς μου ναυτὴς ἐκπέμπει κραυγὰς τινὰς καὶ οἱ θόλοι ἀντηχοῦσι τὴν φωνήν του μακρὰν· θὰ ἐλεγέ τις ὅτι αἱ ἀπηχῆσεις αὗται εἰσὶν οἱ ὄδυμοι τῶν καταδικασμένων ψυχῶν εἰς τὰ αἰώνια ταῦτα σκότη. Τὰ φῶτα ἡμῶν διαχέουσιν ἐρυθροειδεῖς λάμψεις ἐπὶ τῶν βράχων οἵτινες διαγράφονται φανταστικῶς ἐν

ῶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς Στυγός ποικιλλομένου ἐκ λαμπρῶν ἀνταυγιάδων ἀντανακλάται ἀποτόμως ἢ σκιαγραφία τοῦ μαύρου· τὸ παράδοξον τοῦτο θέαμα μὲ ἐρρίψεν εἰς σκέψεις ἀλλοκότους ὅτι τρομερὸς τις θόρυβος ἀντήχησεν αἶφνης ἐν τῷ σπηλαίῳ, ὥσει ὀλόκληρον τὸ σπήλαιον κατεκρημνίζετο. Ἡ τοῦ μὲν μικρὸν τι τέχνασμα τοῦ ὁδηγοῦ μου Μὰτ ὅστις ἐδείκνυε τοὺς λευκοὺς αὐτοῦ ὀδόντας γελῶν ἀμέτρω· ἐνῶ ἐγὼ ἀφιέμενος εἰς βραθεῖς ρεμβασμούς ἐλησμόνουν τὴν παρουσίαν του οὗτος ἀπυθᾶς τῆς λέμβου καὶ κτυπῶν ἐπικειλημένως ἐπίτινος πέτρας ἐπροξένησε τὸν κρότον τοῦτον τὸν ὑπὸ τῆς ἤχους δεκαπλασιαζόμενον καὶ ὅστις μὲ ἀπέστασεν αἶφνης ἐκ τοῦ μέσου τῶν ρεμβασμῶν μου· δὲν δυσχερῆσθήην δὲ ἐναντίον του διότι μοι προξένησεν ἐντύπωσιν ἧς οὐδέποτε θὰ ληθμονήσω τὴν συγκίνησιν.

Μετὰ πλοῦν ἡμισείας ὥρας ἀπεβίβασθημεν καὶ ἐπὶ πολὺ ἐβαδίζομεν ἐπὶ λεπτῆς ἄμμου ἧτις εἶναι κοιτίς τοῦ ρυακίου κατὰ τὰς παλιουρίας. Διακρίνονται δὲ ἐντελέστατα τὰ ἴχνη τῆς ὑψώσεώς της. Ἐτι παρρωτέρω παρετηρήσαμεν μικρὰν τινα πηγὴν θειώδη, εἶτα τὴν πάροδον τοῦ Σεβελάνδ ἧς οἱ ἐκατέρωθεν τῶν πλευρῶν ἐκ γρανίτου τοῖχοι φαίνονται ὡσεὶ κεκαλυμμένοι διὰ ζωηρῶν ἀνθέων λεπτοτάτων. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἐγένετο ὑφ' ὅλων τῶν τὰ σπήλαια ταῦτα ἐπισκεψαμένων μηδ' αὐτῶν τῶν πεζοτέρων ἐξαιρουμένων. Ἡ πάροδος αὕτη ἀπολήγει εἰς τὴν μὲ χιονώδη τείχη Αἰθούσαν τοῦ χοροῦ. Τὸ τὰ τείχη τῆς αἰθούσης ταῦτη· ἐπικαλύπτον λάμπον ἐπίχρισμα εἶναι πράγματι καταπληκτικῆς λευκότητος.

Δι' ὕδων πλατειῶν καὶ στενῶν διαδεχομένων ἀλλήλας, σκολιῶν ἢ εὐθειῶν ὠδηγήθημεν ἐκ τῆς ἀνω αἰθούσης εἰς βραχώδη ὄρη ἐνθα ὁ περιγητὴς ὀφείλει νὰ ἀναρριχᾶται ἀδικόπως ἀπειρομεγέθη τμήματα βράχων ἀποσπασθέντων ἐκ τοῦ θόλου. Ἀνὰ μέσον δὲ πολλῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἐδάφους ἢ εὐρέων καταγμάτων τεκμηριούτων ἐτέρας ἀξιοσημειώτους ἀνατροπὰς φθάνομεν ἐπὶ τέλος εἰς τὸ Ἄντρον τῶν Νυμφῶν εἰς ὃ σταλακτῖται παντός μεγέθους καὶ ὄγκου ἰστάμενοι ἐν

σχῆματι μεγίστων κίωνων σχηματίζουσι πολυπληθεῖς κομψὰς ἀψίδας, θέας πράγματι μαγικῆς. Πανταχόθεν τὸ νερὸν ὑγραίνει πανταχόθεν ἀκούονται αἱ ρανίδες ὧν ἡ ἤχηρά πτώσις ἀντηχεῖ εἰς τὰ ἀπόκρυφα ταῦτα ἐνδικιτήματα. Εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης παρατηρεῖται σύμπλεγμά τι μιμούμενον τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ φοίνικος· οἱ κλώνες χροίεντως κεκλιμένοι φαίνονται ὅτι εἰσὶ γεγλυμμένοι ἐκ τμήματος ἀνατολικῆς ἀλαβάστρου· ἐκ τῆς κορυφῆς δὲ τοῦ κομψοῦ τούτου συνόλου ἀναβραβεῖ πηγὴ τις δημιουργὸς προκίονος τῶν ἐκ σταλακτιτῶν θαυμάτων τούτων ἀναλαμπόντων ἐτι μᾶλλον ἐκ τοῦ φωτός τῶν λαμπάδων μας· τὸ φῶς διειδύον ἀνὰ μέσον τῶν κενῶν τῶν σταλακτιτῶν αὐξάνει ἐτι μᾶλλον τὴν διαφάνειάν των. Αἱ λεπταὶ ἀψίδες κεκοσμημέναι ὑπὸ κροσσῶν παραδόξως διαιρουμένων καὶ ἐκτεινομένων ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ περιγητοῦ, δύναται νὰ ἀναπαρασταθῶσιν εἰς τὰ ὄμματά του ὡς κομψὴ τις ἀναδεδραῖ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου· δι' ὃ καὶ οἱ περιγηταὶ δίδουσιν εἰς τὸ παράδοξον τοῦτο σύμπλεγμα τὸ ὄνομα τοῦ φοίνικος ἢ τὸ τῆς Ἐξισίου Ἀνανδενδράδος κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν κρίσιν.

Τὸν α' Ἄντρον τῶν Νυμφῶν κείμενον εἰς ἐν τῶν ἄκρων τῶν σπηλαίων, ἀπέχει 16 χιλιάμετρα τῆς κυρίας εἰσόδου. Μετὰ τὴν τοῦ α' Ἄντρον τῶν Νυμφῶν ἐπίσκεψίν μου ἐπεθύμησα μετὰ πυρετώδους ἀνυπομονησίας νὰ φθάσω εἰς τὴν εἰσόδον. Διῆλθον 10 ὥρας ἐν τοῖς ὑπογείοις τούτοις καὶ ἡ ἀνάμνησις τοῦ καταχθονίου κυνήγιου, οὗ θέατρον ἐγένοντο ἄλλοτε ἐμεῖου παρ' ἐμοὶ τὴν ὥραν ἐκείνην τὴν ἀξίαν τῶν ἐξῆχων τούτων καλλωνῶν. Εἶχον ἀνάγκη νὰ ἐπανιδῶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ φῶς, καὶ ἐχαίρηται τὴν ἐκ τῶν σπηλαίων ἐξοδὸν μου μετὰ χαρᾶς.

Ὅταν ἐπάτησα τὴν γῆν τὸ φῶς καὶ τὰ περίξ τοπεῖα ἐφάνησαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου μὲ ὅλως νέον θέλητρον, ὀφειλόμενον ἴσως ἐν μέρει εἰς τὴν ἀντίθεσιν τοῦ σκότους ἐν μέτω τοῦ ὁποίου διέτριψα ὀλόκληρον ἡμέραν. Ἡ τοῦ μὲν καὶ πράγματι ὠραιοτάτη ἐσπέρα· τὸ κυκνοῦν τοῦ οὐρανοῦ ἦτο ἀνέφελον

ὁ ζέφυρος, πλήρης ἀρωμάτων, ἐθώπευε γαλήνως τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ὑπὸ τὰ συλλώματα μικρὰ πτηνὰ ἐμελλον τὰ ἡδύτερα αὐτῶν ἄσματα καὶ νέφη ἐντόμων περιστρέφοντο ἐν χορῶ ὑπὸ τὰς ἀκτίνες τοῦ δόντος ἡλίου ἐκ τοῦ ἐτέρου μέρους τοῦ τοπίου τὰ μεγάλα δάση ἀνέπτυσσον τὰ μεγαλοπρεπῆ αὐτῶν ἐκ γλόσις διατειχίσματα μέχρι τῶν θελκτικῶν οὐθῶν τοῦ Ὀχίου, ἐνῶ πρὸς ἀνατολὰς καὶ νότον, αἱ κορυφαὶ αὐτῶν ἐκυμάτιζον ὑπεράνω τῶν κλιτύων τῆς πεδιάδος. Εἰς τὸ μέρος δὲ τῶν ἐκασταχοῦ ἀδένδρων μερῶν ἀνυψοῦτε λευκὸς τις οἰκίσκος διαγελῶν ἐπὶ τῷ πλουσίῳ θερισμῷ τοῦ ἔτους· περὶ τοὺς οἰκίσκους τούτους τὰ δένδρα τῶν ἀμπελώνων τῶν ἔκλινον πρὸς τὴν γῆν τοὺς κλώνας αὐτῶν πλήρεις καρπῶν. Νωχελῶς ἐξηπλωμένα ἐπὶ τῆς παχειᾶς γλόσις τὰ ποιμνία ἐμπρῦκαζον βραδέως ἤσυχα καὶ ἀναπεπκυμένα, ὡσεὶ ἀπολαύοντα καὶ αὐτὰ τὰς καλλονὰς τῆς σκηνῆς ἧς μέρος ἀπετέλουν καὶ ὁ ποιμὴν προσβλέπων τὸ πᾶν ἐφαίνοτο μεμαγευμένος πρὸ τῶν μεγάλων δώρων τῆς φύσεως. . . . ὦ! διατὶ ἡ ζοφερά κηλὶς τῆς δουλείας νὰ ἐξαπλυταὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου καὶ τοῦ παραδείσου ἐκείνου . . .

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΚΩΝΣΤ. Α. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΝΑΥΤΟΥ.

Ἐάν τις μετὰ προσηχῆς ζητήσῃ ἐπὶ χάριτος τὸ πέλαγος τῶν Ἀντιλλῶν νήτων, θέλει ἀνακαλύψει, εἰς τὸ σύμπλεγμα τῶν Καραβῶν, νήσον τινα, μόλις ὡς κεραλὴν καρφίδος φαινομένην· εἶναι αὕτη θλιβερὸς τις βράχος, ἀκαταπαυστως κτυπούμενος καὶ καταβυθίζομενος ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἀνυδρὸς καὶ ἀχμῆρος, ὀνομαζόμενος δὲ Σομβρέρον.

Πρὸς τὴν ἄχαριν ταύτην νήσον διευθύνετο τὴν 13 δεκεμβρίου 1807, ἡ Ἐπεικοῦρια κανονιοφόρος τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ. Ἡ

το περίπου ἡ ἕκτη τῆς ἐσπέρας. Ὁ πλοίαρχος Α' ἐσηκόνετο ἀπὸ τὴν τράπεζαν, οἱ χαρακτῆρες του κατὰ τὸ λέγειν πολλῶν, καταθεσάντων ἀκολούθως περὶ τοῦ συμβάντος, ἐφαίνοντο ἐμψυχούμενοι ὑπὸ τοῦ οἴνου· εἶχε δὲ διατάξει αἴρνης νὰ ρίψωσι τὴν λέμβον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ καταβιάσωσιν εἰς αὐτὴν τὸν ναύτην Ροβέρτον Ἰεφερῆν κατηγορηθέντα ὅτι ἔπραξε κλοπὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου.

Ὁ Ροβέρτος οὗτος ἦτο νεανίας δεκαοκταετής ὅστις ἠγνόει παντελῶς, ὅτε ἐφάνη ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, περὶ τῆς φρικτῆς ἀποφάσεως, ἣν ἐμελλον νὰ τῷ διακοινώσωσιν.

Ἦτο ἀνυπόδητος καὶ σχεδὸν γυμνός, ἐφόρει τὸν χιτῶνα του μόνον καὶ παντελόνιον τι κυανοῦν. Ἄἴερεθ, τῷ εἶπεν ὁ πλοίαρχος βλέπεις αὐτὴν τὴν νήσον; ἐκεῖ θέλουν σὲ ἀφήσει.

Ὁ δύστηνος ἔμεινεν ἄλαλος ὑπὸ τοῦ τρόμου καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιφέρῃ καμμίαν ἀντίρρησην, διότι μόλις ἡ σκληρὰ αὕτη διαταγὴ ἐπροφέρθη καὶ τοῦ πλοίαρχου νεύσαντος, ἐξετελέσθη πάραυτα.

Ὁ δυστυχὴς Ἰεφερῆς χαρακτῆρος ἀδυνάτου καὶ δειλοῦ, κατὰ τι ἀποκτηνωθεὶς ὑπὸ τῆς αἰφνιδίου ταύτης τραχύτητος, δὲν ἔπαυσε νὰ κλαίῃ πικρῶς καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ πλοῦ τῆς λέμβου πρὸς τὴν ὄχθην.

Ἐν τούτοις ἐξερχόμενος εἰς τὴν ἀκτὴν, ἤλπιζε τύχην ἦττον σληρὰν ἐκείνης, τὴν ὁποῖαν τῷ ἐπέβαλλον. Οἱ βράχοι ἐκ τοῦ πλησίον βλεπόμενοι ἐφαίνοντο ὅχι τὸσον τραχεῖς ὅσον μακρόθεν ἄνδρες τινὲς τοῦ πληρώματος ἐθεβέουν μάλιστα ὁτιεῖτα ἐνδότερα τῆς νήσου, διὰ τῆς ἐσπερίας δειλῆς παρετήρησαν καλύβας· ἕκαμαν βήματα εἰς τὴν βράχων, οἱ πόδες τοῦ δυστυχοῦς Ἰεφερῆ καταματώθησαν πάραυτα, ὡστε εἰς τῶν συνοδεούντων αὐτὸν συγκινηθεὶς, τῷ ἔδωσε τὰ σανδάλια του, ἄλλος τὸ μαχαίριόν του, ἄλλος τὸ μανδύλιον ἵνα ἐν ἀνάγκῃ τῷ χρησιμεύσῃ ὡς σημεῖον. Ἐν τούτοις δὲν ἀνεκάλυψαν οὐδὲ μίαν καλύβην τὸ πᾶν ἦτο ἐρημον.

Ὁ Ἰεφερῆς ἐξώρισε τοὺς συντρόφους

νὰ μὴ τὸν ἐγκαταλείψωσιν εἰς τὸν βέβαιον θάνατον ἐπὶ τοῦ θλιβεροῦ ἐκείνου βράχου. Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ νύξ ἦτο σκοτεινοτάτη αἱ διαταγαὶ ἦσαν ρηταὶ ἦτον ἀνάγκη κατεπείγουσα διὰ τὴν λέμβον νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως εἰς τὸ πλοῖον. Ἐγκαταλείψαντες λοιπὸν μετὰ λύπης τὸν Ἰεφερῆν εἰς τὴν δυστυχίῳ θῆσιν του, οἱ ναῦται ἐπανῆλθον εἰς τὴν νκῦν ἧτις ἀπέπλευσε πάραυτα.

Τὴν ἐπαύριον, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἡ κανονιοφόρος ἐφαίνοτο ἀπὸ τῆς νήσου μετοξὺ τῆς ἐνάτης καὶ δεκάτης ὁ πλοίαρχος ἀνέβη ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ δὲ ἀξιωματικὸς τῶν φυλάκων, ἐλπίζων νὰ τῷ διεγείρῃ τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ στείλῃ λέμβον πρὸς τὸν Ἰεφερῆν, τῷ ἔδειξε τὸ Σομβρέρον, τὸ ὅποιον παρετήρουν πάντοτε· ὁ πλοίαρχος ἔμεινε ἄκαμπτος, οἱ ναῦται οἵτινες μέχρι τούδε δὲν ἔπαυσαν τοῦ νὰ ὀμιλῶσι μετὰ τούτων διὰ τὴν ἐνδεχομένην τύχην τοῦ συντρόφου τῶν εἶπον μὲ τρόπον ὥστε νὰ τοὺς ἀκούσῃ ὁ πλοίαρχος τῶν ὅτι ἐὰν ὁ δυστυχὴς δὲν ἀπέθνησκεν ὑπὸ τῆς πείνης ἢ τῆς δίψης, βεβαίως ἠθέλον τὸν καταβροχθίσαι τὰ σαρκοφάγα ὄρνια. Ἄτινα ὑπάργουσιν εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἰσχυρὰ καὶ πάμπολλα.

Αἱ διαδηλώσεις αὗται δὲν ἐπέφερον κἀνὲν ἀποτέλεσμα εἰς τὸν πλοίαρχον, ὅστις παρετήρησε μόνον ὅτι ὁ ἀνεμὸς ἤρχισε νὰ δροσίζῃ καὶ διέταξε νὰ ἀνοίξωσιν ὕλα τὰ ἰστία, καὶ νὰ πλεύσωσι πρὸς βορρᾶν. Δύο μῆνες παρήλθον ἕκτοτε. Πλέουσα πρὸς τὴν Βαρβάδην, ἡ ἐπικουρία ἠνώθη μετὰ τοῦ στόλου ναυάρχου τινός, διοικοῦντος τότε τὴν θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν.

Ἡ σκληροκάριος πράξις τοῦ πλοίαρχου ἐγένετο μετ' ὀλίγον τὸ ἀντικείμενον πάσης συνδιαλέξεως. Ἐφθασε τέλος εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ ναυάρχου ὅστις ἐπροσκάλεσε πάραυτα τὸν πλοίαρχον Α. καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπέπληξεν αὐστηρῶς τὸν ἐπρόσθεσε νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ λάθος του ἐπιστρέφων ἀμέσως πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ναύλου. Εἶτε αἱ ἀπειλαὶ τοῦ ναυάρχου εἶτε αἱ τύψεις τοῦ συνεδότης ἕκαμον τὸν πλοίαρχον νὰ δεχθῇ τὴν ἀποστολὴν μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ δραστηριότητος. Φθάσας

οὗτος εἰς Σομβρέρον ἐξαπέστειλε ταχέως τὴν λέμβον του ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ αὐτοῦ ἐκεῖνου ἀξιωματικοῦ καὶ τῶν ναυτῶν, οἵτινες εἶχον ἀποβιάσει ἐκεῖ τὸ θυμὰ του παραγγέλων αὐτοῖς ρητῶς νὰ μὴ ἐπιστρέψωσι πρὶν ἢ πανταχοῦ τὸν ἀναζητήσωσι.

Προσημισθέντων τῶν ναυτῶν, πλῆθος ἐκ τῶν πτηνῶν ἐκείνων τῶν Ἀντιλλῶν τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται κέπιοι ἐπέταξαν εἰς τὴν παρουσίαν των. Ὀλίγον μακρὰν ἐκείθεν παρετήρησαν πλῆθος φωλεῶν πληρουμένων ὑπὸ τῶν νεαρῶν πτεῖλων των. Οἱ ναῦται δὲν ἤβρον οὐδὲ σταγόνα ὕδατος δροσεροῦ, ἐνθεν μόνον κακίθεν ἔλη καὶ τέλματα ὕδατος πικροῦ μὴ χρησιμεύσαντος ποσῶς πρὸς πόσιν ἢ νῆσος πανταχόθεν ὑψοῦτο σχηματίζουσα ἀποτόμως καὶ σκοπελώδεις κατωφερίας μέχρι τῆς κορυφῆς μὴ περιεχούσας οὐδὲ μίαν βλάστησιν, εἰμὴ ξηροῦς τινος καὶ χονδρῶδεις σχοίνους.

Καὶ μολονότι πᾶσαν κατέβαλον προσπάθειαν δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνακαλύψωσι τὸν Ἰεφερῆν. Ναύτης τις εὗρε τὴν χειρίδα χονδροειδοῦς τινος ἐνδόματος τὰ τεμάχια τῆς περισκελίδος. Τὸ πλήρωμα ἐπισκεφθὲν ἀνευ ἀποτελέσματος τὴν νήσον ἀπανταχοῦ ἀπεράσισε νὰ ἐπιβιβασθῇ. Καὶ μήπως εὐρίσκειτό που ὅστοῦν τι διὰ νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἔγεινε βορὰ σαρκοφάγων πτηνῶν τὰ εὗρεθέντα ὁμοιωράκη καὶ ἡ χειρὶς τοῦ τομαχάκου ἐμαρτύρουν ὅτι ὁ Ἰεφερῆς εἶχεν ὑποστῆ βίαιον θάνατον.

Πρὶν ἰνῆ ὀριστικὴ ἀπόφασις τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὁ διοικητὴς ἀπελπισθεὶς περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἠθέλου ὁ ἴδιος νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν νήσον, καὶ οὐδὲ τρώγλην οὐδὲ σχισμάδα ἄφικεν ἀνεξηρεύνητον· ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχε περισσώτερον τῶν λοιπῶν. Ἡ ἐπικουρία ἀπεμακρύνθη λοιπὸν ἐκ τοῦ Σομβρέρου δευτέραν ἡδὴ φοράν καὶ ἔφθασεν εἰς Βαρβάδην.

Ὁ πλοίαρχος Α. ἐξέθεσε τὰ κατὰ τὴν ἀποστολὴν εἰς τὸν ναύαρχον καὶ κατώρθωσε νὰ τὸν κάμῃ νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ Ἰεφερῆς θὰ παρελήφθη ὑπὸ διαβαίνοντός τινος πλοίου.

Ἡ ἀνάκρισις μέμμεται τοῦ ναυάρχου ὅτι

πολλά επιπολαιώς διεξήγαγε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, καὶ ἐδείχθη, διὰ τῆς ὑπεροχῆς καὶ ἀξιωμαριότητος ἀναληφσίας, εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν μεταμέλειαν καὶ τὴν διαγωγὴν τοῦ πλοίαρχου Α. Τὰ πράγματα ἐμειναν ἕως ἐδῶ εἰς διάστημα δύο ἐτῶν τοῦλάχιστον μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἔλαβον ἄλλην διεύθυνσιν.

Ἐθεσίσι πλήρη: περὶ τοῦ συμβεβηκότος τούτου εἶχεν ἐπιδοθῆ εἰς τι μέλος τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων ὑπότινος ἀνθρώπου ὅστις ἔλεγεν ὅτι εἶχε παράπονα κατὰ τοῦ ναυάρχου. Κατέστη δὲ ἡ ἀναφορά αὕτη ἐν τῷ Παραλαμέντῳ ἀντικείμενον ἐπερωτήσεων, εἰς ἃς τὸ ὑπουργεῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἀπαντήσῃ, ἐπιτροπὴ τις ἐξεταστικὴ ἐξηκρίωσε τὴν ὑπόθεσιν καὶ παρέπεμψε τὸν πλοίαρχον εἰς τὸ πολεμικὸν συμβούλιον.

Μὴ δυνάμενος ν' ἀρνηθῆ τὴν πρᾶξιν ἣν τῷ προσήψαν, ὁ πλοίαρχος Α. ἠθέλησε νὰ τὴν δικαιολογήσῃ διὰ τῆς ἀνάγκης εἰς ἣν εὐέθη νὰ καθαρῶσιν τὸ πλοῖον τοῦ ἀπὸ ἑνα κλέπτῃν ἀδιώρητον. Ἡ αἰτιολογία αὕτη διεψεύσθη ὑπὸ τῶν μαρτύρων οἵτινες εἶπον ὅτι μία καὶ μόνον ὑπῆρξεν ἡ κλοπὴ παριστώσα καὶ ἐλαφρυντικὰς τινὰς περιστάσεις. Τὸ αἷτιον δὲ ἦτον ὅτι ἀφῆρσεν ὀλίγον ζῦθον γλυκῶν κατὰ συνέπειαν λοιπὸν τὸ δικαστήριον ἐκήρυξε πᾶσι ψῆφει ἔνοχον τὸν πλοίαρχον, καὶ τῷ ἐπτέρῃσαν ἀμέσως τὸν βαθμὸν του.

Ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἐπεδοκίμασε τὰς ἀποφάσεις, τὰς κατὰ τοῦ πλοίαρχου Α. Ἀλλὰ τί ἔγεινε τὸ θυμὸν του; Μήπως ὁ Ἱερερῆς εἶχε δολοφονηθῆ; Μήπως αὐτοχειριάζθη; Μήπως ἀπέθανε τῆς δίψης, τῆς πείνης; Μήπως ἐσώθη, ἡ ἐπιγῆ; Ὅλαι αὗται αἰ ἐρωτήσεις ἀπησχόλουν τὸ δημόσιον, καὶ διὰ νὰ τὰς περαιώσῃ ἡ Βουλὴ τῶν κοινοτήτων, ἐπὶ τῇ προτάσει ἑνὸς τῶν μελῶν τῆς, ἀπήτησεν ὥστε νὰ γίνωσιν αἰ ἀκρεβέστεραι ἐρευναι. Μία ἀόριστος φήμη εἶχε διασπαρῆ ὅτι ὁ Ἱερερῆς ἐμβῆκεν εἰς ἀμερικανικὸν πλοῖον ἢ Βουλὴ τῶν κοινοτήτων ὑπεχρέωσε τὴν Κυβερνησιν νὰ διευθυνθῆ εἰς τὸν παρά τῇ Κυβερνήσει τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν ἀπεσταλμένον τῆς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων τοῦ

πράκτορος τούτου ὑπῆρξεν ὅτι ὁ Ροβέρτος Ἱερερῆς ἀνεγνωρίσθη εἰς τὴν μικρὰν πόλιν πλησίον τῆς Βοστώνης ἐν τῇ Μασαουσέτῃ, ὅτε εἶχε παρουσιασθῆ ἑνώπιον μεγιστάνου εἰς ὃν ἐδήλωσεν ὅτι εἶχε εἰκοσι καὶ ἑνὸς ἐτῶν ἡλικίαν, γεννηθεὶς εἰς Πολπέρου, χωρίον Κομητείας Κορουσικαλλείας, ὅτι εἶχεν εἰσελθεῖ εἰς τὸ ναυτικὸν δεκαπενταετῆς, ὅτι τὸ πλοῖον εἰς ὃ εἰσελήθη ἐκαλεῖτο Ἐπικουρία καὶ ὅτι σιδηρουργὸς ὦν τὸ ἐπάγγελμα, ἐτίθη ὡς βοηθὸς τοῦ ὀπλοποιοῦ. ὅτι ἡ κανονιοφόρος ἔπλεε πρὸς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας, καὶ ὅτι ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ τῶν ἐπιπλοῖαζε νὰ ἐκλείψῃ, τὸ πλήρωμα ἐλάμβανεν αὐτὸ κατὰ μερίδας. ὅτι ἐσπέραν τινὰ σαββάτου ἀναγκάζομενος ὑπὸ τῆς δίψης, εἶχεν ὑποκλέψῃ περίπου δύο λίτρας ζύθου ἐκ τινος βρελλίου, ὅτι ἀνακαλυφθεὶς τῆς πράξεώς του ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου ἐσώθη αὐτὸς εἰς τὴν ἔρημον νῆσον Συμπέρρον ὅτι εἶχε μείνει ἑννεα ἡμέρας μὴ ἔχων ἄλλην τροφὴν εἰμὴ δωδεκάδα τινὰ λεπάδιων, εἶδος ὀστρακοδέρμων τὰ ὅποια εἶχε συναρξῆ ἐκ τῶν βράχων, καὶ ὅτι τὸν ἔλαβε τέλος ναυτῆς τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν καὶ τὸν ἀπεβίβασεν εἰς λιμένα τινὰ τῆς πολιτείας Μασαουσέτης. Ἡ δὲ ἡλώσις αὕτη ὑπογραφεῖσα δι' ἑνὸς σταυροῦ καὶ διαδιδασθεῖσα εἰς τὴν Κυβερνησιν ἐδημοσιεύθη εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας ἐφαίνετο δὲ τότε ὅτι ἡ ἱστορία αὕτη ἔλαβε πέρασ ὅτε ἐκ τινος περιστατικοῦ ἀπροσοκλήτου ἐπενελήθη ἐκ νεοῦ.

Ἡ μήτηρ τοῦ Ροβέρτου Ἱερερῆ ἔζη ἀκόμη αὕτη ἀπύθουεν εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐπιστολὴν ἀναγεννήσασα ὅλας τὰς ἀμφιβολίας.

Δι' αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς ἐδηλοποιήσεν αὐτῇ πανδήμως, ὅτι τὸ εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀποδιδόμενον ἔγγραφον ἦτο ψευδὲς ἢ ὅτι ἄλλοις τις εἶχε παρουσιασθῆ ἀντὶ τοῦ υἱοῦ τῆς. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς γνώμης ταύτης ἔλεγεν ὅτι ἐὰν οἱ μὴ γνωρίζοντες γράμματα θετοῦσι τὴν ὑπογραφὴν αὐτῶν δι' ἑνὸς σταυροῦ, ὁ Ροβέρτος Ἱερερῆς ὅστις ἐγνώριζε ἔντελως νὰ γράφῃ, καθὼς καὶ αὕτη καὶ ὁ διδάσκαλος τοῦ χωρίου ἐπιθεβαίου καὶ ἠδύναντο πάντες οἱ γνωρίζοντες αὐτὸν νὰ προσμαρτυρήσωσι πρὸς τί νὰ καταφύγῃ εἰς τοιοῦτον μέ-

σον. Προσέθετε δὲ ὡς ἐκ περισσοῦ ὅτι ἡ μίσησις τῆς ἐπαυλεύς τῆς ἐδόθη τῷ υἱῷ τῆς ἐφ' ὅρου ζωῆς, ὑπότινος ὅμως ἀποθανόντος, ὁ διοικητὴς ἀνέκτα πᾶν ἐπὶ αὐτῆς δικαίωμα. ὅτι τοῦτο ἦτο περιστάσις τῆς γνωστῆς τὸν υἱὸν τῆς, καὶ ὅτι ἐὰν τὴν ὤραν ταύτην ἦτο σώος καὶ ὑγιὴς δὲν ἠθελε λησμονῆσαι νὰ τῇ γράφῃ διότι τὴν στιγμήν καθ' ἣν τὸν ἐγκατέλιπον εἰς τὸ ἔρημον νῆσον κινούμενος ὑπὸ τρυφερότητος πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα, τὴν εἶχε συστήσει εἰς τοὺς συντρόφους του, οἵτινες ἦσαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου, νὰ μὴ τῇ εἰπωσὶ τι περὶ τῆς δυστυχούς τύχης του.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἣν τινὲς τῶν ἐφημερίδων διεφίλονεϊκῆσαν, ἀκολούθως δὲ τὴν παρεδέχθησαν ὡς βίσιμον ἐπροξένει περιεργόν τινα ἐντύπωσιν. Ὁ Κόββετ ἐκήρυξεν ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναγκάσωσι τὴν Κυβερνησιν νὰ λάβῃ σαφεῖς περὶ τούτου πληροφορίας καὶ νὰ δώσῃ πέρασ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἥτις ἐν διαφέρει τοσοῦτον τὸ δύστυχον ναυτικόν.

Τὸ πρᾶγμα τότε ἐγένετο τοσοῦτον σπουδαῖον ὥστε ἡ Κυβερνησιν ἠθάνθη τὴν ἀνάγκην ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸ περαιώσῃ. Πλοῖον εἶχε σταλῆ εἰδικῶς εἰς Βοστόνην, καὶ ἡ εἰδησις τῆς ἐπιστροφῆς του, δι' ἣς ἔπαυσε πλέον πᾶσα ἀβεβαιότης περὶ τῆς τύχης τοῦ αὐτοῦ συνωδούθη διὰ τῆς ἐπομένους ἰδίησεως καταχωρισθείσης εἰς τὰς ἐφημερίδας.

Ὁ ναύτης Ἱερερῆς ἔλαβε σήμερον ὀριστικὴν ἀδειαν ἀναχωρήσεως ὑπὸ τῶν λόρδων ἀπεσταλμένων τοῦ ναυτικοῦ. Ἀπεβίβασθη δὲ ἤδη καὶ διευθύνεται εἰς Λονδίνον.

Γενόμενος εἰς διάστημα ἐβδομάδων τινῶν, πολυχρήματος καὶ εἰς τῶν λεόντων τῆς προτεουσῆς τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας, ὁ Ἱερερῆς διηγῆθη τοιοῦτοτρόπως τὰ συμβάντα του.

Ἐτῷ ἦτο κατ' ἀρχὰς ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ ὅτι σπουδαίως ἐσκόπευσαν νὰ τὸν ἀφῆσωσι νὰ καταστραφῆ τόσον ἐλεεινῶς εἰς νῆσον, ἣν οἱ σύντροφοί του εἶδον ὅτι ἦτον ἀκαταίτητος καὶ ἔρηρ. Ἰκόνισεν ὅτι τὸν εἶχον ἀφήσει μόνον πρὸς φόβον διὰ μίαν νύκτα διότι ἄλλως τε ὁ χαρακτήρ τοῦ πλοίαρχου ὅσον τραχὺς καὶ ἀκαμπτος ἂν ἦτο ἠθελε φοβῆθῃ πως... Ἡ ἡμέρα ἀνέτειλε, καὶ ἡ ἐλπίς

τοῦ ἐπανῆλθε παρτηροῦντο; τὴν Ἐπικουρίαν ἀριγμένην εἰς ὀλίγον τινῶν μιλίων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς παραλίας. Ἐπρότμενε κατὰ πᾶσαν στιγμήν νὰ ἴδῃ ριπτομένην εἰς τὴν θάλασσαν τὴν λέμβον καὶ ἐσκέπτετο ἤδη τὴν ἐλευθέρωσιν του· ἀλλὰ ματαία προσδοκία ἡ κανονιοφόρος ἀνεπέτασε τὰ ἰστία τῆς καὶ μετ' ὀλίγον ἐνεφανίζετο ἐν τῷ ὀρίζοντι ὡς κηλὶς τις. Ὁ Ἱερερῆς παρεδόθη τότε εἰς τὴν βεβαιότεραν ἀπελπισίαν.

Δύο ἡμέρας κατὰ συνέχειαν ἡ πείνα καὶ πρὸ πάντων ἡ δίψα τὸν ἐτυράννουσαν φρικωδῶς διὰ νὰ καταπαύτῃ τὴν κατατρόγουςαν αὐτὸν φλόγην, ἐπὶ μεγίστην ποσότητα ὕδατος ἀλμυροῦ καὶ ἐδιπλοῖσασεν οὕτω τοὺς πόρους του, οἵτινες κατῆντησαν μέγιστοι μέχρι οὗ βροχὴ ἄρθρος ἀνεωωγόνησε τὰς δυνάμεις του καὶ πρέσχευεν αὐτῷ ποσότητα ὕδατος ἐπαρκούσαν καθ' ὅλον τὸ διάστημα, καθ' ὃ ἐμελλεν εἰσεῖται νὰ διαμείνῃ εἰς τὴν νῆσον. Ἀλλ' αἱ ὀδύνηι τῆς πείνης ἐγένοντο ἐπὶ μᾶλλον ζυμωτέραι· τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ φρονέσῃ ἕνα μόνον πτηνὸν, ἄπερ ἴπαντο εἰς τὴν νῆσον, ἤρχιστε νὰ ζητῇ ὡς αὐτῶν.

Δυστυχῶς δὲ ἦτο ἡ ἐποχὴ τῆς ὥστοκίης διότι τὸ μόνον ὠν ὅπερ εὑρεν ἦτον εἰς τριαύτην κατάστασιν σήψεως, ὥστε, μολονότι ἡ πείνα τοῦ ἦτο μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπορασίῃ νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὰ χεῖλη του. Μικρὰ τινὰ ζώοντα ὀστρακοδέρμα καὶ τεμάχια χλοερουξόλου μισθέντα ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἦσαν ἡ μόνη τροφὴ τὴν ὁποίαν εὑρεν εἰς τὸν κατάρατον αὐτὸν τόπον. Τέλος πρὸς μεγίστην αὐτοῦ χαρὰν ἀνεκάλυψε μακρόθεν πλοῖον, καὶ ἐκ τοῦ ὕψους βράχου τινὸς τῷ ἔλαμψε σημεῖα τὰ ὅποια ἀναμφιβολῶς δὲν παρετρήθησαν διότι μετ' ὀλίγον ἐν τῷ ὀρίζοντι πέντε πλοῖα διήλθον ἅπαντα κατὰ σειρὰν καὶ ἀνεώσαν πεντάκις τὰς ἀγωνίας του, οἵτινες τῷ ἦσαν θανάσιμα. Εἶχεν ἀπολέσει πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ ἀδυνατήσας ἐκ τῆς πείνης ἐπεσεν ἐπὶ τῆς παραλίας ὅτε πλοῖον τι ἀμερικανικὸν διαβαίνον πλησιέστερον πρὸς τὴν νῆσον ἐκλυόμενον ὑπὸ τῆς πληθύος τῶν πτηνῶν, αἵτινα ἐκάθιζον ἐκεῖ τὴν στιγμήν ταύτην ἐστειλε τὴν λέμβον του

πρὸς τὴν γῆν. Οἱ αὐταὶ εὗρον τὸν δυστυχῆ Ἰεφερὴν ἀποθνήσκοντα καὶ τὸν μετεκόμεσαν παράυτα εἰς τὴν ναῦν, ἔνθα μετὰ τινὰς ἡμέρας ἠδυνήθη ν' ἀναλάβῃ καὶ ν' ἀναρρώσῃ.

Περαιούντες τὴν παρούσαν πραγματείαν δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν μόνον ὅτι ὁ πλοίαρχος Λ. ἐσπευσε νὰ διορθώσῃ καθ' ὅσον ἠδύνατο τὰ δεινὰ ἅπερ εἶχε προξενήσει εἰς τὸν δυστυχῆ Ἰεφερὴν, προσφέρων αὐτῷ σημαντικὴν ποσότητα διὰ τῆς ὁποίας ὁ Ἰεφερὴς ἀπέσπρη εἰς τὸ χωρίον τοῦ Πολπέρον, ἔνθα καὶ ἀπέθανε.

ΖΩΗ Σ. ΖΑΜΠΕΛΙΟΥ.

ΒΙΩΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΑΔΟΛΦΟΣ ΘΙΕΡΣΟΣ.

Ὁ Θιέρσος (Λουδοβίκος Ἀδόλφος) ἐγεννήθη ἐν Μασσαλίᾳ τῇ 16 Ἀπριλίου 1797, ἐκ γονέων ἐμπόρων καταστραφέντων ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ πρὸς μητρὸς αὐτοῦ μάμη ἦν Ἑλληνίς ἐκ Κωνσταντινῶν, ἀδελφὴ τῆς μητρός τῶν δύο περιφώνων γάλλων ποιητῶν Ἀνδρέου καὶ Μαρίου Ἰωσήφ She pier. Εἰσαχθεὶς τῷ 1808 ὑπότροφος εἰς τὸ ἐν Μασσαλίᾳ Δύκειον καὶ ἀριστεύσας ἤρξατο ἐν Αἰξέσπουδαζων τὰ νομικὰ κατὰ τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἔτυχε δὲ τῷ 1820 τοῦ δικηγορικοῦ πτυχίου, ἀλλὰ κλίνων μᾶλλον πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν πολιτικὴν ἐνέκυψεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς φιλοσοφίας.

Τυχῶν τῆς προστασίας τοῦ συμπολίτου αὐτοῦ Μανουὴλ ἤρξατο ἐργαζόμενος ἐν τῇ ἡμερῆδι «Συνταγματικῇ», βραδύτερον δὲ ἐγένετο τακτικὸν μέλος τῆς συντάξεως αὐτῆς. Τὰ ἄρθρα αὐτοῦ ἰθεωροῦντο πρότυπα δημοσιογραφικῆς γλώσσης.

Εἰσαχθεὶς βραδύτερον παρὰ τῷ Λαφίτ, διεκρίθη διὰ τὴν διαλεκτικὴν αὐτοῦ δεινότητα καὶ τὴν μεσημβρινὴν φαντασίαν ἐγένετο ὁμοτράπεζος τοῦ Λαφίτ, ἦτο περιζήτητος ὑφ' ἀπάντων τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν

τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ ἐτύγχανε τῆς εὐνοίας τοῦ γέροντος Ταλευράνδου.

Ἐκτοτε ἤρξατο συγγράφων τὴν «Ἱστορίαν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως», ἣτις ἀγορασθεῖσα ἀντὶ μετριωτάτης τιμῆς ὑπὸ δύο ἐκδοτῶν ἐπωλήθη κατὰ τεύχη. Βραδύτερον ὅμως ὁ Θιέρσος ἀνεθεώρησε καὶ ἐτροποποίησεν αὐτήν, διαδοθεῖσαν εἰς τὸ δημόσιον εἰς 150,000 ἀντίτυπα, καὶ ἀριθμοῦσαν μέχρι τῆς σήμερον, ἀνευ τῶν πολυαριθμῶν κλειψιτυπιῶν, ὑπὲρ τὰς 500 ἐκδόσεις.

Μετὰ τὴν «Ἱστορίαν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως» ὁ Θιέρσος συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ γράψῃ «Γενικὴν ἱστορίαν» εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ὁποίας ἀπεφάσισε νὰ παρασκευασθῇ διὰ περιγησέων. Ἦτοιάζετο ἤδη ν' ἀναχωρήσῃ ὅτε τῇ 5 αὐγούστου τοῦ 1829 σχηματισθέντος τοῦ ὑπουργείου Πολινιάκ, καὶ ἀπειλοῦντος τὸν Χάρτην, ὁ Θιέρσος διὰ τῆς «Ἐθνικῆς» κατεπολέμησε τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, ἐν δὲ ἄρθρον τὸ ὅποιον ἐδημοσίευσεν περὶ τῆς πολυβρυλήτου συνταγματικῆς ἀρχῆς — ὁ βασιλεὺς βασιλεὺς καὶ δὲ ἐν κυβερνήσει — κατέστη πολὺκροτον καὶ παρεσκεύασε τὰ πνεύματα εἰς ἀντίστασιν.

Ἡ «Ἐθνικὴ» βραδύτερον προέτεινε καθαρῶς τὴν ἐνδεχομένην ὑποψηφιότητα τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ Θιέρσος ἐδικάσθη καὶ κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον· ἀλλὰ τσαῦται ἦσαν αἱ πρὸς αὐτὸν συμπάθειαι, ὥστε τὸ πρόστιμον ἐκαλύφθη διὰ συνεισφορῶν, ἡ δ' «Ἐθνικὴ» κατέστη προκλητικωτέρα. Συνεπεῖς τῆς τὸλμης αὐτοῦ ὁ Θιέρσος κατεδικάσθη εἰς προσωπικὴν κράτησιν καὶ ἀπεχώρησεν εἰς Μομμονεσῦ, μετέπειτα ὅμως εἰργάσθη ὑπὲρ τοῦ πρίγκηπος, ὅστις ἅμα ἀναγορευθεὶς διώρισεν αὐτὸν σύμβουλον τοῦ κράτους καὶ γενικὸν γραμματεῖα τοῦ ὑπουργείου τῶν οικονομικῶν.

Ἐκλεγθεὶς μέλος τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων, πολλὰ ὠμίλησε περὶ διαβίσεως τοῦ Ρήνου καὶ τῶν Ἀλπεων, περὶ ἀπελευθερώσεως τῆς Πολωνίας τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ἰταλίας, ἦτο δὲ ἡ ψυχὴ τοῦ Λαφίτ ὄν-

τος τότε πρωθυπουργοῦ καὶ ὑπουργοῦ τῶν οικονομικῶν.

Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ ὑπουργείου Λαφίτ (1831) ἀπεσύρθη τῶν πραγμάτων, ἀναχωρήσας εἰς τὰ μεσημβρινὰ τῆς Γαλλίας, ἐπιστρέψας δὲ ἀντὶ νὰ συγκαταταχθῇ μετὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἣς ἦτο καὶ πάλιν ἀρχηγὸς ὁ Λαφίτ, κατεπολέμησε τοὺς πρώην φίλους αὐτοῦ ὡς μὴ ἀσπαζόμενος τὸς πολιτικὰς αὐτῶν δοξασίας, ἀντίστη κατὰ τῆς προσαρτήσεως τοῦ Βελγίου εἰς τὴν Γαλίαν ὡς δυναμένης νὰ προκαλέσῃ γενικὸν πόλεμον, καὶ ὑπεστήριξεν ἐν τῷ ἰσωτερικῷ διάφορα μὴ φιλελεύθερα καὶ μὴ δημοτικὰ μέτρα· ἐν δὲ τῇ Βουλῇ συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς διαδοχικῆς τάξεως τῆς εὐγενείας τῶν ὁμοτίμων.

Τὴν 5 Ἰουνίου τοῦ 1832 ὁ Θιέρσος συνεβούλευσεν ἐκ τῶν πρώτων τὴν κυβερνήσιν νὰ λάβῃ αὐστηρὰ μέτρα κατὰ τῶν δημοκρατικῶν καὶ τῶν νομιμοφρόνων, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καζιμίρ Περίε διωρίσθη τὴν 14 Ὀβρίου ὑπουργὸς τῶν ἰσωτερικῶν. Ἡ τῶν πραγμάτων θέσις τότε ἦν δεινοτάτη· ἡ Βενετία ἐφλέγετο, τὸ Βέλγιον ἠπειλεῖτο, αἱ φατρίαι ἀνεκυκλῶντο ἀλλ' ὁ Θιέρσος διὰ τῆς συλλήψεως τῆς δουκίσσης τοῦ Βερῦ (7 Νοεμβρίου 1834) ἐπέριττωσε τὸν ἐμοῦλιον πόλεμον, συνετέλεσεν ἵνα σταλῇ στρατὸς εἰς Ἀμβέρσην, τουτοῦ δὲ ἡ ἄλωσις ἔσωσε τὸ Βέλγιον καὶ ἐτίμησε τὴν τε Γαλίαν καὶ τὴν πολιτικὴν τοῦ ὑπουργείου.

Μετατεθείς εἶτα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν δημοσίων ἔργων, ἐζήτησε πίστωσιν 100 ἐκατομ. πράγματι, δι' ἣς ἐχάραξεν ὁδοὺς ἀνώρυξε διόρυγας, ἀνεψύχωσε τὴν βιομηχανίαν, ἀνήγειρεν ἐπὶ τῆς στήλης αὐτοῦ τὸ ἀγαλμα Ναπολέοντος τοῦ Α', κτλ.

Τῷ 1834 ἐπειδὴ αἱ πολιτικαὶ λέσχαι καὶ αἱ δημόδιαι ἐταιρίαι ἠπείλουν τὴν ἐξουσίαν, ὁ Θιέρσος ἀναλαμβάνει καὶ πάλιν τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἰσωτερικῶν, κατὰ δὲ τὴν ἐκρηξίν τῆς ἐπαναστάσεως (12 καὶ 13 Ἀπριλίου 1834) κινδυνεύει τὴν ζωὴν του ἐν τοῖς

ὁδοπράγματι. Ὅτε ὅμως συνεζητεῖτο ἂν οἱ ἐπαναστάται ἔπρεπε νὰ δικασθῶσιν, ἀποκρούει ἐν τῷ συμβουλίῳ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν πατρικίων μὴ δυνάμενος δὲ νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ στρατάρχου Σούλτ παραίτεται τῷ ὑπουργεῖον (14 Νοεμβρίου)· ἀλλὰ μετὰ ὀλιγοήμερον ὑπουργικὴν κρίσιν ἐπανέρχεται εἰς τὰ πράγματα ὡς πρόεδρος τοῦ ὑπουργείου. Τῇ 13 Δεκεμβρίου 1835 εἰσῆλθη εἰς τὴν γαλλικὴν ἀκαδημίαν, ἣτις ἀπὸ τοῦ 1833 ἐξελέξατο αὐτὸν ἐταῖρον, μεγίστην δ' ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ὁ ἐναρκτήριος λόγος αὐτοῦ.

Τῷ 1836 ἔδωκε τὴν ἀπό τοῦ ὑπουργείου παραίτησιν αὐτοῦ, τῷ 1837 ἐπεσεψάτο χάριν καλλιτεχνικῶν μελετῶν τὴν Ἰταλίαν τῷ 1840 ἐγένετο καὶ πάλιν πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν. Μόνος ὁ Θιέρσος ἐν Εὐρώπῃ ἦν θιασώτης τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ, ἐν ὑπεβοήθησεν εἰς τὰ ἐναντίον τῆς Πύλης σχέδια αὐτοῦ, εὐρέθη δ' ἀπαράσκευος ἐν τῷ ἀναφιέντι ἀνατολικῷ ζητήματι. Ἡ συνθήκη τῆς 15 Ἰουλίου, ἡ ἐξαιρούσα τὴν Γαλίαν ἀπὸ τοῦ συνδέσμου τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, συνωμολογήθη ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τὰ ὄρματα τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Γυζώτου, περσβευτοῦ τότε τῆς Γαλλίας ἐν Λονδίῳ, ἐνώπιον δὲ τοῦ ἀπειλοῦντος τὴν Γαλίαν συνασπισμοῦ ὁ Θιέρσος αἰσθανθεὶς ἐξεγεγρόμενα τὰ πατριωτικὰ αὐτοῦ αἰσθήματα, προσήλθεν εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν καὶ παρεσκευάσθη σπουδαίως εἰς πόλεμον. Τούτου ἐνεκεν ἐξεδόθησαν τὰ διατάγματα περὶ προσκλήσεως τοῦ λαοῦ περὶ παρασκευῆς τῶν ἐθνοφυλάκων, περὶ κατασκευῆς τῶν ὀχυρωμάτων τῶν Παρισίων, ἐκ πάντων δὲ τούτων ἐζήγητο ὅτι ἡ Γαλλία ἐμελλε νὰ ᾖ ἕτοιμος πόλεμος ἐντὸς τοῦ ἐπιόντος ἔαρος, λόγος δ' ἐγένετο περὶ εἰσβολῆς εἰς Ἰταλίαν πρὸς ἐκφόβισιν τῆς Αὐστρίας· ἀλλ' οὔτε ὁ βασιλεὺς οὔτε ἡ πλειονοψηφία τοῦ συμβουλίου ἠσπάζετο τοὺς φιλοπολέμους αὐτοῦ σκοποὺς ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ Θιέρσος τὴν 29 Ὀβρίου ἀπεχώρησε τῶν πραγμάτων, καταλιπὼν τὸ

στάδιον ἐλεύθερον εἰς τὸν ἀντίπικλον αὐτοῦ Γυζῶτον.

Ἀποχωρήσας τῆς ἐξουσίας ἐπέδωκε καὶ πάλιν εἰς τὰ γράμματα, περιηγήθη τὴν Γερμανίαν, Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν καὶ Ἀγγλίαν πρὸς συλλογὴν ἱστορικῆς ὕλης ἐπανακρίψας δ' εἰς Γαλλίαν ἐδημοσίευσε τοὺς δύο πρώτους τόμους τῆς Ἱστορίας τῆς ὑπατείας καὶ τῆς αὐτοκρατορίας. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοσοῦτον ἐποίησεν κρότον ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολεὼν ὁ Γ'. ὠνόμασε τὸν συγγραφεὴ ἐθνικὸν ἱστορικόν, τῷ δὲ 1861 τὸ σύγγραμμα τοῦτο προτάσει τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἔτυχε τοῦ ἐξ 20 χιλ. φράγκων αὐτοκρατορικοῦ βραβείου ὁ Θιέρσο· ὅμως κατέλιπε τὸ ποσὸν τοῦτο τῇ Ἀκαδημίᾳ ὅπως ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτοῦ αὐστήσῃ νέον διαγωνίσμα.

Πολλάκις ὁ Θιέρς ἔλαβε τὸν λόγον ἐν τῇ Βουλῇ, ἐπέκρινε πικρῶς τὸ ὑπουργεῖον Γυζῶτου, ψέξας αὐτὸ ἐπὶ ἀδυναμίᾳ ὤμιλησε κατὰ τῶν Ἰησουϊτῶν (2 Μαΐου 1845), διεμαρτυρήθη ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τῶν σφαγῶν τῆς Γαλλικῆς καὶ τοῦ βομβαρδισμοῦ τοῦ Παλέρμου, τῷ δὲ 1848 ἐδρεύων ἐν τῇ δεξιᾷ ἐψήφισεν ὑπὲρ τῆς δικτατορίας τοῦ Καβανιάκ, κατεπολέμησε τὴν ὑποψηφίότητα τοῦ πρίγκηπος Λουδοβίκου Ναπολεόντος· ὅτε δ' οὗτος ἐγένετο αὐτοκράτωρ, ὁ Θιέρσο· συλληθῆναι ἐντὴ οἰκίᾳ αὐτοῦ τῇ 2 δεκεμβρίου τοῦ 1851 ἀπεμακρύνθη τοῦ γαλλικοῦ ἰδρύματος. Κατ' αὐγούστον τοῦ 1852 ἐδόθη αὐτῷ ἡ ἀδειὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Παρίσιους, ἐνθα ἔζησεν ἐπὶ 44 ἔτη ἰδιωτεύων καὶ ἀσχολούμενος εἰς τὰ γράμματα.

Ἀπὸ τοῦ 1870—72 μετὰ τὴν ἐν Σεδάν καταστροφὴν τὴν ἐπενεγκούσαν τὴν πτῶσιν τῆς ναπολεονταίου δυναστείας ὁ Θιέρσο· διαδραματιζέει ἔξοχον πρόσωπον ἐν Γαλλίᾳ. Τῇ 16 φεβρουαρίου 1871 ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας, ἀμὰ δὲ τῇ ἐκλογῇ ταύτῃ οἱ πρεσβευταὶ τῆς Ἀγγλίας, Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας μεταβάντες ἐπισήμως πρὸς

ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἀναγνωρίζουσι τὴν νέαν Γαλλικὴν κυβέρνησιν.

Ἡ θέσις τοῦ Θιέρσου ἦτο δυσχερεστάτη· τὰ οικονομικὰ τοῦ κράτους ἔπαθον τραῦμα δεινότερον ἐκ τῶν ἐξόδων τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐπιβληθείσης τῇ Γαλλίᾳ ἀποζημιώσεως ἐκ πέντε δυσεκατομμυρίων· ἡ πίστις αὐτῆς ἦτο κατεστραμμένη ἐν τῷ ἐξωτερικῷ στρατῷ δὲν ὑπῆρχεν, ὁ ἀναθρασμὸς τῶν ἐθνῶν ἦτο φοβερός, ἐκάστη δὲ μερίς ἐκαρᾶτο καὶ εὐκαιρον στιγμὴν ὅπως καταλάβῃ τὴν ἐξουσίαν. Ὁ θαλερὸς γέρων ἤρξατο τότε δι' ἐκτάκτου δραστηριότητος ἐπουλῶν τὰ τραύματα τῆς πατρίδος αὐτοῦ, τῇ δὲ 28 φεβρουαρίου μετὰ μεγίστης συγκινήσεως καὶ πολλάκις κινδυνεύων νὰ λειποθυμήσῃ ἀναγινώσκει εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν τὸ νομοσχέδιον δι' οὗ ἡ Γαλλία ἐδέχετο τοὺς ταπεινωτικὸς ὅρους τοῦ νικητοῦ· ἡ ἐθνοσυνέλευσις ἐψήφισε τοὺς ὅρους τούτους τὴν νύκτα τῆς 4 μαρτίου μετὰ τρικυμιώδη συζήτησιν, καθ' ἣν ὁ Θιέρς διὰ τῆς καθαρᾶς καὶ ψυχρᾶς αὐτοῦ φωνῆς κατηύναξε τὸν ταρᾶσσοντα τὴν ἐθνοσυνέλευσιν σάλον. Λαβῶν τέλος τὸν λόγον συναγόρησεν εὐγλώττως ὑπὲρ τῶν γεγονότων, δις ἢ τρίς μικροῦ δεῖν ἐλείποθῃν, ἐκτοξεύσας δὲ σφοδρὸν κατηγορητήριον κατὰ τοῦ Ναπολεόντος κατήλθε τοῦ βήματος ἐθνοσυνεδῶς χειροκροτούμενος.

Ὅτε ἐξερράγη ἐν Παρισίοις ἡ ἐπαναστασις τῆς κοινότητος, ὁ Θιέρσο· παντὶ σθένει ἠγωνίσθη ὅπως καταστείλῃ αὐτὴν δι' εἰρηνικῶν μέσων, ἀλλ' εἰς μάτην. Οἱ ἐπαναστάται κατεδικάζον αὐτὸν ἐρήμην εἰς τὸν δι' ἀγγόνης θάνατον (1 Μαΐου 1871) μετ' οὐ πολὺ ἐπυρπόλουν τὸ ἐν Παρισίοις μέγαρον αὐτοῦ, οὐ τὴν ἀνοικοδόμησιν δαπάνῃ τῆς κυβερνήσεως ἀπεποιήθη ὅπως τὰ εἰρεπια τῆς οἰκίας αὐτοῦ μένωσιν ὡς ἀνάμνησις τῆς πλάνης τοῦ παρισίου λαοῦ. Ὅτε δὲ τὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα εἰσῆλθον εἰς Παρίσιους (21 Μαΐου) ὁ Θιέρσο· ἤρξατο αὐστηρῶς ἐφαρμόζων τὸν νόμον κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ἐμπρηστῶν τῆς κοινότητος. Τῇ 3 ἰουνίου ἠέξουσία τοῦ Θιέρσου πα-

ρετάθη ἐπὶ δύο ἔτη, ἡ δ' ἐθνοσυνέλευσις ἐψήφισε πίστωσιν ἐνὸς ἑκατομ. φράγκων διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ μεγάρου αὐτοῦ. Τῇ 21 ἰουν. ἐπέσει διὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ εὐγλωττίας τὴν ἐθνοσυνέλευσιν τῶν Βερσαλιῶν ἵνα παραδεχθῇ τὸ σχέδιον τῆς ἐκδόσεως δανείου οὐ ἡ ἐπιτυχία ὑπερηκόντισε πᾶσαν προσδοκίαν, διότι ἐντὸς ὀλίγων ὥρων αἱ εἰς αὐτὸ ἐγγραφαὶ συμποσούμεναι εἰς 4 1)2 διλλιόνια ἔκλεισαν ἐν Παρισίοις τῇ 16]28 ἰουνίου. Ὅτε ἐν τῇ ἐθνοσυνελεύσει ἐγένετο δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον δι' οὗ ἀπενέμετο τῷ Θιέρς ὁ τίτλος τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας, ἐν τῷ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἐθνοσυνελεύσεως διαγγέλματι αὐτοῦ ἔλεγε μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς.

«Ἐστω βεβαία ἡ συνέλευσις ὅτι συνηνωμένος μετ' αὐτῆς θέλω προσπαθῆσαι νὰ ἐπουλώσω τὰς πληγὰς τῆς χώρας ἡμῶν καὶ καταστήσω αὐτὴν ὅσον οἶόν τε ταχέως ἐλευθέραν, καλῶς ὀργανισμένην, εἰρηνεύουσαν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἀπληλαγμένην τῆς ξένης κατοχῆς, τιμωμένην δὲ καὶ ἀγαπωμένην, εἰ δυνατόν ὑπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν δύο κόσμων».

Πράγματι ὁ Θιέρσο· κατέστησε τοιαύτην τὴν Γαλλίαν, ὡς τρανῶς ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ἀνελπιδίου ἐπιτυχίας τοῦ δευτέρου γαλλικοῦ δανείου τῶν 8 διλλιονίων, καθ' ὃ 2 διλλιόνια ἐνεγράφησαν ἐν Βερολίῳ, 4 ἐν Φραγκφούρτῃ καὶ Βιέννῃ. Τὸ δάνειον τοῦτο ὡς γνωστὸν ἐκαλύφθη πολλάκις, καὶ ὁ Θιέρς ἐδυνήθη μέχρι μαρτίου τοῦ 1873 ν' ἀποτίσῃ ἅπασαν σχεδὸν τὴν κολοσιαιάν πολεμικὴν ἀποζημιώσιν καὶ ν' ἀπαλλάξῃ τὴν Γαλλίαν τῆς ξενικῆς κατοχῆς.

Ἀλλὰ πρὸς ἀμοιβὴν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μοναρχικῶν κομμάτων ἐν τῇ ἐθνοσυνελεύσει συνασπισθέντες συνώρισαν τὴν πτῶσιν αὐτοῦ καὶ κατὰ μάιον τοῦ 1873 ὁ σωτὴρ τῆς Γαλλίας ἠναγκάζετο νὰ δώσῃ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς προεδρίας, διαδεξαμένου αὐτὸν τοῦ στρατάρχου Μὰκ-Μαῶν. Ἐκτοτε ὁ μέγας ἀνὴρ ἰδιώτεως καταγινόμενος εἰς τὰς φιλοσοφικὰς καὶ ἱστορικὰς αὐτοῦ μελέτας, ἀλλὰ μὴ παύων διὰ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ προ-

σωπικοῦ ἀξιώματος καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν καὶ τῆς πείρας αὐτοῦ νὰ συγκρατῇ τὴν σύμπνοιαν παρὰ τοῖς διαφόροις δημοκρατικαῖς μερίσι καὶ προλαίμῃ τὴν ὁδὸν εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀνάρρησιν τῆς δημοκρατίας. Ἐσχάτως μετὰ τὸ πραξικόπημα τοῦ στρατάρχου Μὰκ-Μαῶν ἤρχισε περιηθεῖν εἰς διαφόρους νομούς τῆς Γαλλίας, ἐν οἷς διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ ἀνῆρει τὰς σοφιστείας τῶν μοναρχικῶν κατεδείκνυε τὴν ἀνάγκην τῆς δημοκρατίας καὶ ἐνίσχυε τὸν λαὸν ὅπως προβῇ εἰς δημοκρατικὰς ἐκλογὰς. Κατὰ μίαν τῶν περιουσιῶν τούτων τῇ 22]3 Σεπτεμβρίου ἔπεσε θύμα κεραυνοβόλου ἀποπληξίας ὁ μέγας τῆς Γαλλίας ἀνὴρ οὐ τὸ ὄνομα ἐνεγράφη χρυσοῖς γράμμασιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

(εἰς ἀναγνώσεως)

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΡΓΟΥ ΜΥΘΟΥ

(ἴδε τὸ σῆχος Γ'. Σελ 133)

Τὴν 3 Αὐγούστου ἐδικάσθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου Σηκουάνα ἡ δίκη τῆς διασήμευ ἠθοποιοῦ μαρκησίας δὲ Κῶ ('Αδελίνας Πάτη) ζητούσης τὸν ἀπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς χωρισμόν. Ἀλλὰ καὶ ὁ μαρκησιος ἐποίησεν εἰς τὸ δικαστήριον ὁμοίαν αἴτησιν. Ἰδ' ὃ δ' ἐν συντόμῳ τὰ ἐπιχειρήματα ἐφ' ὧν βασιζόμενοι οἱ δύο σύζυγοι ἐζήτησαν αὐτοχρόνως παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὸν χωρισμόν.

Ἡ μαρκησία διατείνεται ὅτι ὁ σύζυγος αὐτῆς ἔχει χαρακτῆρα ὄχι μόνον ζωηρὸν ἀλλὰ καὶ βίαιον· ὅτι παραφέρεται ἐξ ὀργῆς κατεχόμενος ὑπὸ γελίας ζηλοτυπίας, ἐνῶ οὐδέποτε ἔσχε πρὸς τοῦτο οὔτε λόγον οὔτε πρόφασιν. Παραπινεῖται διὰ βαναύσους αὐτοῦ πρὸς αὐτὴν ὕβρεις, παραφροσὰς ἀδικαιολογήτους καὶ κακώσεως μαλιστα τοῦ συζύγου τῆς πρὸς αὐτὴν. Καταχρασθεὶς τὴν πραότητα καὶ ἀδυναμίαν αὐτῆς ἐγένετο δεσπότης, τύραννος,

μηδεμίαν ἀρεὶς αὐτῇ ἐλευθερίαν, θέλησιν ἢ πρωτοβουλίαν. Προσεφέρετο αὐτῇ, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγεν, ὡς πρὸς μετὰ τὸν ἄλλο χρυσοῦ. Οὐδ' ὅμως ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν οὔτε αὐτὴν, οὔτε τὴν οἰκονομίαν τῆς, οὔτε φίλους τῆς. Τοῦ πατρὸς αὐτῆς κ. Σαλβατόρου Πάτη ἀποθανόντος τῷ 1869, ὁ μαρκήσιος ἀπηγόρευσε πρὸς τὴν γυναῖκά του νὰ πενηθορήσῃ.

Ὅτε ἡ μαρκησία ἐπλησίαζε πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς καὶ τῷ ἀπύθουε λόγους μελιχρίους, οὗτος τὴν ἀπόπει κτηνωδῶς κηρύσσειν ὅτι τὸν ἐποννεκεφάλει.

Ἐξέβριζεν αὐτὴν, ζητῶν νὰ καταστήσῃ πρὸς αὐτὴν ἐπαισθητὴν διὰ τοῦ σκληροτέρου τρόπου τὴν μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσαν διαφορὰν τῆς κοινωνικῆς θέσεως καὶ καταγωγῆς. Οὗτος εἶπε πολλάκις, α' Ἐπικατάρατος ἡ ἡμέρα καὶ ἡν ἐνομφεῦθην ποταπὴν ἡθοποιὸν ὡς σέ! !» Ἐλεγεν ἐπίσης αὐτὴ τὴν παρέλαβεν ἐκ τοῦ βορβόρου, ὅτι αὐτὴ οὐδὲν ἦτο, καὶ ὅτι αὐτὸς τὴν ἀνέδειξε».·

Οὐδέποτε ἐσυγχώρησε πρὸς τὴν σύζυγον του, ἢς διηύθυνεν ἀπάσας τὰς στιγμὰς, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τινὰ ἐκκλησίαν, λέγων ὅτι τοῦτο ἦτο ἀνωρελές. Ἐσκέπτετο μόνον νὰ συλλέγῃ τὰ χρήματα τὰ ὅποια αὐτὴ ἐκέρδιαιεν.

Μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἀπέσπα παρ' αὐτοῦ τὰ ἀναγκαζοῦντα αὐτῇ χρήματα διὰ τὰς δαπάνας τοῦ καλλωπισμοῦ αὐτῆς ἢ τῆς οἰκίας τῆς. Ὅτε ἐφρόντιζε περὶ τῆς οικονομικῆς αὐτῶν θέσεως καὶ περὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν σημαντικῶν ποσοτήτων ἄς μόνος πάντοτε συνέλεγεν, ἐκεῖνος ἀπεκρίνετο πρὸς αὐτὴν. «Σὺ τραγῶδει καὶ μὴ ἀσχολεῖται διὰ τὰ λοιπά».

Ἡ τοσοῦτῃ ἀθλία ὑπαρξίς κατέστη ἀλόγητος ὅτε μάλιστα ὁ μαρκήσιος δὲ Κῶ ἐγένετο καὶ ζηλότυπος. Ἡ ἀνευ λόγου καὶ προφάσεως ζηλοτυπία αὐτῇ ἀπέβλεπεν ἰδίως τοῦ ἡθοποιού, οἵτινες εἰς διάφορα θέατρα ἐτραγῶδησαν μετ' αὐτῆς. Ἐλαβεν ὡς ἐξ ἀπορήτων διαφορὰ πρόσωπα πρὸς ἃ ἐξέβριζε χυδαίως τὴν σύζυγον αὐτοῦ εἰπὼν αὐτῇ ἡγάπα αὐτὴν μόνον φυσικῶς ὅτι ἀνευ τούτου θὰ ἐγκατέλιπεν ἤδη αὐτὴν. ὅτι αὐτὴ ἐκρημνίσθη εἰς τὸν βορβόρον ὅτι εἶχεν ἐραστὴν ὃν ἐδέχε-

το κατὰ πᾶσαν νύκτα, δι' ὃν ἐδείπνει εἰς τὰ δωμάτια τῆς, καὶ ὅτι ἀπέφυγε νὰ ποιήσῃ σκάνδαλον φοβούμενος μὴ οἱ χωροφύλακες ἀποπέψωσιν αὐτὸν πέραν τῶν μεθαρῶν ὅτι ἀντηλλάγησαν πιπτολισμοί· καὶ τέλος ὅτι εἶχε παντοειδεῖς ἀποδείξεις ἐναντίον τῆς συζύγου αὐτοῦ.

Ἐσπέριον τινὰ κατὰ τὴν ἐκ τοῦ θεάτρου ἐπάνοδον αὐτῶν, τὴν 14 φεβρουαρίου 1877 ἐν Πετρούπολει μετὰ τὸ δεῖπνον ἠγέρθη φιλονεικία μεταξὺ αὐτῶν. Ὁ μαρκήσιος δὲ Κῶ ἐξέβρισε τὴν σύζυγον του, τέλος δὲ παρασυρθεὶς ἐκ τοῦ βιαίου αὐτοῦ χαρακτήρος ὕψωσε τὴν χεῖρα κατ' αὐτῆς καὶ ἠθέλησε νὰ τὴν κτυπήσῃ εἰς τὸ πρόσωπον. Ἐκεῖνη ἐστραφη καὶ ἔλαβε τὸ κτύπημα εἰς τὸν ὦμον. Ἐφυγε, καὶ προσεκάλεσε βοήθειαν ἐκ τοῦ ξενοδοχείου, διότι ὁ σύζυγος αὐτῆς τὴν ἐκώλυε νὰ σημάνῃ τὸν κώδωνα. Ἐζήτησε τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ ξενοδοχείου. Ὁ μαρκήσιος δὲ Κῶ ἀφῆκεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ ἐξῆλθε πλῆττων τὸν πόδα μετ' ὀργῆς καὶ ὠθῶν τὸν ὑπηρετὴν τοῦ ξενοδοχείου, ὃν συνήντησε καθ' ὁδόν. Τὰ γεγονότα ταῦτα ἀποδεικνύει ἐκθετικὸς τοῦ ἀστυνομικοῦ τῆς πρώτης συνοικίας τοῦ διαμερίσματος Καζάν, ἐν Πετρούπολει. Εἰς τὴν εὐμενῆ τῆς μαρκησιανῆς ἐπέμβασις ὁ μαρκήσιος ἐφείλει τὸ ὅτι δὲν ἐνήχθη εἰς τὰ ρωσικὰ δικαστήρια.

Ἀφ' ἑτέρου ὁ μαρκήσιος δὲ Κῶ διατείνεται ὅτι μετὰ εὐδαίμονα συμβίωσιν, ἀποτέλεσμα τῆς πρὸς τὴν μαρκησίαν στοργῆς αὐτοῦ, ὁ χαρακτήρ τῆς τελευταίας ἐφένετο εὐερέθιμος, καὶ ἀνεξήγητος τῷ 1877. Τὴν πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην καὶ στοργὴν τῆς συζύγου τοῦ ἀντικατέστησε ψυχρότης καὶ ὀργίλος χαρακτήρ, τοῦτο δὲ ἐπὶ κρυφῷ σκοπῷ, ὡς ταχέως ἐνόησεν.

Ὁ μαρκήσιος ἐδιπλασίασε τὰς πρὸς τὴν σύζυγον του περιποιήσεις αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς μάτην. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον αἱ μετξὺ αὐτῶν διεξέει καταέστησαν τοσοῦτον σοβαραὶ, ὥστε ἐπροκάλισαν σκηνῆς προσβλητικῆς διαφύκτου. Ἐτέλος τῇ 14 φεβρουαρίου 1877 ἡ μαρκησία δὲ Κῶ ρίψασα ἐντελὸς τὸ προσωπέϊον καὶ βρυθνεῖται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ βιάσῃ αὐτὸν ὅπως μετέλθῃ πρὸς αὐτὴν κἀκώσιν, δυ-

νημένῃ νὰ βοηθήσῃ τὰ σχέδιά τῆς ἐπενόησε τὴν σκηνὴν τοῦ ξενοδοχείου ἐν Πετρούπολει, καθ' ἣν προσεποιήθη ὅτι ἐξυβρίσθη καὶ σχεδὸν ἐκολαπίσθη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ μαρκήσιος ἐβεβαίωθη περὶ τοῦ σκοποῦ ὃν ἐπεδίωκεν ἡ συζυγὸς του, ἦτοι τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἀπαλλαγὴν ὅπως ζήσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν, ἀκολουθοῦσα τὰς κακὰς κλίσεις, ὑφ' ὧν ἐπ' ἐσχάτων ἐκυριεύθη.

Πραγματικῶς ὁ μαρκήσιος ἀνεχώρησεν ἐκ Πετρούπολεως τὴν 18 φεβρουαρίου, συνεπεία τῆς φαντασιώδους σκηνῆς περὶ ἧς ἐγένετο λόγος· ἅμα δὲ εἰς Παρισίους ἀφικόμενος τὴν 22 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς προσεκληθῆ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου διὰ τὴν περὶ συνδιαλλαγῆς προκαταρκτικὴν ἀπόπειραν. Τὸ περὶ τούτου διάταγμα τοῦ προέδρου τοῦ δικαστηρίου φέρει ἡμερομηνίαν 15 φεβρουαρίου, ἐνῶ ἡ δῆθεν συζυγικὴ σκηνὴ συνέβη τὴν 14 ἐν Πετρούπολει, ἐκ τούτου δὲ πείθεται τις ὅτι τὰ πάντα εἶχον παρασκευασθῆ ἐκ τῶν προτέρων.

Ὁ μαρκήσιος δὲν προτίθεται ν' ἀναζητήσῃ οὐδὲ ν' ἀποδείξῃ μέχρι τίνος ἡ σύζυγός του ἐλησμένησε τὰ καθήκοντα αὐτῆς, δικαιούται ὅμως νὰ παραπονεθῇ διὰ τὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης συμπεριφορὰν αὐτῆς. Πραγματικῶς ἐπειδὴ ἐκατηγορεῖτο ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης ὅτι διετῆρει ἐνόχους σχέσεις μετὰ τινος ἡθοποιού, ἢ ἀτομικῆ αὐτῆς ἀξιοπρέπεια καὶ ὁ πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ συζύγου αὐτῆς ὀφειλομενος σεβασμὸς τῇ ἐπέβαλλον τὸ καθῆκον νὰ διαμαρτυρηθῇ διὰ τῆς ἀμέμπτου αὐτῆς διαγωγῆς κατὰ τοσοῦτῳ σοβαρῶν κατηγοριῶν· ἀντὶ τούτου ὁμοῦ ἔδωκε μείζονα ὑπόστασιν εἰς τὰς κατηγορίας τῆς κοινῆς γνώμης ὡς παρουσιαζομένη ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ, ταξεὶ θεούσα, συγκατοικοῦσα εἰς τὰ αὐτὰ ξενοδοχεῖα καὶ τὰς οἰκίας, συζῶσα, ἐνὶ λόγῳ, ἐν στενοτάτῃ σχέσει μετ' ἐκείνου, ὃν ὁ τύπος ἀπάντων τῶν χωρῶν ὑπεδείκνυεν ὡς ἐραστὴν αὐτῆς.

Τὸ δικαστήριον εὗρεν ὅπως ἀδικαιολόγητον τὴν αἴτησιν τῆς Ἀδελίας Πάτη, διότι οὐδ' ἐφρόντισε κἀν νὰ παράσῃ ἀποδείξεις τῶν δισχυρισμῶν αὐτῆς.

Προκειμένου δὲ περὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ μαρ-

κησίου δὲ Κῶ κατὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, προκύπτει, ἀναφέρει ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις ἐκ τῆς δικογραφίας τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ δικαστηρίου ἰδίως δ' ἐκ τίνος ἀλλογραφίας ἀπευθυνομένης ὑπὸ τρίτου πρὸς τὴν μαρκησίαν δὲ Κῶ καὶ ἐκ τῶν δημοσιεύσεων τοῦτε γαλλικοῦ καὶ τοῦ ξένου τύπου ὅτι ἡ διαγωγὴ τῆς ἐναγούσης ἦτο τοιαύτη, ὥστε ν' ἀποτελέσῃ ἀπέναντι τοῦ συζύγου αὐτῆς τὴν σοβαρωτέραν τῶν ὑβρῶν.

Διὰ ταῦτα κηρύσσει τὸν χωρισμὸν τῶν συζύγων καὶ τῶν περιουσιῶν αὐτῶν, ἀπορρίπτει τὴν αἴτησιν τῆς μαρκησίας, καὶ καταδικάζει αὐτὴν εἰς τὰ ἐξόδα τῆς δίκης.

ΔΕΙΓΜΑ ΣΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ.

Ὅς δεῖγμα δικαιοσύνης παρὰ Σίνας ἔχομεν τὴν ἱστορίαν κλοπῆς διαπραχθείσης ἐν Φορμόζῃ καὶ τὸν τρόπον δι' οὗ κατεδιώχθησαν οἱ αὐτουργοὶ αὐτῆς.

Ἀμερικανὸς μετέβαιεν ἐκ Τάϊ βα φου εἰς Τακού, φέρων μετ' ἑαυτοῦ καὶ τὰ βιβλία τοῦ ἐμπορικοῦ αὐτοῦ καταστήματος ὅτε προσεβλήθη αἰφνης νύκτωρ καθ' ὁδὸν ὑπὸ Σινῶν ληστῶν, οἵτινες καταλιπόντες αὐτὸν ἡμίθαν ἔληστευσαν τὸ κειώτιον αὐτοῦ, ὅπερ ὑπέθεσαν ὅτι περιεῖχε χρήματα. Ὁ ἄγγλος πρόξενος ἐν ἀπουσίᾳ ἀμερικανοῦ προξένου ἀπετάθη πρὸς τοὺς σίνας ὑπαλλήλους ὅπως τύχῃ δικαιοσύνης. Μετὰ τινος ἡμέρας οἱ μανδρινοὶ κατέρωθσαν ν' ἀνεύρωσι τὰ βιβλία καὶ συλλαβῶσι δύο κλέπτας διὰ τῶν μέσων, εἰς ἃ συνήθως καταφεύγουσιν αἱ ἐν Σινικῇ ἀρχαί.

Εἰς δικαστῆς μετέβη τότε εἰς τὸ πλησιέστερον χωρίον τοῦ μέρους, ἐνθα διεπράχθη ἡ ληστεία, καὶ κατέστησε τὸν ἀρχηγὸν τοῦ χωρίου ἐκείνου ὑπεύθυνον ἐπὶ τῷ διαπραχθέντι κακούργηματι καὶ ἐπὶ τῇ συλλήψει τῶν ληστῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ χωρίου ἐξέφρασε τὸ ἀδύνατον τῆς τοιαύτης εὐθύνης, ὁ δικαστῆς συλλαβῶν ἐφυλάκισε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, εἰπὼν εἰς τὸν προύχοντα τὸν χωρίου, ὅτι ἐάν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν δὲν ἀνεύρωσε τὰ βιβλία, θὰ ἐρραβδιζε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Τὰ βιβλία δὲν ἀνευρέθησαν ἐν τῷ ὡρισμένῳ χρόνῳ, κατὰ συνέπειαν ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀρχη-

γού του χωρίου ερραβδίσθη, εγνώσθη δὲ συνάμα εἰς τοῦτον ὅτι οἱ ραβδισμοὶ οὗτοι θὰ ἐπαληθεύωσιν, ἐὰν καὶ πάλιν δὲν ἀνευρεθῶσι τὰ βιβλία ἐντός τῆς προθεσμίας. Πάντες τότε οἱ χωρικοὶ ἰσχυλῆθησαν εἰς ἀναζητήσεις, καὶ τὸ κινώτιον ἀνευρέθη μετὰ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ βιβλίων, τεθαμμένον ἐν ἀργῷ. Ἀπεφυλακίσθη ὁ ἀδελφός τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ χωρίου, ἀλλὰ μέγα ἐπεβλήθη πρόστιμον εἰς τὸ χωρίον, διότι δὲν ἀνεκαλύφθησαν οἱ κλέπται. Τὸ χωρίον διεμαρτυρήθη ὅτι οἱ κακούργοι δὲν ἦσαν κάτοικοι αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι ἤλθον ἐκ τῆς πρωτευούσης ἐνθα καὶ ὑπέστρεψαν. Ἐπὶ τέλους, ἐπειδὴ τὸ πρόστιμον ἐμελλε νὰ διπλασιασθῆ ἐὰν δὲν ἀνεκαλύπτοντο οἱ κλέπται, παρεδόθησαν ἐξ αὐτῶν δύο, οἵτινες καὶ δικασθέντες ἐτιμωρήθησαν.

ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΘΗΣ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μεθῶν ἀυξάνει κατὰ πᾶν ἔτος ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ κατὰ πᾶν ἔτος ἡ δημοσία γνώμη τῆς χώρας ταύτης ἀσχολεῖται πλείοτερον περὶ τῆς αὐξούτης ὁλονέν ταύτης μάστιγος. Ὁ ἐν τῷ ἀγγλικῷ Κοινοβουλίῳ ἀντιπρόσωπος τῆς Βιρμινγχάμης κ. Σιάπερλαιν ἐπεχείρησε πόλεμον κατὰ τῆς μέθης ἠθέλησε νὰ εἰσαγάγῃ ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν τοσοῦτον ἐπιτυχοῦσαν ἐν Γοθεμβούργῃ τῆς Σουηδίας μεταρρυθμίσειν, δι' ἧς ἡ ἄλλοτε ἐστία τῆς μέθης σουηδικῆ πόλις ἐγένετο νῦν πρότυπον ὀλιγοποσίας. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ κ. Σιάπερλαιν προτείνεται ὅπως τὰ δημοτικὰ σωματεῖα ἐπιτύχωσι τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἰδιοκτητῶν τοιοῦτων οἰνοπωλείων καὶ τῆς φροντίδος τοῦ ἐκμεταλλεῖν τὰ οἰνοπωλεῖα ταῦτα κατὰ τὰ ἐν Γοθεμβούργῃ ἰσχύοντα, νὰ πωλῶσι μόνον καθαρὰ ποτὰ, ἀμιγῆ πάσης νόθου οἰοσίας, δι' ὑπαλλήλων, οἷς αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται τὸ νὰ ζητῶσιν οἰκονομῶν ἐπὶ τοῦ ποτοῦ ὠφέλειαν, νὰ ἐνθαφρύνωσι τὴν πώλησιν μετὰ δικαίου κέρδους τῶν μὴ μεθυστικῶν ποτῶν.

Τῆς Γοθεμβούργης τὸ σύστημα ἐξετέθη λεπτομερῶς καὶ ἐμελετήθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ τύπῳ. Ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἀ-

παντὰ πολλοὺς ἀντιπάλους, ἐλλόγως διατινόμενους ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο παρουσιάζει ἄτρεπα πολλὰ, ἐνοῖς καὶ τοῦτο, ὅτι περιέρχεται εἰς τὰς δημοχίας μεσον πτώσιως ἐν περιπτώσει ἐκλογῶν. Πῶς ὑπάλληλος οἰνοπωλείου θὰ ἀποκαθίστατο διὰ τοῦ μέτρον τοῦτου ἐκλογικὸς παράγων ὑπὲρ τῶν δημοτικῶν συμβουλίων, ἅτινα θὰ εἶχον θέσεις νὰ διανεύωσι;

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΝ.

I.

Καὶ πάλιν δροσερὰ σκιά
τὴν ἑορτὴν σου σκέπει,
καθὼς ἡ ἀναπόλησις
τῶν πράξεων ἡμῶν
εὐφραίνει τὰς καρδίας μας,
μυστηριώδη ἐπη
λαλοῦσα ὡς τὸ φύλλωμα
ἐν μέσῳ τῶν δρυμῶν.
Ἐλπίς καὶ μνήμη συμφυεῖς
τὴν σήμερον ἡμέραν,
καθὼς τὸ φῶς μετὰ τὴν σκιάν
συνέχετ' ἐκεῖ πέραν.

Χαῖρε καὶ πάλιν ὡς προχθές
νὰ ψάλλω τὴν χαρὰν σου,
—εὐδαίμων πόσον! εὐτυχεῖς
στιγμὰς ἀνακαλῶ!

Καὶ ὅταν ἴσως αὔριον
θὰ φέρωμαι μακρὰν σου
πόσας ἀκόμη κατὰ νοῦν
φαιδρῶς θ' ἀναπολῶ
χαῖρ', ἵνα ψάλλω τὸ παρὸν,
τὸ μέλλον διαβλέπων,
κοσμῶ τὸ μέλλον, τ' ἄνθη μου
ἐκ τοῦ παρόντος δρέπων!

II

Τίς εἶπε πῶς δὲν δύνανται
μακρὸν νὰ ἀγαπῶσιν
οἱ ἀγαπώμενοι πολὺ;
Καὶ τίς προεῖπε, τίς;

πῶς μέλλουν αἱ καρδίαι μας
πικρῶς νὰ χωρισθῶσι,
καὶ θέλει οὖν ἡ ἀμυδρὰ
τῆς μνήμης μας ἀκτίς;
Τίς δύναται τὰ προσφιλῆ
ὀπίσω του ν' ἀρίστη
καὶ ν' ἀποσπᾷ τὸ βλέμμα του
χωρὶς καὶ νὰ δακρῶσῃ;

Ἴσως ἐξόριστος καν εἰς
μὲ συντριβὴν καρδίας
ἀφίνων ὀπισθεν αὐτοῦ
τὴν πατρίον του γῆν,
ἐπὶ τῆς βαθμηδὸν μακρὰν
φευγούσης παραλίας
τὸ βλέμμα στρέφει ἀδακρυ
πικρὰν τερῶν σιγῆν.
Ἄλλὰ τὰ ὄμματα αὐτοῦ
πρὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης
ἀδυνατοῦν νὰ κλαύσωσιν
ἐκ τῆς πολλῆς ὀδύνης.

III

Ἄν φρόνησις ἀνδροπρεπῆς
καὶ συναρρωμένη
ζήτησῃ εἰς ἀντάλλαγμα
ὑπὸ ζυγὸν νὰ ζεύξῃ
τὴν εὐπετερον ψυχὴν ἡμῶν
καὶ πρὸς φίλιαν ξένην,
ζήτησῃ τὴν καρδίαν μας
ἀνάγκητος νὰ τρέψῃ.
ἔρρέτω! νῦξ ἀνάστεος
ὁ βίος τότε μένει,
κί' ὡς νεκτερίς ψυχρὰ, βωδὸς
ὁ χρόνος διαβαίνει.

Ὅστις φίλιαν ἔχασε
γνωρίζετε πῶς κλαίει;
πρὶν ἢ καρδία σκληρυθῆ
πληγόνεται καιρίως;
τὸ αἶμα, ὅπερ τῆς πληγῆς
αὐτῆς ἀφθόνως ῥέει,
ὀλόκληρος μετέπειτα
δὲν ἀποδίδει βίος...
Ἄλλ' ἔλα! ὦρας σκοτεινὰς
πρὸς τί ἐδῶ προεβάλλω

μὲ τὴν χαρὰν μας σήμερον
τὰς λησμονῶν καὶ ψάλλω.

ΣΥΓΡΙΟΣ.

Η ΟΜΙΧΑΗ

«Οὐ πᾶν τὸ λάμπον ἐστὶ καὶ χρυσίον»

Ἵψηλὰ ἐπὶ τοῦ ὄρους
θερινὴν τινα πρωίαν
χρυσοῦν νέφος μοι ἐράνη
χῦνον λάμψιν ἐξαισίαν
ἔχον λαμπερὰν τὴν ὄψιν
κάλλος γοητευτικόν.
Μ' ἐνεθάρυν' ἡ νεότης!
μ' ὠθῆσεν ἡ φαντασία!
τ' εἶναι ν' ἀναδῶ τὸ ὄρος;
—μιτῆ ὦρα! ἢ καὶ μία
ὦ! ἂν ἐφθανα τὸ νέφος!
πῶς θὰ ἦτο θελκτικόν!

Εἰς τῆς φίλης μου τὸν οἶκον
ἔδραμα μὲ προθυμίαν,
καὶ τὴν ἔλαθον μαζὴ μου
νὰ τὴν ἔχω συνουδίαν
καὶ κρατούμεναι κ' αἱ δύο
φθάσαμεν εἰς τὸ βουδόν.
Ἡ δόξ' ἦτις τὸ πρῶτον
μας ἐραίνετο εὐθεία
ἔγεμεν ἀπὸ ἀκάνθας
τὴν τὰ μάλιστα τραχεῖα
κί' ἔγεμεν ἐξ ἀποτόμων
λίθων βράχων καὶ κρημνῶν

Αἴφνης μεταξὺ τῶν βράχων!
δύο κόραι ἀφειμέται
ἐν τῷ μέσῳ τῶν τριβόλων
ἔμφοβοι καὶ τρομασμέναι
κειμηκκυεῖαι ποῦ νὰ πάγουν
πρὸς στιγμὴν ν' ἀναπαυθοῦν;
Ἐὰν στρέψουν εἰς τὰ ὀπίσω
ἦτο ὄνειδος κί' ἀσχύνη
Ἐὰν δ' αὖθις προχωρήσουσι;
ἦτο πόνος καὶ ὀδύνη;

ΕΜΠΡΟΣ ἔκραξαν κι' αἱ δύο
καὶ πρὸς τί νὰ φοβηθοῦν ;

Τὸ προτέρημα τοῦτ' ἔχει
πάσα ἑλληνικὴ καρδιά
Εἰς τοιαύτας περιστάσεις
βαίνε—κράζει—μὴ δειλία !
μετὰ πόνων οὐκ ὀλίγων
φθάσαμεν εἰς τὴν κορυφήν.
Πλὴν εἰς πόσῃ φαντασθῆτε,
ἤλθομεν τὴν ἀθυμίαν
καὶ κατήφειαν καὶ θλίψιν
καὶ φρικτὴν μελαγχολίαν,
ἀντὶ νέφους χρυσομένου
ν' ἀπολαύσωμεν ἀφ' ἡν

Πυκνοτάτην μὴν ὀμίχλην
εἰς τὰ περίεξ κεχυμένην
ἤραμεν ἐκεῖ ἐπάνω
πανταχοῦ ἐξαπλωμένην,
ὡς τ' ἠμπόδιζε τὰ κάτω
ἵνα βλέπομεν καλῶς.
Δὲν ἐφαίνοντο δὲ πλέον
οὔτ' αἱ χλοεραὶ κοιλάδες,
οὔτε αἱ λαμπραὶ ἐκεῖναι
καὶ εὐώδεις πεδιάδες·
ἐκαλύπτοντ' ὡς μὲ πέπλον
ἅπαντα ἀπατηλῶς....

Ἐκατέβημεν τοῦ ὄρους
ἔμπλεοι μελαγχολίας....
συνετίσθημεν καὶ πλέον
εἰς τὰς κλίσεις τῆς καρδίας
κωφαί, φράζομεν τὰ ὦτα
παρακούουσαι αὐτήν.—
Ἀποβλέπει δὲ ὁ μῦθος
εἰς τὴν γενεάν τὴν νέαν
τὴν ἀρίνουσαν τὴν πρώτην
τὴν Ἑλλάδα τὴν Ἀρχαίαν.
Καὶ τοῦ Φραγκισμοῦ διαβαίνουν
ὁδὸν νόθον καὶ πλαστήν.

Ἐν Τζιμπαλίφ Κωνσταντινῶς
Ἰουλίου 13 1877.
ΣΟΦΙΑ Ζ. ΛΑΜΠΙΣΗ ΙΑΤΡΟΥ.

ΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΙ. Μ. . . .

Σκιάν ἢ φιλόρ' ἀπλώνει
εἰς τὴν ὄχθην ποταμοῦ,
ἔλθε, φίλη, ἐδῶ μόνη
νὰ καθίσωμεν ὁμοῦ.

Καύσων θερινοῦ ἡλίου
τὴν γῆν περίεξ πυρπολεῖ,
ἐδῶ δρόσος ζεφυρίου
πνεύματος μᾶς προτκαλεῖ.

Ἐπί τάπητος εὐόσμου,
μέσῳ μύρτων ἀνθρῶν,
μὴ φοβούμενοι τοῦ κόσμου
ὄρθαλμόν τὸν ὀχληρόν,

Ἐλθε, φίλη νὰ δοθῶμεν
εἰς τὴν τρυφερὰν ὀρμὴν
τῶν ψυχῶν μας, νὰ γευθῶμεν
παραδείσιον στιγμῆν.

Σ. Γ. ΜΠΙΤΣΟΣ.

ΘΕΙΑ ΔΙΚΗ.

Καὶ εἶδον το ἐπάρατον
φρικτὸν ἀστροπελέκι
ἐξ οὐρανῶν νὰ ἐρχεται
ὡς κοπτερόν πελέκι.

Τὰ αἰμοδόρα ἔγκατα
τοῦ ἀετοῦ νὰ καύσῃ,
ποῦ ἤργετο τὸν ἄκακον
σπουργήτην νὰ ἀρπάσῃ

Σ. ΛΑΜΠΙΣΗ.

Ο ΕΥΘΥΜΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Ἦ
—Τὸ τοῦ Χιζήρ-Καλὲ ὕδωρ—
ΚΑΙ
Ἡ ΘΕΙΚΗ ΑΥΓΟΥ ΔΥΝΑΜΙΣ
Διότι ὁ πίνων ἐξ αὐτοῦ Γαζῆς
Νικητὴς καθίσταται

Κάτω εἰς τὴν παραλίαν
τοῦ Χιζήρ τὴν θεϊκὴν (*)
μὲ φωνὴν πολλὰ γλυκεῖαν
ὑπὲρ φύσιν μαγικὴν

Ἦς ἀνοίξεως τὸ κάλλη
τὴν ὠραίαν ἐξοχὴν,
ἕνα ἀηδόνι ψάλλει
καὶ ὑμνεῖ κατ' ἐξοχὴν.

Στὴν σκηνὴν μου ἀντικρίζει
τὸ δενδρὶ τὸ ὑψηλὸ,
ἔθα κάθεται κι' ἀρχίζει
ἄσμα του τὸ πρωῖνόν.

Τσι τσουὰ τὸ ἀηδόνι
—ξῦπνα φίλε μου νὰ ζῆς—
τσι τσουὰ, κι' εὐθὺς ἀπλώνει
τὰ περὰ του κατὰ γῆς.

Μὴν κοιμᾶται... ἀνοίξει με
εἶμαι, φίλε ὄρανό,
ἄπλωσε καὶ ἔπαρέ με,
νὰ σὲ ψάλλω τὸ πούρνό....

Μὴν κοιμᾶσαι... μὴν ὀκνήσῃς....
σῆκω... σῆκω νὰ χαρῆς
τσι τσουὰ ὠραία φύσις
ποῦ θὰ πάγῃς νὰ τὴν βρῆς

Πάρ' ἐμὲ φίλε κοντὰ σου
καὶ θα διῆς πολὺ καλὸ
νὰ δροσιζῶ τὰ μαλλιά σου
μὲ Χιζήρ-Καλὲ νερό.—

Τὸ νερὸ αὐτὸ στὰ χεῖλη
ἄμα τὸ ἐγγύστητις

γίγνεται εὐθὺς ὡ φίλοι
εἰς πᾶν ἔργον νικητῆς.

Τὸ ἐπίστευσα τὸ πῆρα
μάθατε τὸ μυστικὸ
μὲ τὸ ἔπειλεν ἡ μοῖρα
νικητῆς παντοῦ νικῶ.

Τὸ κανόνι κι' ἂν σφυρίζῃ
δὲν μ' ἐκπλήτουν ἠρωτικῆς
καὶ ἂν βρέχῃ ἢ χιονίζῃ
ἢ κι' ἂν ἔρχοντ' ἀστραπαῖς.

Παντοῦ εἶμαι παντοῦ τρέχω
ἔμαθα τὸ μυστικὸ
καὶ παντοῦ πρωτεῖα ἔχω
τροπαιοῦχος δὲ νικῶ.

Κι' ἔκτοτε καὶ τ' ἀηδόνι
ἐμὲ πάντ' ἀκολουθεῖ....
γλυκὰ ψάλλει τὸ κανόνι
καὶ τὰς νίκας μ' ἀριθμεῖ.

ΣΟΦΙΑ ΛΑΜΠΙΣΗ

(*) Ἀδεται λόγος ὅτι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁ Χαζιρέτ Χιζήρ Ἐλιάς μετὰ τοῦ Χιζήρ ἀλλήν Σελάμ, συνευρεθέντες εἰς τὸ ἀντικρὺ τοῦ Βατουαίου εὐρυσκόμενον Καλὲ-Σουγιού (ρουάκιον τοῦ τείχους) κύλογησαν αὐτὸ καὶ ἔκτοτε ὠνομάθη «Χιζήρ Καλὲ σουγιού» τούτεστι «εὐλόγημένον τοῦ τείχους ὕδωρ». Ἔστι δὲ τὸ ὕδωρ τοῦτο γλυκύτατον εἰς τὴν πόσιν ἐξεργόμενον ἐξ ὑπερβαίας ὄρους ὑγιεινότατον καὶ θρεπτικώτατον, ὡς περιέχον θεϊκὸν κάλλι καὶ θεϊκὸν τοῦ Σιδήρου. Πιρὲχει δὲ τὸλμην τινα καὶ θάρρος ὑπέρβυσιν τῷ πίνοντι καὶ χρωμένῳ αὐτό....

ΤΩ ΦΙΛΩ.
ΧΡΗΣΤΗ Α. ΣΟΥΛΙΩΤΗ.

Ἄν εἰς τὸν κόσμον ἐνοικεῖ τὸ μίτος κι' ἡ κακία
καὶ ἂν τὸ ψεῦδος ἔλαβε χιτῶνα ἀληθείας
Ἄν ἀθώοτος κι' ἀρετὴ δὲν ἔμεινε καμμία
καὶ ἂν τὸ σύμπαν διοικεῖ πολλὰς ὑποκρισίας
ὦ! τὴν φιλίαν μας αὐτὴν τὸ πᾶν νὰ διαλύσῃ
Ποτὲ δὲν θὰ τολμήσῃ!

Ἄν ὑποκρύπτῃ ἡ καλλονὴ αἰσχύνῃς προσωπεῖον
καὶ ἂν ὁ ἔρωσ κρύπτεται ὑπὸ τὴν θάλλον ῥόδου
Ἄ! μὴ ἀπελπίζωμεθα! εἰς αὐτὸν τὸν πλάνον βίον
ἡ ἀρετὴ δὲν φαίνεται ἐν μέσῳ τῶν τριόδων
εἰς τοὺς δεσμοὺς μας ἐνοικεῖ κι' αὐτοὺς νὰ τοὺς ἀφίσῃ
Ποτὲ δὲν θὰ τολμήσῃ.

Ἄν εἰς θαλάσσας πλέουσα ἡ εὐθραυστος σκαφίς μας
εἰς σκόπελον ἀγέρωγον προσκρούσῃ αἰφνιδίως
ὦ! τότε ἡ φιλίξ μας θ' ἀναφανῇ σωτὴρ μας
ἐκ τῶν κυμάτων φέρουσα ἡμᾶς εἰς αἰσίως
κι' ἄβυσσος ἀφρίζουσα νὰ μᾶς καταπαντίσῃ
Ποτὲ δὲν θὰ τολμήσῃ.

Ἐὰν ἐπέπρωτο μακρὰν νὰ ζήτωμεν ἀλλήλων
ἐὰν ὁ χωριμὸς αὐτὸς διήκῃ αἰώνιος,
ὦ αἱ ψυχαὶ ἀχώριστοι θὰ ἔμενον τῶν φίλων
διότι αἰῶναι εἰσὶν καὶ ὕλικὸς ὁ βίος
ὡς καὶ ὁ θάνατος αὐτὸς τὸ αἶσθημα νὰ σβύσῃ
Ποτὲ δὲν θὰ τολμήσῃ.

Μικρὰν εὐχὴν ἐκφέρουσι τὰ ταπεινά μου χεῖλη
τὸν τάφον σου ἐπιθυμῶ τοῦ τάφου πλησίον
μὲ τὴν ἀπλὴν ἐπιγραφὴν «αὐτοὶ ὑπῆρξαν φίλοι»
νὰ κείνται ὡς δύο ἀδελφοὶ εἰς τὸ νεκροταφεῖον
Κι' ὁ πλάστιγς εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ μᾶς διαχωρίσῃ
Ποτὲ νὰ μὴ τολμήσῃ.

Χαῖρε, φιλίξ ἱερὰ! ἀγνὴ παραουθία
σὺ μόνη μὲ ἀπέσπατις τῶν τῆς ζωῆς κλυθῶνων
ναὶ σὺ ὡς φάρος φωτεινὸς ὡς λάμψις οὐρανία

καθοδηγεῖς τὸ βῆμά μου ἐν μέσῳ τῶν κευθμώνων
ὦ σὲ ἐκ τῆς καρδίας μου κάνεις νὰ ἀποσείσῃ
Ποτὲ δὲν θὰ τολμήσῃ.

Τῆ 22 Μαΐου 1877.

ΝΙΚΟΚΛΗΣ Κ. ΜΑΚΡΙΔΗΣ.

ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΤΙ ΣΤΟΝΑΧΗ.

Ἄς κρούσω πάλιν τὴν κακῶς ἠχοῦσαν βάρβιτόν μου
Ἦν προθέμην τοῦ λοιποῦ εἰς χεῖρς νὰ μὴ λάβω,
Κ' ἐπὶ τῶν μονοτόνων τῆς παλμῶν τῶν στεναγμῶν μου,
εἰς ἄτεχνον κελάρισμα τὸν ροῦν ἄς ἀναλάβω.

Καὶ διατί ἐὰν κακῶς ἡ λύρα μου φθογγάζῃ
Τὰ κακοφθόγγους τῆς χορδᾶς οὐδέποτε νὰ κρούω
Μὴ τὸ κακόφωνον πτηνὸν δὲν πρέπει νὰ στενάξῃ
Μὴ εὐχαρίστης καὶ αὐτὸ στενάζων δὲν ἀκούω.

Γλυκεῖα εἶναι ἡ φωνὴ καρδίας στεναζούσης
Κ' ἂν τοῦ ὠτοῦ τὸ τύμπανον ἀπειρικᾶλως πλήσῃ,
Ὡς μουσικὴ λαλεῖ εἰς τὴ οὐ ψυχῆς μελαγχολούσης.
Ὡς συμπαθὴς παράμυθος φωνὴ τὴν κατανύσει.

Ἡ ὥρα ἡ χειμερινὴ τὸν οὐρανὸν καλύπτει,
Μὲ τὸν ζοφώδη πέπλον τῆς ὥς ἡ μελαγχολία
Τὸ μέτωπον τοῦ δυπτυχοῦς χιῶν ἀφθόνως πίπτει.
Καὶ εἰς τὸ πᾶν ἐπικράτει θανάτου ἡρεμία.

Γυμνὸν τὰ δένδρα τείνοντα καὶ ἐξηραμμένον κλῶνα
Ἄφῶνως πρὸς τὸν οὐρανὸν παράπον' ἀπευθύνουν'
Καὶ κατηφῆ καὶ πένθιμα ὑπὸ ψυχρὰν χιόνα
Τὰς φαλακράς τῶν κορυφᾶς ἀπηλπισμένα κλίνουν.

Στρουθία καὶ ἕτερα πτηνὰ μικρὰ τεταραγμένα,
Ἐπὶ τὸν κλῶνα τὸν γυμνὸν καταφυγὴν ζητοῦσι,
Καὶ μὲ πτερὰ σκεπόμενα ὑγρὰ καὶ παγωμένα,
Εἰς θλιβερὸν ψιθυρισμὸν τὴν τύχην τῶν θρηνοῦσι.

Ἄλλοίμονον! ἡ τῶν πτηνῶν ἀθλία αὕτη τύχη,
Ἦς μαύρης εἶναι μοίρας μου ἀπειρῶς καλλιτέρα,

Αὐτὴ ἡ ὥρα σήμερον ἢ κρύα κατατρέχει,
Ἡ ὥρα πλὴν παρέρχεται ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ.

Τὸ ἔαρ αὖριον γλυκὺ καὶ εὐφρόσυνον προβαίνει,
Καὶ τὰ πτηνὰ τὸ παρελθὸν τὸ μαῦρον λησμονοῦσι.
Θερμὴ ἀκτὶς ἡλιακὴ τὰ στήθη των θερμαίνει,
Καὶ πάλιν χαιροῦν τὰ πτηνὰ καὶ πάλιν μελωδοῦσι.

Ἡ ὥρα αὕτη τῆς ζωῆς καὶ πάσης εὐφροσύνης
Ἡ δίδουσα καὶ εἰς τὰ πτηνὰ ζωῆς σταδίων νέον,
Τὸ ἔαρ, οἴμοι! δι' ἐμὲ, τὸ τέκνον τῆς ὀδύνης,
Ὡς ἄλλοτε ἀνέθαλλε δ' ἐν ἀναθάλλει πλέον.

Ἐν Τζιβαλίῳ 1877.

Σ. Γ. ΜΠΙΤΣΟΣ

ΑΙΝΙΓΜΑ

Τὰ πρῶτα μου τὰ τρία ψηφία ἂν ἐκφέρης
Θεὸς ἀρχαῖον ὄλωσ' στήν μνήμην σου θὰ φέρης.
Τὰ τέσσαρά μου ἄλλα ἂν λάθης τελευταῖον
ἐμοῦ ἀνάγκην ἔχεις εἰς κάθε ἔτος νέον.
Ἐὰν ἐκ τῶν τεσσάρων τὸ πρῶτον ἀφαιρέσης
τοῦ Χρόνου εἶμαι μέρος· κ' εἰς μέρη διαιροῦμαι.
Τὸ ὄλον μου ἂν τέλος εἰς ἓν τὸ παραθέσης.
ὦ! εἰς γυναικῆ ἀρχαίαν εὐθὺς μεταμορφοῦμαι.

(Ἡ λύσις εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον).

Ν. Κ. Μακρίδης.